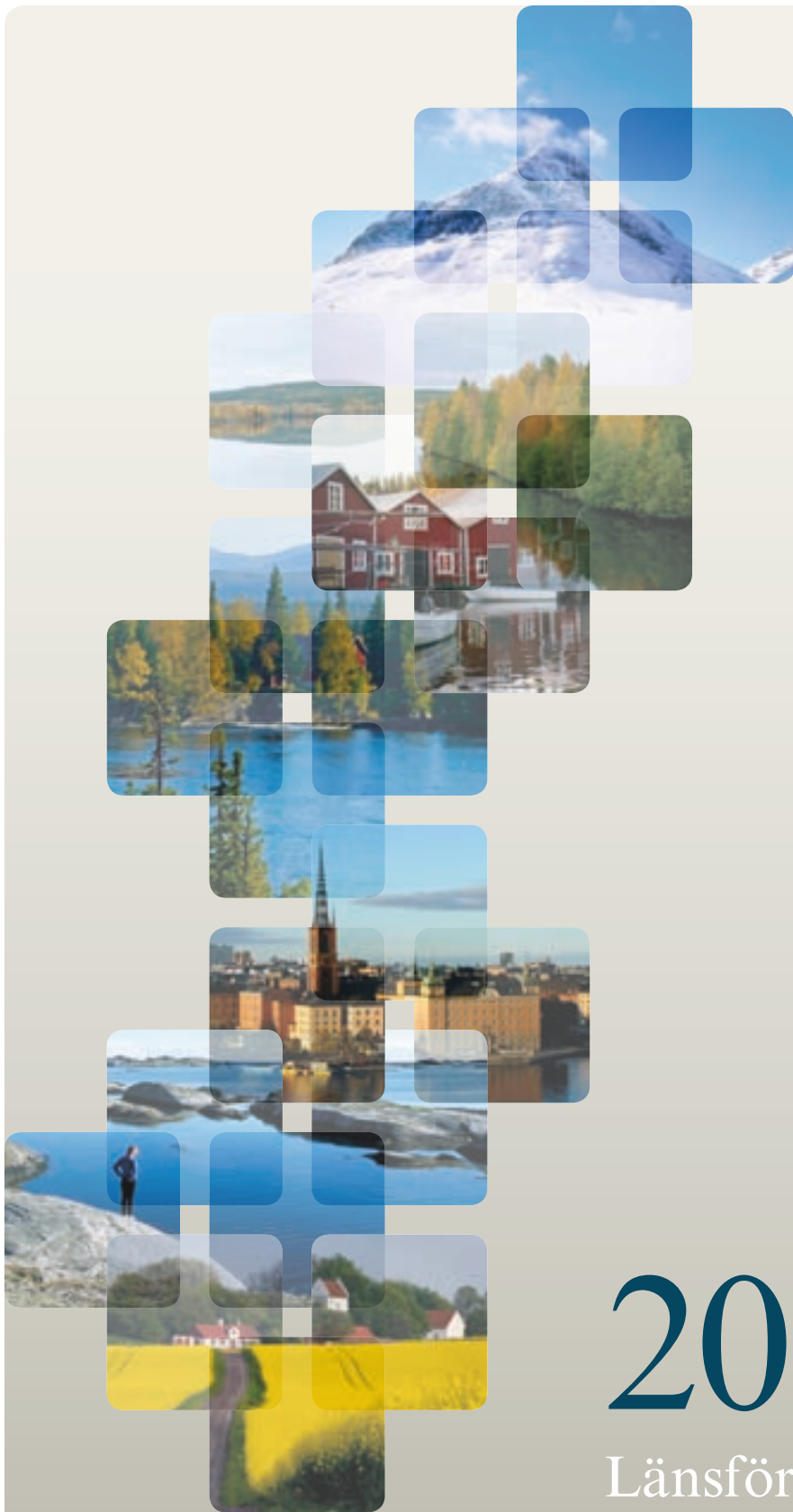

2008

Länsförsäkringsgruppen Verksamhetsberättelse

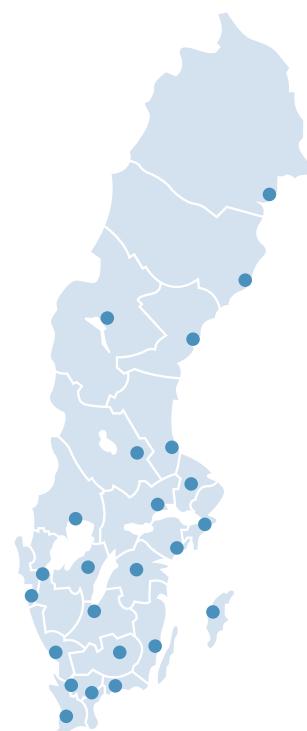
En sammanfattning av bank- och försäkringsåret
för 24 lokala länsförsäkringsbolag i samverkan.

Kort om Länsförsäkringar

Omsorg om kundernas pengar

En långsiktig omsorg om kundernas pengar är helt grundläggande för Länsförsäkringar. Det är inte våra pengar, det är kundernas – det präglar vårt synsätt oavsett om det handlar om försäkringar, pensions-sparande eller banktjänster. Vi har inga externa aktieägare och inga andra ekonomiska intressen än kundernas bästa. Omsorgen om deras pengar och trygghet är vårt enda uppdrag.

Allt under ett tak

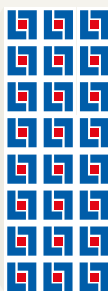
Under ett och samma varumärke, genom respektive länsförsäkringsbolag, får kunderna en helhet av bank- och försäkrings-tjänster. Helheten i kundmötet präglar hela verksamheten. Kundmöten, oavsett om de sker mellan fyra ögon eller via

internet, ska utgå från kundens behov och från bredden i Länsförsäkringars erbjudande. Att utveckla och erbjuda sakförsäkring, liv- och pensionsförsäkring och banktjänster sker med denna helhetssyn för ögonen.

3,2 MILJONER KUNDER

24 BOLAG

ERBJUDANDE

Lokal beslutskraft

Länsförsäkringars definition av lokal förankring handlar om mer än ett brett kontorsnät runt om i Sverige. Länsförsäkringsbolagen har totalt 140 kontor från Ystad längst söderut till Luleå längst upp i norr. Det är en definition i sig på att finnas nära sina kunder. Men den riktigt stora skillnaden mellan Länsförsäkringar och andra är att besluten som är viktiga för kunderna fattas lokalt. Det är inte lokala kontor som styrs från ett huvudkontor för hela Sverige. Allt är byggt på erfarenheten att lokal beslutskraft, kombinerad med gemensamma muskler, är det som skapar ett verkligt mervärde för kunderna.

Privat, Företag och Lantbruk

Det är de målgruppsanpassade helhetslösningarna som skapar det unika erbjudandet. Länsförsäkringar utvecklar produkter och koncept anpassade till kundens situation. Vi ser till hur vi ska skapa

de bästa lösningarna till kunder på privat-, företags- och lantbrukssidan som omfattar så individuellt anpassade kombinationer som möjligt.

Långsiktig trygghet

Det som människor värdesätter mest i orostider är trygghet. Känslan av långsiktighet och stabilitet. Känslan av att här finns någon som står på min sida. Länsförsäkringar har inga externa aktieägare och inga andra ekonomiska intressen än kundernas bästa. Varje länsförsäkringsbolag ägs av sina kunder och styrs av omsorgen om kundernas pengar och trygghet.

Liv – Återbäring till pensionsspararna

200 år på sakförsäkringskundernas sida, men ännu bara knappt 25 år på liv- och pensions-spararnas. Länsförsäkringars livförsäkrings-verksamhet fortsätter sin stabila utveckling, byggd på samma framgångsrecept som sakförsäkringsverksamheten. Idag landets tredje största livförsäkringsbolag – med ambitioner att växa vidare. De senaste fem åren har liv- och pensionsspararna med traditionell förvaltning haft bättre genomsnittlig

avkastning på sitt insatta kapital än de kunnat få någon annanstans i branschen.

Bank – Sveriges mest nöjda bankkunder

Den starka tillväxten i bankverksamheten fortsätter och marknadsandelarna ökar. Länsförsäkringar erbjuder ett fullsortiment av banktjänster i första hand på privat- och lantbruksmarknaden. Länsförsäkringar har Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och Sveriges mest nöjda bolånekunder – och avståndet till övriga aktörer ökar.

Sak – Störst på sakförsäkringar

Länsförsäkringar har försäkrat svenskarna i över 200 år och idag är mer än 2,8 miljoner, var tredje svensk, privatkund i de lokala länsförsäkringsbolagen. Bland landets företagare är förtroendet lika högt – marknadsandelen är en bit över 35 procent. Och bland lantbrukarna har över 80 procent valt Länsförsäkringar.

Vision och affärsidé

Länsförsäkringsgruppens gemensamma vision

- Länsförsäkringar är kundernas naturliga val inom sakförsäkring, livförsäkring och banktjänster.
- Länsförsäkringars finansiella ställning möjliggör uthållighet, utvecklingskraft och prisvärdhet.
- Länsförsäkringar åtnjuter ett brett förtroende i samhället.

Länsförsäkringsgruppens gemensamma affärsidé

- Länsförsäkringsgruppen erbjuder privatpersoner, företagare och lantbrukare prisvärda tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bank. Verksamheten kännetecknas av begreppen kundägt, lokalt, tillgängligt och personligt bemötande.

Innehåll

Nyckeltal 2008	2
Kommentar	4
Det här är Länsförsäkringar	6
Sakförsäkring	10
Livförsäkring	22
Bank	34
Samhällsansvar	44
Miljö	46
Medarbetare	48
Länsförsäkringsgruppen i siffror	53
Länsförsäkringar AB	64
Ägarstyrning	66
Definitioner och uttryck	68
Rapportdagar 2009	70
Adresser	71

Nöjda kunder

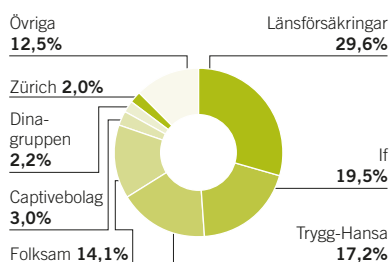
När Svenskt Kvalitetsindex varje år mäter hur nöjda svenska kunder är med sin bank och sitt försäkringsbolag är Länsförsäkringar med i toppen. Nu senast nummer ett när det gäller mest nöjda privatbankskunder och bolånekunder och inom samtliga kategorier placerar sig Länsförsäkringar bland de tre främsta.

Nyckeltal 2008

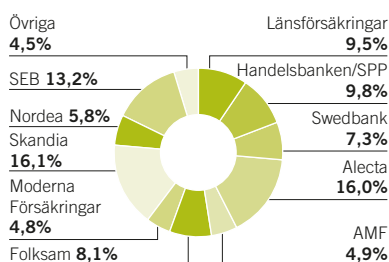
- Länsförsäkringsgruppen står på en stabil grund i finanskrisen. Kapitalsituationen är god och lönsamheten och marknadspositionen stärktes under året.
- Sakförsäkringsrörelsen hade en fortsatt stark utveckling med god lönsamhet och det försäkringstekniska resultatet uppgick till 2 453 (2 322) Mkr. Konsolideringen ligger på en fortsatt hög nivå, 146 (198) procent. Det totala rörelse-resultatet minskade, på grund av finanskrisens påverkan på kapitalavkastningen, till -7 511 (3 606) Mkr. Totalkostnadsprocenten ligger kvar på samma nivå som året innan; 93. Periodens negativa kapitalavkastning på -7 410 (3 660) Mkr inom sakförsäkring ska ställas mot en genomsnittlig kapitalavkastning under den senaste femårsperioden på närmare 2 mdr per år.
- Livförsäkringsbolaget har tack vare bra riskarbete bevarat kapitalet och den finansiella styrkan, trots finanskrisen. Under ett år då världens börser har backat mellan 30 och 50 procent har kunder med traditionellt pensionssparande fått en genomsnittlig återbäringsränta på 3,5 procent, före skatt och avgifter. Totalavkastningen uppgick till -0,6 (6,7) procent och konsolideringen till 105 (114) procent vid årets slut.
- Länsförsäkringar förbättrade sin position på bankmarknaden och är nu femte största retailbank på inlåning. Rörelse-resultatet exklusive omstrukturingskostnader ökade till 272 (238) Mkr. Utlåningen till allmänheten ökade med 17 procent till 79 (67) mdr och inlåningen från allmänheten ökade med 18 procent till 35 (30) mdr. Bostadsutlåningen ökade med 13 procent till 54 (48) mdr.
- Det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB fokuserar på lönsamhet före volym. Ett omfattande effektiviseringsarbete leder till en sänkning av driftskostnaderna för 2009 med cirka 20 procent. Resultatet i Länsförsäkringar AB-koncernen uppgick till -3 395 (1 270) Mkr före skatt.
- Antalet kunder i länsförsäkringsgruppen var vid årsskiftet drygt 3 250 000, en ökning med drygt 30 000 under året. Helkundsutvecklingen under 2008 har varit den starkaste någonsin.

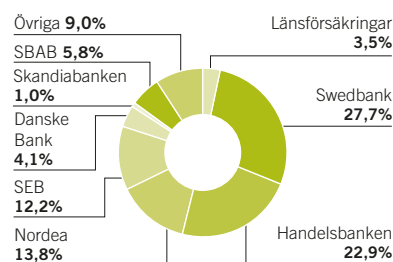
MARKNADSANDELAR SAKFÖRSÄKRING
(andel inbetalda premier)

MARKNADSANDELAR TRADITIONELL LIVFÖRSÄKRING
(nyförsäljning)

MARKNADSANDELAR HUSHÅLLS- OCH BOSTADSUTLÅNING

FEMÅRSÖVERSIKTER

Länsförsäkringsgruppen Sakförsäkring

	2004	2005	2006	2007	2008
Konsolideringskapital, Mkr	20 249	27 738	32 093	34 140	25 916
Konsolideringsgrad, %	125	169	195	198	146
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	15 861	16 216	16 362	16 671	17 406
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	1 957	2 515	2 114	2 322	2 453
Rörelseresultat, Mkr	3 213	7 075	4 545	3 606	-7 511
Totalkostnadsprocent	93	89	93	93	93
Avkastning på eget kapital, %	24	34	16	11	-25

Länsförsäkringar AB-koncernen¹⁾

	2004	2005	2006	2007	2008
Konsolideringskapital, Mkr	7 603	9 703	10 713	11 652	7 907
Konsolideringsgrad, %	389	497	498	429	252
Balansomslutning, Mkr	69 414	80 478	91 184	116 241	130 554
Avkastning på eget kapital, %	9	19	8	10	-29

¹⁾ Exklusive livförsäkringsverksamhet, som bedrivs med vinstutdelningsförbud.

Länsförsäkringar Bank

	2004	2005	2006	2007	2008
Inlåning från allmänheten, Mkr	20 048	21 535	24 379	29 735	35 090
Utlåning till allmänheten, Mkr	39 426	47 094	53 884	67 040	78 564
Rörelseresultat, Mkr	127	154	198	238	245

Länsförsäkringar Liv

	2004	2005	2006	2007	2008
Premieinkomst, Mkr ¹⁾	8 676	9 472	10 141	10 794	11 247
Årets resultat, Mkr	2 348	4 584	7 646	11 361	-30 126
Konsolidering, %	103	114	114	114	105
Solvens, %	123	126	136	152	114

¹⁾ Enligt Försäkringsförbundets definition.

Agria Djurförsäkring

	2004	2005	2006	2007	2008
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	787	844	948	1 089	1 223
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	81	61	45	99	69

KREDITBETYG

Bolag	Institut	Kortfristig rating	Långfristig rating
Länsförsäkringar Bank	Standard & Poor's	A/Stable	A-1(K-1)
Länsförsäkringar Bank	Moody's	A2/Stable	P-1
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Standard & Poor's	AAA	-
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Moody's	Aaa	-
Länsförsäkringar AB	Standard & Poor's	A-/Stable	-
Länsförsäkringar AB	Moody's	A3/Stable	-
Länsförsäkringar Sak	Standard & Poor's	A/Stable	-
Länsförsäkringar Sak	Moody's	A2/Stable	-
Agria Djurförsäkring	Standard & Poor's	A-/pi ²⁾	-

¹⁾ Avser bolagets säkerställda obligationer.

²⁾ pi innebär att ratingen, som saknar prognos, baseras på publik information som till exempel årsredovisningar.

LÄNSFÖRSÄKRINGSBOLAGENS RESULTAT

Mkr	Tekniskt resultat		Rörelseresultat	
	2007	2008	2007	2008
Länsförsäkringar Norrbotten	34	6	38	-85
Länsförsäkringar Västerbotten	128	83	242	-77
Länsförsäkringar Jämtland	13	30	267	-129
Länsförsäkringar Västernorrland	23	8	253	-110
Länsförsäkringar Gävleborg	56	57	181	-100
Dalarnas Försäkringsbolag	174	126	427	-669
Länsförsäkringar Värmland	70	70	98	-30
Länsförsäkringar Uppsala	18	15	111	-383
Länsförsäkringar Bergslagen	27	149	178	-360
Länsförsäkringar Stockholm	184	187	197	-619
Länsförsäkringar Södermanland	81	54	138	-241
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän	154	182	351	-649
Länsförsäkringar Skaraborg	76	50	87	-568
Östgöta Brandstodsbolag	99	118	207	-447
Länsförsäkringar Älvsborg	113	118	230	-364
Länsförsäkringar Gotland	24	23	46	-21
Länsförsäkringar Jönköping	155	113	243	-246
Länsförsäkringar Halland	82	104	148	-304
Länsförsäkring Kronoberg	46	86	83	-89
Länsförsäkringar Kalmar län	110	124	181	-235
Länsförsäkringar Blekinge	33	29	51	-101
Länsförsäkringar Göinge	45	31	70	-78
Länsförsäkringar Kristianstad	27	28	53	-91
Länsförsäkringar Skåne	182	221	269	-743

Kommentar: Stabil grund i finanskrisen

Länsförsäkringar står på en stabil grund i finanskrisen. Att världens börser under året backade mellan 30 och 50 procent har givetvis även påverkat oss, men Länsförsäkringar tillhör de finansiella aktörer som klarat sig bäst. Konsolideringen inom sakförsäkring har visserligen sjunkit, men är fortsatt unikt stark. Och ett efter omständigheterna starkt resultat i kapitalförvaltningen gjorde att våra pensionskunder med traditionell förvaltning hade en genomsnittlig återbäringsränta på 3,5 procent efter skatt och avgifter, vilket är bäst bland jämförbara bolag. Att våra pensionssparare har kunnat se sitt sparkapital växa istället för att minska i värde ett år som detta är ett styrkebesked och ett bevis för att vi har en kapitalförvaltningsmodell som tål också svåra tider. Tack vare ett bra riskarbete, där aktie- och ränterisken successivt har minskats, har vi lyckats bevara kapitalet och den finansiella styrkan. Det är inte våra pengar som växer utan kundernas och för oss inom Länsförsäkringar är detta själva grunden för verksamheten; omsorg om kundernas pengar.

Långsiktig trygghet har aldrig varit viktigare

Alla Länsförsäkringars kärnverksamhet är lönsamma och inom de flesta områden innebar 2008 även resultatförbättringar. Förutom en stabil finansiell

grund har nog aldrig styrkan i vårt varumärke varit så värdefull som nu. Det är trygghet och omsorg som kunderna söker och det finns ingen i vår bransch som är så starkt förknippad med det som vi. Tryggheten uppskattas av våra kunder, men också av våra långivare. Vi står helt enkelt för en stabilitet som både vi och våra kunder har mer nytta av än någonsin.

Starka resultat och marknadsframgångar inom sakförsäkring

Sakförsäkringsverksamheten växte mätt i premier och det tekniska resultatet förstärktes ytterligare från året innan till drygt 2,4 mdr. Vi har en fortsatt mycket stark finansiell ställning trots finanskrisens märkbara effekter på kapitalet. Totalkostnadsprocenten ligger kvar på 93.

Vi förstärkte under året vår marknadsledande position. Inom både hemförsäkring, motorförsäkring och företagsförsäkring var tillväxten god. Vi behåller rollen som klar marknadsledare inom lantbruksförsäkring och inom djurförsäkring.

Vi är också marknadsledare inom sjukvårdsförsäkring med en marknadsandel på 32 procent. Trots den rådande konjunkturen fortsatte försäljningen att gå bra och detta är en marknad vi ser stora möjligheter i framöver. I somras slutförde vi förvärvet av försäkrings-

verksamhet från LRF. Det fördjupade samarbetet med LRF har lett till ett ännu starkare helhetserbjudande inom bank och försäkring till våra lantbrukskunder.

I början av året sålde vi vår första försäkring i Baltikum och vi förväntar oss att kunna ta mellan 5 och 10 procent av marknaden inom en femårsperiod. Agrias etableringar genom egen djurförsäkringsverksamhet i Norge och England går bra.

Styrkebesked till våra pensionssparare

Länsförsäkringar har ett av Sveriges starkaste livförsäkringsbolag. Det tog drygt 20 år från starten 1985 att etablera det bolag som idag är en av de finansiellt starkaste aktörerna och ett av de livförsäkringsbolag som i både längre och kortare perspektiv har givit den bästa avkastningen till spararna. Den genomsnittliga avkastningen de senaste 20 åren tillhör de absolut bästa och sett till de senaste fem åren har avkastningen varit bättre än i något annat jämförbart bolag. Grunden till den goda avkastningen är en förvaltningsmodell som tar sin utgångspunkt i vårt varumärke och ytterst i våra värderingar: Förvaltningen ska vara trygg och stabil, utan alltför tvära kast i resultaten. Detta är ingen garanti för framtida avkastning – men ett besked om att förutsättningarna är goda. Med en konsolidering vid årsskiftet på 105 procent finns

buffertar att klara fortsatta svängningar på marknaden.

Att det inte är våra pengar utan kundernas präglar alltid vårt synsätt. Vi har inga externa aktieägare och inga andra ekonomiska intressen än kundernas bästa. Det är den långsiktiga omsorgen om kundernas pengar och trygghet som är vårt enda uppdrag. Med den utgångspunkten vill vi nu bygga vårt livförsäkringsbolag ännu starkare. Under hösten röstade kunderna ja till att ombilda bolaget till vinstutdelande och före jul skickades ansökan in till Finansinspektionen. Ett vinstutdelande bolag är bra för kunderna både genom ökad trygghet i sparandet och möjlighet till högre avkastning. Vi vill bygga ett livförsäkringsbolag med ännu bättre förutsättningar för framtida tillväxt. Vi gör det med ett fortsatt fokus på sänkta kostnader.

Kurvorna åt rätt håll inom bankverksamheten

Inom bankverksamheten fortsatte volymtillväxten och resultatmålen uppnåddes. Alla kurvor, utom fondverksamheten, pekar åt rätt håll. Vi befäste vår position med Sveriges mest nöjda bank- och bolånekunder och vi ökade avståndet till övriga svenska banker, särskilt när det gäller kundlojalitet. Balansomslutningen i bankverksamheten ökade med 22 procent till 104 mdr och vi är nu Sveriges femte största retailbank inom inlåning. Finansierings- och likviditetssituationen är god, liksom kreditportföljens kvalitet.

Länsförsäkringar erbjuder från och med februari 2008, då samarbetsavtalet med Landshypotek löpte ut, bottenlån för lant- och skogsbruksfastigheter i egen regi. Tanken med att erbjuda bottenlån till lantbruk är att kunna ge bättre helhetslösningar inom bank och försäkring anpassade för lantbrukare. Mätt från lanseringen i februari 2008 har vi efter tio månader störst andel av nyförsäljningen, vilket säger något om styrkan i vårt varumärke.

Bankverksamheten spelar en stor roll i vårt arbete med att bredda kunder-

nas engagemang i Länsförsäkringar. Kundmötet startar ofta i ett bankärendet och därifrån kan en långvarig och frekvent relation byggas.

Försäkringsmäklarna spelar en allt större roll

Försäkringsmäklarna ökar ständigt i betydelse och Länsförsäkringar arbetar löpande med att förbättra det viktiga samarbetet. Undersökningar visar att mäklarna har en mycket positiv attityd till oss, en konsekvens av att vi erbjuder bra support och administration och att vi är duktiga på att skapa goda relationer. Sedan är ju naturligtvis ett bra produktsortiment och en god avkastning attraktivt för försäkringsmäklarnas kunder.

Fler ska upptäcka hela Länsförsäkringar

Den marknadsstrategi vi bygger den framtida utvecklingen på inom länsförsäkringsgruppen handlar mycket om hur vi ska få fler av våra kunder att bli kunder inom alla våra kärnaffärer. Med över 2,6 miljoner sakförsäkringskunder finns en unik bas. Det gäller att bli ännu bättre på att visa på fördelarna med att också samla sin vardagsekonomi och sitt pensionssparande i sitt lokala länsförsäkringsbolag. Vi vet också att ju större engagemang kunderna har hos oss desto längre stannar de – och desto färre skador har de. Att ha helkundsmål som tillväxtnål går alltså hand i hand även med långsiktiga lönsamhetsmål.

Antalet nya helkunder under 2008 var det största någonsin, men vi har en långt mycket större ambition under de närmaste åren. Vi försöker vara närvarande där kunderna vill köpa bank- och försäkringstjänster. Vår snabbt växande fastighetsförmedling Läns hem, redan femte största mäklarkedja, är ett bra exempel på en mötesplats där hela vårt erbjudande kommer väl till sin rätt. Förutom traditionella fastighetsmäklartjänster finns kopplingar i hela den privatekonomiska kedjan: bolån, sparande, sakförsäkring, pension, placeringar,

rådgivning och experthjälp inom till exempel skatter och juridik.

Rätt positionerade för framtiden

Precis som alla andra har vi förlorat pengar i den pågående krisen. Nu har vi ett tydligt lönsamhetsfokus de kommande åren för att tjäna igen de pengar vi har förlorat. Väl medvetna om att det inte är våra pengar utan kundernas. Vi har högt ställda mål i det pågående arbetet med att höja konkurrenskraften och samtidigt sänka kostnaderna. Men det viktiga är att vi är helt rätt positionerade när vi ser framåt. Vi är fortsatt finansiellt starka. Vi har kundernas förtroende. Och vi bygger vidare från ett varumärke laddat med de värden som är så efterfrågade nu. Utmaningarna inom bank och försäkring är många. Vi har ett snabbt växande Läns hem Fastighetsförmedling som ska bli en ännu mer integrerad del av helhetserbjudandet till privatkunderna. Vi ska bygga vidare på vår kapitalförvaltningsmodell så att vi fortsätter ge våra sparare en avkastning i toppklass. Hälsoområdet ska fortsätta att växa. Ombildningen av livförsäkringsbolaget ska skapa ett ännu starkare alternativ för våra kunder. Och inte minst ska vi ge våra kunder ännu bättre argument för att samla ett allt större engagemang hos oss. Världen befinner sig mitt i en finanskris – men när länsförsäkringsgruppen nu tar nästa steg gör vi det från en riktig styrkeposition.

Stockholm i mars 2009
På uppdrag av de
24 länsförsäkringsbolagen

Håkan Danielsson
Vd Länsförsäkringar AB

Det här är Länsförsäkringar

Vision

- Länsförsäkringar är kundernas naturliga val inom sakförsäkring, livförsäkring och banktjänster.
- Länsförsäkringars finansiella ställning möjliggör uthållighet, utvecklingskraft och prisvärdhet.
- Länsförsäkringar åtnjuter ett brett förtroende i samhället.

Affärsidé

Länsförsäkringsgruppen erbjuder privatpersoner, företagare och lantbrukare prisvärda tjänster inom sakförsäkring, livförsäkring och bank. Verksamheten kännetecknas av begreppen kundägt, lokalt, tillgängligt och personligt bemötande.

Samverkan

Samverkan inom länsförsäkringsgruppen har successivt vuxit fram, från erfarenhetsutbyte till dagens omfattande gemensamma affärsverksamhet. De grundläggande idéer som under två sekel har utvecklats och anpassats till samtiden gäller än idag. Tiden har snarare bara bevisat styrkan i en organisation och affärsmodell som utgår från lokala, självständiga och kundägda länsförsäkringsbolag i frivillig samverkan. Det är den lokala närheten och självständigheten som varit avgörande för gruppens stora framgångar. Beslut som är viktiga för kunden fattas nära kunden – det lokala länsförsäkringsbolagets stämma och styrelse är högsta beslutande instanser i frågor som rör den egna verksamheten.

Länsförsäkringsgruppen är unik på den svenska bank- och försäkringsmarknaden. 24 kundägda länsförsäkringsbolag samverkar och kombinerar därigenom det lilla företagets förmåga till kundanpassning med det stora företagets muskler. Alla bolagen har en stark lokal förankring på sin egen hemmamarknad utan andra ägarintressen än de egna kundernas. Allt som utvecklas i form av produkter, koncept och systemstöd utgår från rena kundbehov. Uppdraget är att erbjuda helhetslösningar med olika kombinationer av sakförsäkringar, olycksfalls- och sjukförsäkringar, livförsäkringar, pensionssparande, fondsparande och olika banktjänster.

Samverkan mellan de 24 länsförsäkringsbolagen sker genom det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB med dotterbolag. Bolaget bildades 1936 för att tillgodose länsförsäkringsbolagens behov av återförsäkring. Att ansvara för det interna återförsäkringssystemet är fortfarande en viktig uppgift, men med åren har allt större gemensamma resurser byggts upp. Länsförsäkringar ABs uppgift är att genom affärs-, service- och utvecklingsverksamhet skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader.

Lokalt och gemensamt

Utgångspunkten för samarbetet inom länsförsäkringsgruppen är att så mycket som möjligt av verksamheten ska drivas av de lokala bolagen och i princip alla kundkontakter sker där. För merparten av sakförsäkringsverksamheten ligger koncessionen direkt i respektive länsförsäkringsbolag. Samtidigt är stordriftsfördelarna omfattande inom försäkring och finansiella tjänster varför koncessionen för livförsäkring,

vissa sakförsäkringsgrenar, liksom oktrojen för bankverksamheten, finns hos det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Formellt finns det till exempel inte 24 banker runt om i landet. Men ur ett kundperspektiv är det så det ser ut. Grundtanken i länsförsäkringskonceptet är att länets invånare och företag ska få all slags försäkrings- och bankservice genom det lokala bolaget. Styrkan i det lokala konceptet påverkas inte av om koncession eller oktroj är lokal eller gemensam.

Ett brett erbjudande

Under ett och samma varumärke, genom respektive länsförsäkringsbolag, erbjuds kunderna en helhet av bank- och försäkringstjänster. Enkelhet, närhet och lokal beslutskraft, som byggt framgångarna inom sakförsäkring, har översatts till de finansiella tjänsterna. Den marknadsledande positionen på sakförsäkringsmarknaden har befasts och livförsäkringsverksamhetens fokus på tillväxt och effektiviseringar har givit goda resultat. Bankverksamheten växer i såväl volym som lönsamhet och

Länsförsäkringar fortsätter att vara en viktig prispressare på den svenska bankmarknaden. Hälsoområdet är en stark tillväxtmarknad för länsförsäkringsgruppen, liksom fastighetsförmedling genom Läns hem. För att till fullo leva upp till det kundorienterade synsätt som är grunden för Länsförsäkringars verksamhet krävs dock mer än bra produkter. Det krävs att kunderna uppfattar det som naturligt och fördelaktigt att samla sitt bank- och försäkringsengagemang i sitt lokala länsförsäkringsbolag. Detta synsätt präglar hela verksamheten. En annan tydlig kundfördel är helheten i kundmötet. Alla kundmöten, oavsett om de sker mellan fyra ögon, via telefon eller internet, ska utgå från kundens behov och från helheten i Länsförsäkringars erbjudande.

Det starka varumärket

Länsförsäkringars varumärke är mycket starkt i relation till konkurrenternas

inom branschen för bank, försäkring och pension. Den varumärkesmätning som genomförs av SIFO Research International bland privatpersoner och företagare i Sverige visar att Länsförsäkringar har branschens starkaste varumärke både på privat- och företagsmarknaden. På privatmarknaden ligger Swedbank nära, men på företagsmarknaden är det ett stort gap till tvåan som också där är Swedbank. Länsförsäkringars röd/blåa fyrkant kändes igen av 89 procent av svenskarna vid en undersökning genomförd av GFK Sverige AB.

Ägarstyrning

Länsförsäkringsbolagen är på en och samma gång medlemmar i federationen, beställare och nyttjare av Länsförsäkringar ABs tjänster, distributörer av Länsförsäkringar ABs produkter och ägare av Länsförsäkringar AB. Mot bakgrund av den federativa organisationen och avsikten med detta ägande,

har länsförsäkringsbolagen tillsammans skapat gemensamma former för ägarstyrning. Former som svarar upp både mot krav som normalt ställs på ägarstyrning och som samtidigt beaktar de federativa förutsättningarna för samarbetet.

Länsförsäkringsbolagen som institutionella ägare av Länsförsäkringar AB, har vid en jämförelse ett antal komparativa fördelar. De är rimligt många, kan verksamheten väl, har ambitionen att vara aktiva ägare, har ett tydligt syfte med ägandet och har tillsammans tillräckligt stor finansiell kapacitet för att trygga långsiktigheten i ägandet. Institutionella ägare har inte sällan både olika syfte med sitt ägande och olika förutsättningar för att kunna agera aktivt, och de har därmed ibland olika incitament för att agera som ägare. Till exempel kan institutionella ägare ha olika ambitioner med långsiktigheten i sitt ägande.

Marknadsstrategi

Utgångspunkten för länsförsäkringsgruppens marknadsstrategi är enkel: den ska leda till att öka antalet kunder som väljer Länsförsäkringar för såväl sina sak- och livförsäkringar som för sina bankaffärer. Fler helkunder är alltså målet och det ska nås genom en omsvängning från ett produktorienterat synsätt till ett kundorienterat.

Framgångsfaktorer

- Anpassning till kund utifrån kundens behov
- Väl utvecklade distributionskanaler
- Aktiv försäljning
- Aktivt arbete med säljledning
- Tydlig och stark varumärkesprofil

Strategiska målgrupper

- Bostadsägare med familj
- Små företag med mindre än 50 anställda
- Lantbruk

Strategi

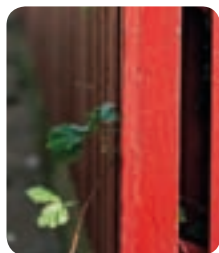
Anpassning till kundens behov och situation samt ökad aktivitet ska leda till kunder med breddat och fördjupat engagemang

Långsiktig omtanke om kundernas pengar och trygghet

Att Länsförsäkringar inte har några externa aktieägare borgar i sin tur för ett långsiktigt förhållningssätt till kunderna. Varje enskilt länsförsäkringsbolag ägs av sina sakförsäkringskunder, vilket rent praktiskt innebär att bolagets kapital tillhör kunderna och att inga vinstmedel delas ut till en ägarkrets på det sätt som sker i ett aktiebolag. Bolagets vinst tillfaller i sin helhet kunderna genom återbäring och genom kredituppbbyggnad. De enda ekonomiska intressen som styr verksamheten är omsorgen om kundernas bästa och långsiktiga ekonomiska intressen går alltid före kortsiktiga.

Det finaste betyg ett kundägt bolag kan få är utmärkelser som bygger på kundernas omdömen. Länsförsäkringar har mycket nöjda kunder både bland företagare och privatpersoner. Det visade även 2008 års undersökning från Svenskt Kvalitetsindex, som sammanställs av Handelshögskolan i Stockholm.

Kundmötet

Nära kunderna från norr till söder

Länsförsäkringars framgång bygger på det personliga mötet, prisvärdheten och närheten till kunderna. Närhet genom-syrar värderingarna och säkras genom den lokala närvaron med försäljningsorganisationer på samtliga 24 kund-ägda och självständiga bolag. Bolagen har tillsammans över 140 kontor över hela landet, kompletterade med internettjänster anpassade till de lokala marknadernas behov. Länshem erbjuder genom ”bobutiker” fastighetsmäklari med närliggande tjänster. Till detta kommer lokala ombud på platser där det inte finns kontor, samtidigt som bankverksamheten har ett samarbete med Forex kontor över hela Sverige. På företagssidan arbetar fristående franchisetagare och etablerade fristående försäkringsmäklare som ett komplement till Länsförsäkringars egna säljare.

Lansering av nya hemsidor

Under våren 2008 lanserades länsförsäkringsgruppens nya hemsidor på internet. En stor förändring är att kunderna nu kan administrera alla sina produkter genom en och samma inloggning. Systemen är i grunden desamma som tidigare, men informationen och tjänsterna presenteras för kunden på ett mer enhetligt och grafiskt tilltalande sätt.

När kunderna nu loggar in ser de en översikt av alla sina produkter – och de produkter de inte har. Där är Länsförsäkringar unika – ingen annan aktör kan visa upp en helhet inom bank, försäkring och pension. Översikten kunderna får när de loggar in har samma utseende som det årsbesked som skickas ut på papper varje år. Hemsidorna har i långt större utsträckning än tidigare blivit affärssidor istället för informationssidor. Där går det nu enkelt att köpa de vanligaste produkterna. Den lokala upplevelsen på internet har också förstärkts.

- Sedan lanseringen av de nya hemsidorna har andelen avslut via internet ökat med 50 procent.
- Användningsgraden av vissa tjänster har ökat med så mycket som 350 procent.
- För vissa tjänster/produkter står nu internet för 25 procent av försäljningen.

Under hösten 2008 fick Länsförsäkringars hemsidor både silver i Svenska designpriset och utmärkelsen Sveriges bästa bank- och försäkringssajt. Enligt tidningen Internet World placerar sig Länsförsäkringar på 24:e plats i den totala listan över Sveriges hundra bästa sajter.

Länshem

Länshem Fastighetsförmedling är Länsförsäkringars fastighetsmäklarföretag. Länshem tillhandahåller ett koncept för länsförsäkringsbolagen att bredda sitt varumärke genom att knyta fastighetsmäklare till sig. Expansionen bygger på ett koncept där nya ”bobutiker” öppnas av franchisetagare. Vid årsskiftet 2008/09 bedrevs fastighetsmäklarverksamheten genom 74 ”bobutiker”. Ytterligare ett antal franchiseavtal är tecknade och den starka tillväxten fortsätter. Länshem är Sveriges femte största fastighetsförmedlare.

Kundnyttan i affärsidén är att erbjuda helhetslösningar i samband med bostadsaffärer. Det innebär att kunderna får tillgång till ett komplett utbud av ekonomi- och försäkrings-tjänster i samband med sina bostadsaffärer. Förutom traditionella fastighetsmäklartjänster kommer Länshem Fastighetsförmedling därmed att erbjuda kopplingar i hela den privat-ekonomiska kedjan: bolån, sparande, sakförsäkring, pension, placeringar, rådgivning samt experthjälp inom skatter och juridik.

Mäklarmarknaden

Antalet kunder som väljer att företrädas av oberoende försäkringsförmedlare fortsätter att öka. Den mäklade sakförsäkringspremien uppgick vid årsskiftet till 1 162 (1 141) Mkr. Den mäklade försäljningen av liv- och pensionsprodukter uppgick till 10 634 (9 226) Mkr i försäljningsvärde. Mäklarkanalerna står nu för en tredjedel av försäkringspremien inom både liv- och sakförsäkringsaffären.

Mäklad livförsäkring

Länsförsäkringars mäklade livförsäkringsaffär ökade med 15 procent under 2008 jämfört med 2007. Gruppsjukvårdsmarknaden kännetecknades under året av fortsatt prispress och ökad konkurrens. Med några större partners kunde Länsförsäkringar ändå öka gruppsjukvårdsavtal med upp till 60 procent. Även Sjukvård i Friplan blev en framgång och det mäklade beståndet

ökade under året med 1 000 försäkringar.

Den mäklade livförsäkringsmarknaden kännetecknades under 2008 av fortsatt konsolidering. Allt fler mindre mäklarbolag sökte sig till de större mäklarhusen och kedjorna. En stark drivkraft bakom denna trend är möjligheterna att få tillgång till stöd för bland annat analys, compliance och teknisk utveckling. Viktiga nyheter bland mäklarhusen under 2008 var bland annat att:

- Söderberg & Partners fortsatte att etablera en mängd nya kontor runt

om i landet och Max Matthiessen rekryterade ytterligare mäklare till sin verksamhet.

- Säkra och Sfs som gick samman redan under 2007 etablerade på allvar sitt samarbete under året.
- Nordic Broker Association (NBA) gjorde entré och samlade drygt 200 mäklare till sitt nya koncept.

Mäklad sakförsäkring

Länsförsäkringars mäklade sakförsäkringsaffär ökade något under 2008, jämfört med 2007. Sakförsäkringsmarknaden visade en fortsatt god lönsamhet och trenden med fler nya aktörer på den svenska marknaden fortsatte. Nya konkurrenter på sakförsäkringsmarknaden ökade samtidigt konkurrensen runt varje offert. Tydliga trender bland sakförsäkringsmäklarna under 2008 var:

- Allt fler mäklare intresserar sig för nya segment i form av små företag och privatkunder.
- Internet blir en allt viktigare kanal, bland annat i jakten på effektivitet.
- Nya upphandlingsformer tar plats i marknaden, däribland så kallade portföljupphandlingar där ett visst kundsegment i mäklarhusets kundstock erhåller en och samma försäkringslösning.
- ”Brandade” produkter blir vanligare.

Sakförsäkring: God tillväxt och lönsamhet

Länsförsäkringsgruppen behåller sin marknadsledande position på den svenska sakförsäkringsmarknaden. Det försäkringstekniska resultatet var fortsatt starkt och uppgick till 2 453 (2 322) Mkr. Kursutvecklingen på världens börser har starkt påverkat rörelseresultatet negativt, samtidigt behåller Länsförsäkringar sin finansiella position med en stark konsolidering. För sjätte året i rad utsågs Länsförsäkringar till Årets Sakförsäkringsbolag i undersökningen Finansbarometern.

Marknadsposition, försäljning och marknadsandelar

För merparten av sakförsäkringsverksamheten i länsförsäkringsgruppen ligger koncessionen direkt i respektive länsförsäkringsbolag, medan vissa sakförsäkringsgrenar som bland annat djurförsäkring och hälsaförsäkring finns hos det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Av länsförsäkringsgruppens totala premieintäkt på 17,4 mdr ligger 3 mdr i Länsförsäkringar AB

och resten finns i de 24 länsförsäkringsbolagen.

Länsförsäkringsgruppens sakförsäkringsverksamhet har liksom branschen i övrigt påverkats av finanskrisen. Men vid sidan av den negativa kapitalavkastningen under året gick den underliggande rörelsen starkt och det tekniska resultatet fortsatte att utvecklas positivt. Den negativa kapitalavkastningen under 2008 på -7 410 (3 660) Mkr ska också ställas mot en genomsnittlig

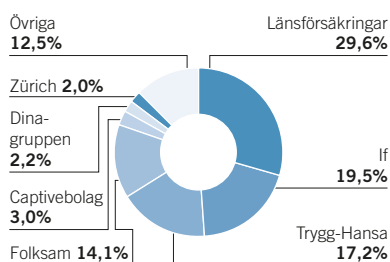
avkastning under den senaste femårsperioden på närmare 2 mdr per år. Konsolideringen inom sakförsäkringsverksamheten är fortsatt mycket god.

Den totala marknadsandelen mätt som inbetald premie var fortsatt stabil under 2008 och uppgick till 29,6 (29,4) procent. Inom hemförsäkring har både bestånd och marknadsandelar ökat, vilket även gäller för motorfordonsförsäkring. Inom företagsförsäkring har länsförsäkringsgruppen en stark ställning

Marknadsandelar

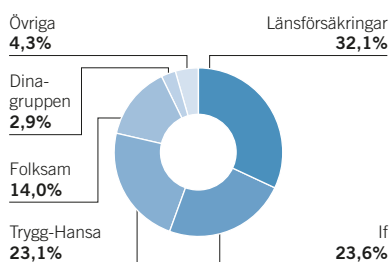
SAKFÖRSÄKRING

(andel inbetalda premier)

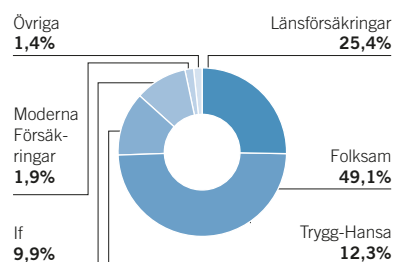
TRAFIKFÖRSÄKRING

(andel inbetalda premier)

HEMFÖRSÄKRING

(antal)

som bestått under året trots den ökande konkurrensen. Antalet försäkringar sjönk i inledningen av 2008, men har sedan stigit något under året och premievolumen har ökat i motsvarande grad. Länsförsäkringar behåller sin starka marknadsledande position på lantbruksmarknaden trots att konkurrensen ökat. LRF Försäkrings personförsäkringsaffär förvärvades under året och länsförsäkringsgruppen kan nu erbjuda sina lantbrukare ett mycket brett utbud av personförsäkringar.

Länsförsäkringsgruppen är marknadsledare inom sjukvårdsförsäkring i Sverige med en marknadsandel på 32 procent och över 126 000 kunder. Försäljningen av sjukvårdsförsäkringar fortsatte att gå bra under 2008 trots börsnedgång och försämrade konjunktutsikter. Länsförsäkringar erbjuder konkurrenskraftiga grupplösningar inom person- och sjukvårdsförsäkring, främst till små och medelstora företag

och deras anställda samt till lantbrukare.

Länsförsäkringsgruppens specialistbolag för djur- och grödaförsäkring, Agria Djurförsäkring, behåller sin marknadsledande position.

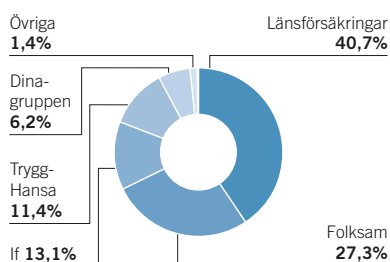
Försäljning via försäkringsförmedlare

Länsförsäkringars mäklade sakförsäkringsaffär ökade något under 2008, jämfört med 2007. Den mäklade sakförsäkringspremien uppgick vid årsskiftet till 1 162 (1 141) Mkr. Sakförsäkringsmarknaden kvarhöll i stort en god lönsamhetsnivå och det gav fortsatt stöd till trenden med fler nya aktörer på den svenska marknaden.

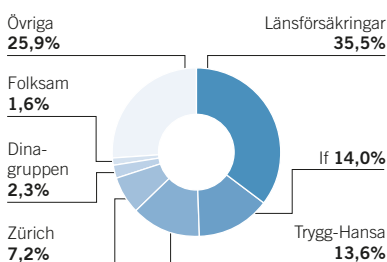
Internet allt viktigare kanal

Internet blir en allt viktigare kanal för sakförsäkringskunderna. Nu kan alla kunder logga in och få en översikt av hela sitt innehav och även administrera och komplettera sitt innehav. När kunderna är inloggade kan de få mer

VILLAHEMFÖRSÄKRING
(antal)

FÖRETAGS- OCH FASTIGHETSFÖRSÄKRING
(andel inbetalda premier)

Kort om 2008

- Positionen som marknadsledare förstärktes ytterligare och marknadsandelen ökade till 29,6 (29,4) procent.
- Försäkringsrörelsen har haft en fortsatt stark utveckling med god lönsamhet och det försäkrings tekniska resultatet uppgick till 2 453 (2 322) Mkr. Konsolideringen var fortsatt stark, 25 916 (34 140) Mkr. Konsolideringsgraden uppgick till 146 (198) procent. Totalkostnadsprocenten uppgick till 93 (93) och skadeprocenten till 72 (72).
- Finanskris och börsfall gav en kraftigt negativ kapitalavkastning för året. Den negativa kapitalavkastningen på -7 410 (3 660) Mkr under perioden ska ställas mot en genomsnittlig avkastning under den senaste femårsperioden på närmare 2 mdr per år.
- Som en följd av negativ kapitalavkastning sjönk det totala rörelseresultatet till -7 511 (3 606) Mkr.
- Satsningen på hälsaområdet fortsätter och Länsförsäkringar har en marknadsledande position inom sjukvårdsförsäkring på en ökande marknad.
- Länsförsäkringar utsågs för sjätte året i rad till Årets Sakförsäkringsbolag i undersökningen Finansbarometern.

anpassad rådgivning och kundunika erbjudanden utifrån befintligt innehav. Under 2008 ökade försäljningen via internet med 25 procent och antalet anmälda skador via internet ökade med hela 150 procent.

Fortsatt hög kundnöjdhet

Trots en ökad konkurrens visar Svenskt Kvalitetsindex att Länsförsäkringar fortsätter att vara ett av de försäkringsbolag som har de mest nöjda kunderna inom sakförsäkring. Att Länsförsäkringar behåller en topplacering även under 2008 beror framförallt på fortsatt höga betyg från kunderna avseende service. Närheten till kunderna, förmågan att hitta flexibla lösningar och den

snabba och obyråkratiska skaderegleringen är en del av förklaringen till framgången.

Under 2008 placerar sig Länsförsäkringar som tvåa inom Privat sakförsäkring, Privat sakförsäkring/Bilförsäkring samt Företag sakförsäkring. Inom sjukvårdsförsäkring har länsförsäkringsgruppen marknads högsta kundnöjdhet enligt Svenskt Kvalitetsindex. En av anledningarna till det är att länsförsäkringsgruppen har marknads största nätverk av vårdgivare. Att Länsförsäkringar också är det enda bolag som kan erbjuda en helhetslösning med banktjänster samt liv- och sakförsäkring under samma varumärke bidrar ytterligare till kundnöjdheten.

Fler helkunder

Det totala antalet sakförsäkringskunder uppgår till drygt 2,6 miljoner och det är bearbetning av kundbasen inom sakförsäkring som är grunden för tillväxten även inom livförsäkring och bank. Utgångspunkten är att ännu fler sakförsäkringskunder ska upptäcka fördelarna med att bli helkunder.

Marknad och omvärld

Den totala sakförsäkringsmarknaden i Sverige, mätt i inbetalda premier, minskade med 1,1 procent under 2008. Marknaden under 2008 var 57 257 Mkr, vilket är en minskning med 631 Mkr.

Den negativa utvecklingen beror bland annat på att marknaden under en lång period haft en stabil lönsamhet som medfört en ökning av antalet aktörer på den svenska sakförsäkringsmarknaden. Konkurrensen från banker som erbjuder sakförsäkring, små traditionella försäkringsbolag, utländska

bolag och helt nya aktörer har varit stark, vilket har lett till en prispress. Under senare delen av 2008, i samband med finanskrisen och den begynnande lågkonjunkturen, har priskonkurrensen avtagit och premienivåerna ser ut att vara på väg upp igen.

Försäljningskanalerna fortsätter att utvecklas och både internet och mäklar- kanalen växer i betydelse. Försäkringslösningar i form av grupp- försäkringsavtal och försäkring kopplat till konsumentprodukter som vitvaror och elek-

tronik ökar, liksom olika former av lojalitets- och helkundsprogram.

FAKTA OM DEN SVENSKA SAKFÖRSÄKRINGSMARKNADEN

Mkr	2008
Inbetalda premier totalt	57 257
Företags- och fastighetsförsäkring	13 823
Hem- och villahemförsäkring	11 395
Trafikförsäkring	9 171
Motorfordonsförsäkring	12 621
Sjuk- och olycksfallsförsäkring	5 680
Marin- och transportförsäkring	1 064

Källa: Försäkringsförbundet

Växande områden på sakförsäkringsmarknaden

Hälsaområdet

Marknaden för försäkring inom hälsaområdet utvecklas snabbt. Efterfrågan på försäkringslösningar för företag ökar kraftigt inom områdena sjukvård, rehabilitering, friskvård och andra kompletterande lösningar till samhällets skydd. Det avgörande skälet till detta är att företagets verksamhet utsätts för kraftiga störningar om medarbetare är sjukskrivna. Friska medarbetare ökar lönsamheten. Med sjukvårdsförsäkringen visar Länsförsäkringar hur privat vård kan komplettera den offentliga vården. Marknaden växer för dessa produkter och idag har 6 procent av befolkningen sjukvårdsförsäkring, privat eller som löneförmån.

Fördjupat samarbete med Lantbrukarnas Riksförbund

Under slutet av 2007 förvärvade länsförsäkringsgruppen försäkringsverksamhet från Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och affären slutfördes 1 juli 2008. Den förvärvade försäkringsverksamheten består av individuella försäkringar och gruppförsäkringar inom liv, sjuk- och olycksfall och satsningen är ett led i den fortsatta tillväxtstrategin.

Det fördjupade samarbetet med LRF ger ökad kunskap om lantbruksmarknaden i Sverige och förutsättningar att i ett tidigt skede se kundernas behov och utveckla nya försäkringslösningar. Länsförsäkringsgruppen kan nu erbjuda sina lantbrukskunder en starkare helhet inom bank och försäkring.

Miljöförsäkring

Den återvinningsförsäkring som finns i de flesta länsförsäkringsbolags lantbruksförsäkring uppskattas av kunderna och är ett exempel på produktutveckling utifrån kundernas behov.

En gång om året hämtar Länsförsäkringar kostnadsfritt miljöfarligt avfall och skrot från gårdens verksamhet. Med återvinningsförsäkringen minskar riskerna för skador och miljöbelastning samtidigt som kunden löser sina avfallsbekymmer på ett säkert och miljöriktigt sätt.

Utlandsetableringar

Länsförsäkringsgruppen har under 2008 etablerat sakförsäkringsverksamhet i liten skala i Lettland och Litauen. Den första försäkringen såldes i början av 2008 och nu säljs försäkringar till privatpersoner inom egendom och motor. Under det första året på marknaden har etableringen gått väl och försäljningsmålen har nåtts trots en vikande kon-

junktur. Agria Internationals etableringar genom egen verksamhet i Norge och England och via partners i Finland, på Island och Åland har varit framgångsrika.

Utvidgat ansvar i trafikförsäkringen

En av länsförsäkringsgruppens och försäkringsbranschens stora frågor är de förändringar som föreslagits i trafikförsäkringen. På grund av utredningens komplexitet har en förlängd utredningstid begärts till den 15 juni 2009.

Länsförsäkringsgruppen följer utvecklingen för att kunna påverka och hitta bästa möjliga lösning för kunderna.

Verksamhetsområden inom sakförsäkring

Motorfordon

Positiv beståndsutveckling

Antalet nyregistrerade personbilar minskade under 2008 med 17,2 procent till 252 982. Andelen miljöbilar av nyregistreringarna uppgick till 33 procent, vilket är en ökning med 16 procentenheter jämfört med 2007. Det totala antalet personbilar i trafik har också ökat något och var vid utgången av 2008 cirka 4,2 miljoner.

Länsförsäkringsgruppen hade under 2008 en positiv beståndsutveckling inom motorfordonsförsäkring. Marknadsandelen för personbilsförsäkring uppgick vid årsskiftet till 31,7 procent enligt Försäkringsförbundet.

Motorfordon	2008	2007
Premieintäkt, brutto, Mkr	6 614	6 683
Personbil, antal försäkringar	1 532 900	1 538 300
MC, antal försäkringar	132 500	124 600
Marknadsandel, antal försäkrade fordon, %	37,2	37,0

Boende

Bevarad ledarposition

Länsförsäkringsgruppen fortsätter att vara marknadsledande inom boende- och fritidshusförsäkringar. De nya konkurrenter som har etablerat sig har vuxit på marknaden. Det har lett till prispress och en ökning av olika rabatter och lojalitetsprogram.

Länsförsäkringsgruppens marknadsandel, mätt i antal försäkringar, har ökat inom hemförsäkring men minskat något för villahem och fritidshus. Marknadsandelen för villahemförsäkring var 40,7 (40,9) procent och 25,4 (25,0) procent för hemförsäkring. Skadekostnaden för villahemförsäkring är i stort sett oförändrad 2008 jämfört med 2007.

Antalet kunder med både bolån och boendeförsäkring fortsatte att öka inom länsförsäkringsgruppen och under 2008 var ökningen 10 (15) procent. Samarbeten mellan banker och försäkringsbolag blir vanligare och det tyder på att allt fler ser fördelar med att kunna erbjuda kunderna både bank och sakförsäkring.

Boende	2008	2007
Premieintäkt, brutto, Mkr	3 207	3 226
Hem, antal försäkringar	734 900	728 200
Villa+Villahem, antal försäkringar	672 200	678 000
Fritidshus, antal försäkringar	249 000	250 600

Båt

Passerade 80 000 försäkrade båtar

Det svenska beståndet av fritidsbåtar har ökat under flera år och under 2008 ökade det totala antalet fritidsbåtsförsäkringar med 0,8 procent eller 2 441 båtar. I Sverige finns nu 290 000 separatförsäkrade fritidsbåtar och länsförsäkringsgruppens marknadsandel är 27,2 procent. Beståndet passerade vid halvårsskiftet 80 000 försäkrade fritidsbåtar.

Internet har blivit en försäljningskanal att räkna med för försäljningen av båt-försäkringar. Under 2008 gjordes fler än 18 500 beräkningar och 7,7 procent av nyteckningarna kom via internet.

Båt	2008	2007
Premieintäkt, brutto, Mkr	132	129
Fritidsbåt, antal försäkringar	79 000	78 700
Marknadsandel, antal försäkringar, %	27,2	27,2

Företag

Ledande position och utvecklat erbjudande

Länsförsäkringsgruppen behåller sin ledande position på företagsmarknaden. Marknadsandelen för företagsaffären var 35,5 (35,4) procent. Antalet försäkringar sjönk i inledningen av 2008 men har sedan stigit något under året till 230 900 (230 600). Premievolymen har ökat i motsvarande grad till 38 168 Mkr. Andelen skador var oförändrad under året och skadeprocenten var cirka 70. Det samlade erbjudandet till företagskunderna har utvecklats med anpassningar till nya trender inom företagsbranschen som till exempel bemannings- och konsultbranschen. I linje med Länsförsäkringars miljöarbete har också en ny försäkringslösning för vindkraftparker tagits fram i samarbete med det tyska försäkringsbolaget Gothaer Allgemeine Versicherung AG. I konceptet ingår en unik återvinningsförsäkring som erbjuder kunderna en lösning på problemet med nedmontering när vindkraftverket tjänat ut. Länsförsäkringsgruppen har ökat sin närvaro inom gruppupphandlad försäkring, bland annat genom att avtalet med Advokatsamfundet har utökats med en tilläggsförsäkring och avtal tecknats med arbetsgivarorganisationen Svensk Teknik och Design. Länsförsäkringar har också ökat närvaron inom större företagsrisker med behov av internationella lösningar.

Företag	2008	2007
Premieintäkt, brutto, Mkr	3 901	3 937
Antal försäkringar	230 900	230 600
Marknadsandel Företag och Fastighet, %	35,5	35,4

Hälsa

Framgångsrik på marknaden

Länsförsäkringsgruppen är marknadsledare inom sjukvårdsförsäkring i Sverige med en marknadsandel på runt 32 procent och över 126 000 kunder. Marknaden för sjukvårdsförsäkring präglas av hård konkurrens och under 2008 beslutade några mindre utländska aktörer att lämna den svenska marknaden.

Länsförsäkringar erbjuder konkurrenskraftiga grupplösningar inom person- och sjukvårdsförsäkring, främst till små och medelstora företag och deras anställda samt till lantbrukare. Försäljningen av sjukvårdsförsäkringar i länsförsäkringsgruppen fortsatte att gå bra under 2008 trots börsnedgång och försämrade konjunkturutsikter. Den 1 juli förvärvades LRF Försäkrings personförsäkringsaffär och det är en viktig del i ett fördjupat samarbete mellan Länsförsäkringar och LRF. Integrationen av såväl verksamhet som IT har gått snabbt och enligt plan. Det gör att länsförsäkringsgruppen nu kan erbjuda sina lantbrukare ett mycket brett utbud av personförsäkringar.

Försäljningen inom hälsaområdet har påverkats positivt av regeringens förändringar i sjukförsäkringen med införandet av den så kallade rehabiliteringskedjan. De nya reglerna ökar kraven på både arbetstagare och arbetsgivare i samband med sjukskrivningar. Enligt en undersökning som länsförsäkringsgruppen genomförde i september 2008 saknar drygt 7 av 10 företag och 9 av 10 privatpersoner kunskap om vad de nya reglerna i rehabiliteringskedjan innebär. Länsförsäkringars rehabiliteringsförsäkring är ett komplement till sjukvårdsförsäkringen och de nya reglerna skapar en ökad efterfrågan bland företagare för denna typ av skydd.

Hälsa	2008	2007
Premieintäkt, brutto, Mkr	1 013	853
Marknadsandel, sjuk- och olycksfall, %	19,7	16,8
Sjukvårdsförsäkring, antal försäkrade	126 000	110 000
Marknadsandel, sjukvårdsförsäkring, uppskattning, %	32	31

Lantbruk

Intensifierat samarbete med LRF

Omstruktureringen av det svenska lantbruket fortsätter. De aktiva lantbruken blir allt större medan de mindre lantbruken alltmer används för boende och fritidsverksamhet. För att anpassa sig till förändringarna på lantbruksmarknaden har länsförsäkringsgruppen påbörjat en modernisering av lantbruksprodukterna och under året har en ny produkt, Gårdsförsäkring, lanserats. Gårdsförsäkringen vänder sig i första hand till boende- och fritidslantbrukare med ringa eller ingen produktion. En produkt för produktionslantbruk kommer att lanseras under 2009.

Länsförsäkringar behåller sin starka marknadsledande position trots att konkurrensen ökat på marknaden. Skadetrenden från 2007 håller i sig och skadekostnaden är på samma nivå. Dock har noterats ett ökat antal och högre skadekostnader på djurstallar och äldre ladugårdar med annan verksamhet. Främsta orsakerna till det ökade antalet skador på djurstallar är el och uppvärmning.

Under året har ett nytt samarbetsavtal tecknats med LRF i samband med att Länsförsäkringar köpte LRF Försäkringars personförsäkringar. I samband med köpet övertogs LRF Försäkringars personal både centralt och lokalt. Det nya samarbetsavtalet med LRF syftar till att säkerställa medlemsnyttan för LRF:s medlemmar genom att erbjuda konkurrenskraftiga och för dem anpassade försäkringslösningar samt att ytterligare stärka Länsförsäkringars position på lantbruksmarknaden.

Lantbruk	2008	2007
Premieintäkt, brutto, Mkr	1 279	1 228
Lantbruk, antal försäkringar	194 200	194 100
Traktor, antal försäkringar	265 500	265 700

Agria Djurförsäkring

Fortsatt stark kundtillströmning

Premieinkomsten för Agrias svenska djur- och grödaförsäkring, som under 2007 passerade 1 mdr, steg ytterligare under 2008 till 1 293 Mkr. Under en femårsperiod har premieinkomsten ökat med drygt 56,8 procent. På en marknad där fem aktörer försäkrar djur har Agria en marknadsandel på 60 (60) procent.

Det tekniska resultatet under 2008 uppgick till 69 (99) Mkr. Antalet kunder fortsatte att öka även under detta år och det är försäkringar för hund och katt som framförallt står för den ökningen. Antalet hästar minskade något och affärsområde Lantbruksdjur och gröda präglas även detta år av strukturomvandlingen inom lantbruket. Minskat antal lantbruksdjur kompenseras dock premiemässigt av att benägenheten att försäkra djuren ökat.

Agria Dyreförsäkring, som säljer smådjurs- och hästförsäkringar i Norge, har haft en stark kundtillströmning – redan under september månad hade fjolårets försäljning uppnåtts. Agria Dyreförsäkring har bedrivits inom Agria

Djurförsäkring under större delen av året. Under det sista kvartalet redovisas verksamheten i Agria Dyreförsäkring av Agria International Försäkring AB.

Ökade skadekostnader

Kostnaderna för veterinärvård fortsätter att öka, vilket påverkar Agrias skadeutbetalningar. Den totala skadeprocenten har därför ökat något och uppgår till 69 (68) procent.

Agria satsar på framtiden

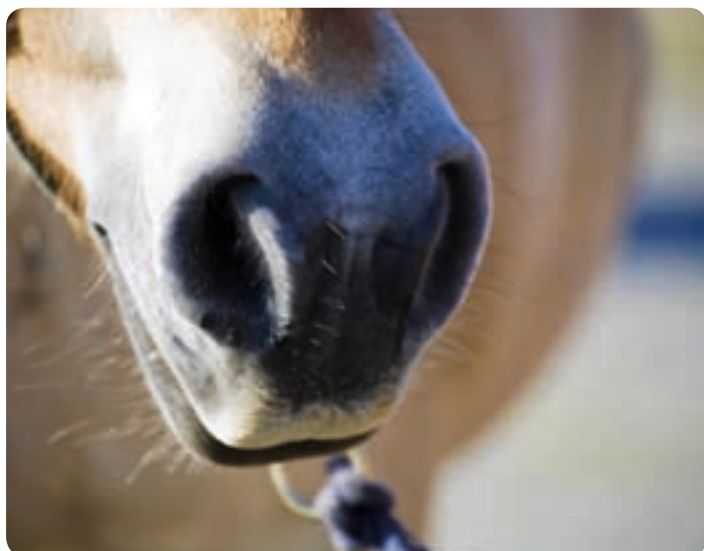
Den största utvecklingssatsningen under året har varit att tillsammans med Agria International utveckla ett nytt försäkringssystem för det brittiska dotterbolaget Agria Pet Insurance. Försäkringssystemet inkluderar såväl IT-lösningar som arbetsprocesser.

Agria har även utvecklat sin upp-födarklubb. Agria Breeders Club består av en ny webbplats, nytt koncept och nya kunskapshöjande aktiviteter. Agria Breeders Club lanserades i början av december och redan efter en månad hade klubben 2 500 medlemmar.

Sedan ett år driver Agria ett projekt i syfte att sänka skadekostnaderna. Projektet omfattar såväl skadeförebyggande åtgärder, som samspelet mellan försäkringsbolag, veterinärer och djurägare.

Under 2008 bidrog Agria med 4,6 Mkr till veterinärmedicinsk forskning. Utöver detta stödjer Agria ett antal projekt som gynnar djurhälsan, bland annat finansierar Agria vetenskapliga studier av Agrias skadestatistik i syfte att ge Sveriges rasklubbar ett bättre underlag för en sund hundavel.

Agria, Mkr	2008	2007
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring	1 223	1 089
Resultat före dispositioner och skatt	-93,7	139,0
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	69,4	98,9
Konsolideringsgrad, %	69	75
Driftskostnadsprocent	27	27
Totalkostnadsprocent	96,4	95,5

Återförsäkring

Resultatet för återförsäkringsverksamheten var 44,1 Mkr, vilket är det bästa någonsin. Den internationellt mottagna affären visar ett bra resultat och marknadsläget har förbättrats. Länsförsäkringsgruppens största behov för återförsäkring är ett skydd mot stormar och andra naturskador. Skyddet utökades inför 2008 till 7 000 Mkr och då exponeringen anses vara densamma, har samma skydd förnyats för 2009.

Länsförsäkringsgruppen har under året haft få storskador. Den största skadan var en brand i en hyresfastighet i Göteborg till en kostnad av 71 Mkr. Flera av de storskador som inträffade under 2007 har dessutom visat sig inte bli så dyra som de första beräkningarna indikerade. Den positiva skadebilden har stärkt upphandlingen av återförsäkring inför 2009 och priserna för extern återförsäkring har höjts marginellt.

Orkanen Ike som i september 2008, slog till mot delstaten Texas i USA och kringliggande stater blev dyrare än de första uppskattningarna. Försäkrings-skadan närmar sig nu 20 miljarder dollar och är en av de störste skadorna någonsin. Orkanen kommer att kosta Länsförsäkringar cirka 16 Mkr.

Finanskrisen slog hårt mot banker och försäkringsjätten AIG under 2008 men även några av återförsäkringsbolagen har drabbats. De drabbade bolagen har haft finansiella garantier och andra åtaganden mot banker och finansinstitut men förlusterna är begränsade jämfört med bankerna. Det gör dock att en del bolag uppvisar ett dåligt resultat. Även om detta är stora händelser på återförsäkringsmarknaden så är betydelsen för länsförsäkringsgruppen liten. Återförsäkringsbolagen har försökt kompensera höjda skadekostnader genom höjda priser, något bolagen enbart delvis har lyckats med eftersom det fortfarande är hög kapacitet i marknaden. Efter flera år med fallande priser har nu prisläget stabiliserats och delvis höjts.

Run-Off

Wasa Run-Off AB är länsförsäkringsgruppens bolag för run-off affär och är ett helägt dotterbolag till Länsförsäkringar AB. Mot bakgrund av renodlingen av Länsförsäkringar ABs uppdrag har dotterbolagen WASA International Försäkrings AB och Återförsäkrings AB Stockholm sålts till den engelska run-offspecialisten Compre Holdings. Överlåtelsen var villkorad av bland annat Finansinspektionens godkännande av den nya ägaren, vilket gavs i mars 2009. Under 2009 kommer bolagen att övergå till Compre Holding LTD.

Run-Off, Mkr	2008	2007
Tekniskt resultat	19,6	11,6
Årets resultat	6,4	7,1
Försäkringstekniska avsättningar	533,2	314,5

Skadereglering: Skadeservice med kunden i fokus

Varje enskilt länsförsäkringsbolag erbjuder privat-, lantbruks- och företagskunder ett stort sortiment av produkter inom sakförsäkring. Där finns också egen skadekompetens som hanterar skadeservicen nära kunderna. Kombinationen av den lokala styrkan och möjligheten att knyta ihop resurser och expertkompetens gemensamt ger möjligheter att ge kunderna en förstklassig service vid alla slags skadehändelser. Det lokala konceptet garanterar en snabb hantering med kompetenta medarbetare där kunden finns. I länsförsäkringsgruppen arbetar cirka 1 100 personer med skadereglering och ett internationellt nätverk av samarbetspartners ger service även utanför landets gränser.

Skaderegleringen är en viktigt leverans av den produkt kunden köpt och ska kännetecknas av en aktiv service till kunderna. Den utförs i samarbete med kunden så snabbt som möjligt efter det att skadan blivit känd. Ett rättesnöre är att skaderegleringen ska vara konsekvent, enhetlig och rättvis. Exempelvis kan språksvårigheter eller handikapp inverka på kundens förutsättningar att agera eller förstå och det ställer krav på att Länsförsäkringar kan ge individuellt anpassad service. Målet är att skadeservicen ska upplevas som smidig och även vara anpassad till kundens individuella behov. De åtgärder och beslut som länsförsäkringsgruppen lämnar ska vara motiverade så att kunden blir väl informerad om sina rättigheter och skyldigheter.

Under 2008 reglerades knappt 550 000 skador varav mer än hälften var motor-

skador. Ett annat stort skadeområde var boendeförsäkringar med 185 000 skador till en kostnad på närmare 2 mdr varav 30 procent var kostnader för vattenskadorna. Totalt sett står vattenskadorna för kostnader på nästan 1 mdr.

	Antal skador	Skadekostnad, Mkr
Företag	23 800	1 906
Civil	185 000	1 904
Lantbruk	22 000	672
Olycksfall	33 900	237
Båt	1 450	32
Privatmotor	200 000	2 237
Företagsmotor	79 500	1 266

Försäkringsbedrägerier är ett växande problem

Försäkringsbedrägerier är ett stort och ökande problem för försäkringsbranschen och även Länsförsäkringar drabbas av bedrägeriförsök. För kundernas del innebär bedrägerierna i förläng-

ningen att priset på försäkringen ökar då försäkringarna belastas med skador som egentligen inte ska ersättas. För att motverka bedrägerier arbetar 38 utredare inom länsförsäkringsgruppen med att undersöka oklara försäkringsfall. Under 2008 ledde deras arbete till nekade försäkringsersättningar till ett värde av drygt 90 Mkr.

Omkring 12 procent av detta belopp rörde personskadeersättningar och i mer än 62 procent av de ärenden som var föremål för särskild utredning hittades oriktiga uppgifter. Mörkertalet är dessvärre stort och arbetet med utveckling och kvalitetssäkring av utredningsverksamheten är fortfarande i fokus.

Skadeförebyggande arbete fortsatt viktigt

Det skadeförebyggande arbetet har haft fortsatt högt fokus. Råd och anvisningar

Skadekostnaden påverkar priset

Det pris som Länsförsäkringar tar ut för sina produkter är bland annat beroende av antal skador och genomsnittlig skadekostnad, driftskostnader för att administrera försäkringar och reglera skador samt kapitalavkastningen på premien. När de olika parametrarna som styr premieuttaget värderas utgår Länsförsäkringar från vad som redan inträffat och är känt och därefter görs en uppskattning av framtida förändringar som kan påverka skadekostnaden. Sådant kan till exempel vara förändringar i risken för skada, framtida inflation och förändringar i lagstift-

ning, rättspraxis med mera. Till detta görs också en uppskattning över de faktorer som påverkar driftskostnader och kapitalavkastning. Med hjälp av dessa parametrar uppskattas sedan det genomsnittliga pris som krävs för en sund och solid försäkringsverksamhet. Slutligen fördelas premieuttaget mellan olika försäkringar efter deras riskexponering. Det betyder att hänsyn tas till riskskillnader mellan exempelvis bilmärken eller hustyper, körsträckor och geografiskt läge.

Kundbehoven tas om hand även över gränserna

Med ett ökat resande måste också skadeservicen vara utbyggd för att kunna ge snabb hjälp utomlands. För akuta skador krävs särskilda resurser. Länsförsäkringsgruppen är därför sedan 2003 en av de större ägarna av SOS International, med en andel på 12 procent. Förmågan att ge service till skadedrabbade kunder i utlandet sattes på ytterst hårt prov i samband med den tragiska tsunamikatastrofen 2004.

Enkel skadereglering vid trafikskada utomlands

Genom EUs så kallade Fjärde motordirektiv ställs krav på alla motorfordonsförsäkrare inom EU/EES samt Schweiz att skydda kundernas intressen. En person som till

exempel blir påkörd och skadad i ett annat EU/EES-land har nu möjlighet att resa hem och få sin skada reglerad i hemlandet på sitt eget språk via en representant för det utländska försäkringsbolaget. Genom ett väl fungerande nätverk av samarbetande försäkringsbolag kan länsförsäkringsbolagen ge sina kunder en mycket god service om de råkar ut för en skada utomlands.

Försäkring av företag utomlands

Försäkring av ett företags verksamhet utanför Sverige följer oftast andra regler än de svenska. Generellt kan sägas att de paketförsäkringar som är vanliga i Sverige för företagskunder inte ser ut på samma sätt utomlands. Regler för försäkringar i

olika länder – även inom EU – är långt ifrån harmoniserade. Länsförsäkringsgruppen har, främst genom det internationella nätverket INI (International Network of Insurance), möjlighet att erbjuda lokala sakförsäkringar i stort sett i hela världen. Genom INI tas hjälp av 60 försäkringsbolag med verksamhet i totalt 80 länder för att kunderna ska få ett likvärdigt skydd som det man har i Sverige. Genom samarbetet inom EurAPCo (European Alliance Partners Company) kan länsförsäkringsbolagen också hjälpa sina företagskunder när de har anställda som ska arbeta utomlands längre eller kortare tid.

lämnas till kunder både i förebyggande syfte och när en skada redan har inträffat. Denna typ av information görs på ett så lättfattligt och obyråkratiskt sätt som möjligt för att kunderna enkelt ska kunna ta den till sig och på så sätt begränsa skadans omfattning.

Ett framgångsrikt skadeförebyggande arbete medför utöver minskningen av skador även att belastningen på miljön reduceras. Ett minskat antal bränder bidrar till exempel till minskat utsläpp av koldioxid. Beräkningar visar att en totalbrand i en villa orsakar utsläpp av drygt 25 ton gaser, stoft och restprodukter.

Länsförsäkringar ställer också krav på skadeentreprenörernas kvalitets- och miljöarbete. Skadorna ska åtgärdas med så hög kvalitet att nya skador inte uppstår. Entreprenörerna erbjuder vidare utbildningar för att behålla en hög kvalitet och informeras om nya rön. Det skadeförebyggande arbetet har haft en bred inriktning. En ny interaktiv tjänst om hur man undviker skador inom olika områden lanserades och ett flertal lokala skadeförebyggande aktiviteter genomfördes. Aktiviteterna var inriktade på bland annat vattenskador,

brandskador, inbrottsskydd, elsäkerhet, motorskador och trafiksäkerhet.

Stora skador kräver särskilda resurser

En storskada är en händelse som hotar stora värden eller många försäkringstagare, den uppstår hastigt och oväntat samt kräver snabba beslut och koncentrerade insatser. Exempel på sådana händelser är brand i hyreshus eller fabriker, naturskador av större omfattning och epidemier. När extrema händelser inträffar krävs handlingskraft och snabba beslut för att så långt det är möjligt minska skadans omfattning och hjälpa kunder som råkat illa ut.

Länsförsäkringsgruppen har utarbetat en katastrofplan för hantering av storskador och länsförsäkringsbolagen kartlägger också kontinuerligt de eventuella risker som finns i deras närområde. I detta arbete görs bland annat en inventering av kompetensen inom specifika ämnesområden och de behov som uppkommer i samband med masskadehantering. Katastrofplanen syftar först och främst till att skapa beredskap för det lokala länsförsäkringsbolaget, men samordnar även de resurser som finns. De lokala inventeringarna gör att even-

tuell hjälp från andra länsförsäkringsbolag kan organiseras lättare.

Resultatet dokumenteras och de katastrofplaner som finns innehåller checklistor, beskrivning av tillvägagångssätt och rollfördelning i arbetet om en storskada inträffar. Tack vare alla förberedelser är länsförsäkringsgruppen väl rustad och förberedd om en storskada skulle inträffa. I skadearbetet efter tsunamin i Sydostasien, de stora stormarna som inträffat och andra större skador i Sverige har länsförsäkringsbolagen haft stor nytta av de katastrofplaner som finns. Erfarenheterna leder också till att katastrofplanerna ständigt kan utvecklas och förbättras.

Resultatkommentar sakförsäkring

Länsförsäkringsgruppens resultat och nyckeltal inom sakförsäkring är summan av resultaten i 24 självständiga länsförsäkringsbolag och Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringsgruppen har haft ett stabilt resultat och det försäkringstekniska resultatet uppgick till 2 453 (2 322) Mkr med en totalkostnadsprocent på 93 (93). Rörelseresultatet 2008 var -7 511 (3 606) Mkr, varav kapitalavkastningen uppgick till -7 410 (3 660) Mkr.

Trots priskonkurrensen inom företagsmarknaden och små beståndsökningar inom privatförsäkring har länsförsäkringsgruppen sammantaget ökat premieintäkterna med 4 procent, till 17 406 (16 671) Mkr.

Länsförsäkringsgruppen har under flera år arbetat med lönsamhetsförbättringar i form av skadeförebyggande åtgärder. Skadekostnaderna har haft en fortsatt stabil utveckling utifrån ökningen i antal försäkringar i försäkringsbestånden och uppgick till 12 472 (12 063) Mkr.

Skadeprocenten var oförändrad 72 (72). Storskadorna har under 2008 varit få och kostnaderna för flera av de storskador som inträffade 2007 har visat sig bli lägre än tidigare beräknat. Genom den positiva skadebilden har upphandlingen av återförsäkring inför 2009

stärkts. Den största skadan under 2008 var en brand i en hyresfastighet i Göteborg till en kostnad på 71 Mkr.

Driftskostnadsprocenten var även den oförändrad på 21 (21). Driftskostnaderna ökade dock med 324 Mkr bland annat beroende på omstruktureringen av Länsförsäkringar AB och fortsatta investeringar på prioriterade marknader.

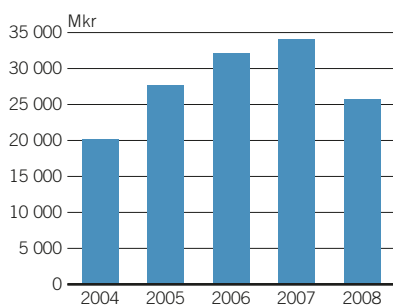
Under våren 2008 lanseras förbättrad och utökad funktionalitet på internet och utvecklingen av motorförsäkringssystemen fortsätter inom den plattform som driftsattes 2006.

Konsolideringskapitalet för länsförsäkringsgruppens sakförsäkringsverksamhet är fortsatt starkt och konsolideringsgraden uppgick vid årets slut till 146 (198) procent.

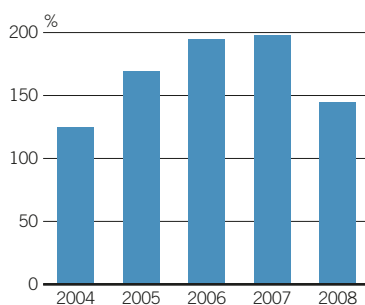

Sakförsäkring	2008	2007
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	17 406	16 671
Tekniskt resultat före återbäring, Mkr	2 453	2 322
Rörelseresultat, Mkr	-7 511	3 606
Driftskostnadsprocent	21	21
Skadeprocent	72	72
Totalkostnadsprocent	93	93
Tekniskt resultat i procent av premieintäkt efter avgiven återförsäkring	14	14
Konsolideringskapital, Mkr	25 916	34 140
Konsolideringsgrad, %	146	198
Avkastning på egen kapital, %	-25	11
Totalavkastning placeringstillgångar, %	-12,2	6,4

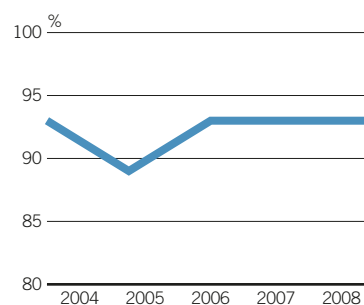
KONSOLIDERINGSKAPITAL

KONSOLIDERINGSGRAD

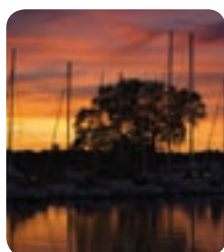

TOTALKOSTNADSPROCENT

Livförsäkring: Omsorg om kundernas pengar

Livförsäkringsbolaget har tack vare bra riskarbete bevarat kapitalet och den finansiella styrkan, trots finanskrisen. Under ett år då världens börser har backat mellan 30 och 50 procent har kunder med traditionellt pensionssparande fått en genomsnittlig återbäringsränta på 3,5 procent, före skatt och avgifter. Det är bäst bland jämförbara bolag. Totalavkastningen uppgick till -0,6 procent och konsolideringen till 105 procent vid årets slut. Länsförsäkringar utsågs till Årets Livförsäkringsbolag och Sveriges bästa pensionsförvaltare.

Marknadsposition, försäljning och marknadsandelar

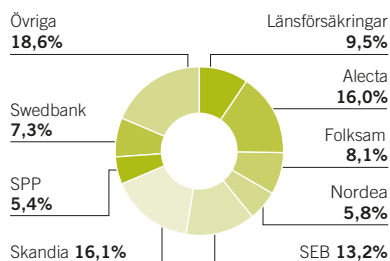
Länsförsäkringars livförsäkringsverksamhet har liksom andra livförsäkringsbolag på den svenska marknaden drabbats av finanskrisens effekter. Men genom ett framgångsrikt riskarbete och en löpande omallokering från aktieplaceringar till räntebärande värdepapper kunde Länsförsäkringar Liv avsluta året med några av branschens starkaste

nyckeltal. Konsolideringen var vid årsskiftet 105 procent. Trots de kraftiga tillbakagångarna på världens börser fick kunderna med traditionellt pensions-sparande återbäringsränta med i genomsnitt 3,5 procent på sitt sparande, före skatt och avgifter. Det visar att Länsförsäkringar har en förvaltningsmodell som också klarar svåra tider. Länsförsäkringar tilldelades även Affärsvärldens utmärkelse Årets Livförsäkringsbolag

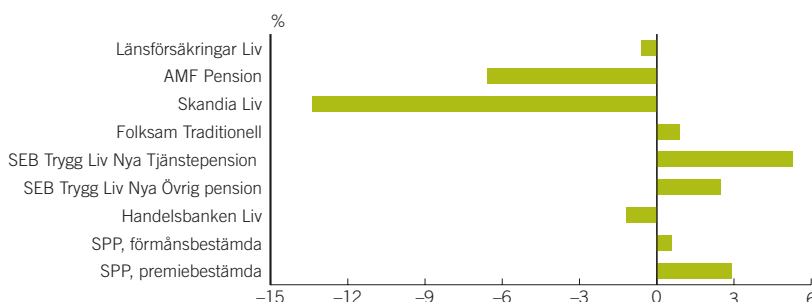
samt Sveriges bästa pensionsförvaltare av den europeiska branschtidningen Investment & Pensions Europe (IPE).

Försäljningen av avtalspensioner och privata pensioner har varit stark, vilket har bidragit till en god helkundsutveckling för länsförsäkringsbolagen. Utökningarna, det vill säga nyförsäljning på befintliga avtal, ökade under året med 20 procent. Nyförsäljningen enligt Försäkringsförbundets definition, där

MARKNADSANDEL NYFÖRSÄLJNING

TOTALAVKASTNING PÅ PLACERINGSTILLGÅNGAR 2008

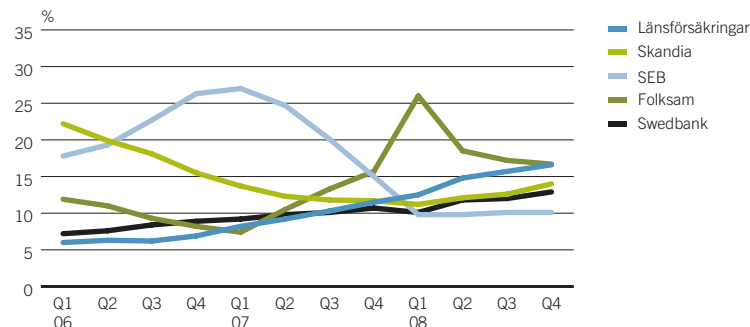
utökningar inte redovisas, minskade dock med 4,5 procent jämfört med föregående år, till 16 553 (17 341) Mkr. Det innebar en minskning av marknadsandelen till 9,5 (11,1) procent. Länsförsäkringar är dock fortsatt det fjärde största livförsäkringsbolaget i Sverige. En förklaring till att marknadsandelen minskat är bland annat att efter ITP-valet redovisas även ickevalsalternativen i statistiken, vilket de inte gjorde tidigare. Det påverkar marknadsandelen negativt för Länsförsäkringar och andra livförsäkringsbolag som inte är ickevalsalternativ.

Den allra starkaste försäljningstillväxten stod privata pensionsförsäkringar för som ökade 29 procent jämfört med samma period föregående år. Resultatet visar Länsförsäkringars utveckling och stora förflyttning inom området,

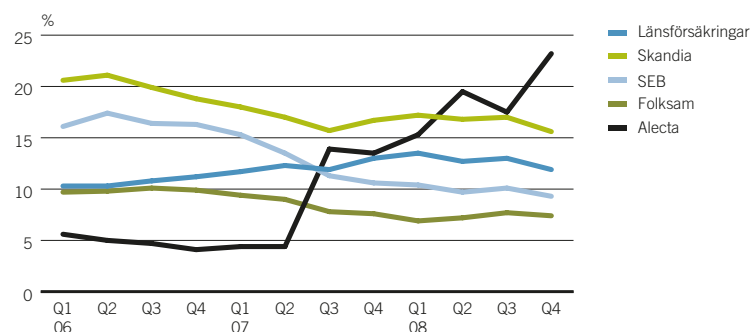
Kort om 2008

- Under ett år då världens börser har backat mellan 30 och 50 procent har kunder med traditionellt pensionssparande fått en genomsnittlig återbäringsränta på 3,5 procent, före skatt och avgifter. Det är bäst bland jämförbara bolag. Totalavkastningen uppgick till -0,6 (6,7) procent och konsolideringen till 105 (114) procent vid årets slut.
- Under december skickades ansökan in till Finansinspektionen om en ombildning till ett vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag. Planen är att ombildningen ska ske 1 januari 2010.
- Länsförsäkringar utsågs till Årets Livförsäkringsbolag i tidningen Affärsvärldens årliga undersökning, samt till Sveriges bästa pensionsförvaltare av den europeiska branschtidningen Investment & Pensions Europe (IPE).
- Försäljningen via försäkringsförmedlare ökade 15 procent och uppgick till 10 634 (9 226) Mkr.

PRIVAT PENSIONSMARKNAD, marknadsandel nyförsäljning per kvartal

TJÄNSTPENSIONSMARKNAD, marknadsandel nyförsäljning per kvartal

från att ha varit nia för tre år sedan till att nu vara en tiondels procentenhet från förstaplatsen. Försäljningstillväxten inom tjänstepensionsmarknaden blev 1 procent lägre jämfört med föregående år, men Länsförsäkringar är fortsatt det tredje största pensionsbolaget inom tjänstepensionsmarknaden. Sparmarknaden som till huvuddel består av kapitalförsäkringsprodukter minskade 43 procent.

Försäljning via försäkringsförmedlare

Hälften av Länsförsäkringars försäljning sker med hjälp av oberoende försäkringsförmedlare. Kanalen ökar ständigt i betydelse och Länsförsäkringar arbetar löpande med att förbättra det viktiga samarbetet. Försäljningsvärdet via oberoende försäkringsförmedlare uppgick under året till rekordhöga 10 634 (9 226) Mkr, vilket är en ökning med 15 procent jämfört med 2007. Undersökningar visar att svenska livförsäkringsförmedlare har en mycket positiv attityd till Länsförsäkringar. Detta är en konsekvens av att Länsförsäkringar erbjuder bra support och administration till förmedlarna samt att Länsförsäkringar är duktiga på att skapa fungerande relationer till obero-

ende försäkringsförmedlare. Vidare är det totala produkterbjudandet, i form av bland annat sortiment och avkastning, attraktivt för försäkringsförmedlarnas kunder. Sammanfattningsvis anser de oberoende förmedlarna att det är enkelt att samverka med Länsförsäkringar.

Under året utnämndes Länsförsäkringar för andra året i rad till Årets bästa mäklardisk av branschorganet Svenska förmedlares förening, och i attitydundersökningen Marknadsindikatorn hamnade Länsförsäkringar överst i listan över de bolag som livförsäkringsförmedlarna helst samarbetar med. Utnämningarna är ett tydligt bevis på en stark säljorganisation och ett bra utbud av produkter.

Internet en allt viktigare kanal

Internet blir en allt viktigare kanal för liv- och pensionskunderna. Nu kan alla kunder logga in och få en översikt av hela sitt engagemang och även administrera och göra kompletteringar. När kunderna är inloggade kan de få mer anpassad rådgivning och kundutbud erbjudanden utifrån befintligt engagemang. Under 2008 lanserades flera olika verktyg som förenklat beräkningar av pensionssparande, vilket varit uppskat-

tat av kunderna och skapat en ökad försäljning via internet.

Fortsatt hög kundnöjdhet

Varje år mäter Svenskt Kvalitetsindex kundnöjdheten bland svenska livförsäkringskunder för att analysera hur de bedömer varor och tjänster i Sverige. Under året ökade branschens totala kundnöjdhet inom privatområdet till 63,3 enheter, en ökning med 2,3 enheter sedan 2007. Länsförsäkringar placerade sig på andra plats i listan med betyget 68,1, vilket är den högsta siffran sedan 2001.

På företagsmarknaden sjönk den totala kundnöjdheten i branschen marginellt från 63,9 under 2007 till 63,8 enheter under 2008. Länsförsäkringar fick också ett sänkt kundbetyg på företagsmarknaden, 65,8 (66,3) enheter, men placerar sig fortfarande en bra bit över genomsnittet.

Ombildning av Länsförsäkringar Liv

Kunderna i Länsförsäkringar Liv röstade under hösten 2008 ja till förslaget att ombilda Länsförsäkringar Liv till ett vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag. I omröstningen sa 80 procent av kunderna ja till en ombildning medan 20 procent röstade nej. Av det totala antalet kunder röstade 3,7 procent nej. De formella kraven för att kunna lämna in en ansökan till Finansinspektionen om att få ombilda till vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag är därmed uppfyllda. Omröstningen pågick mellan den 8 september och den 29 oktober, 692 000 kunder var röstberättigade. 20 procent av kunderna utnyttjade rösträtten.

Länsförsäkringar Liv är ett aktiebolag. Aktierna ägs av Länsförsäkringar AB sedan 1985, då bolaget grundades och Länsförsäkringar startade livförsäkringsverksamhet. Länsförsäkringar AB ägs gemensamt av de 24 länsförsäkringsbolagen som i sin tur ägs av sina sakförsäkringskunder. Styrelsen för Länsförsäkringar Liv skickade under december 2008 ansökan till Finansinspektionen om att få ombilda till ett vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag. Planen är att ombildningen ska ske 1 januari 2010.

Ett vinstutdelade bolag är bra för kunderna eftersom det leder till ökad trygghet i sparandet och möjlighet till högre avkast-

ning. Efter ombildningen skjuter ägaren till kapital som saknas på en försäkringsgaranterade värde, idag delas denna kostnad av alla pensionstagare. I ett ombildat livförsäkringsaktiebolag införs tak för kapitalavgift, fast avgift och premieavgift. Avkastningen kan öka i och med att en högre andel kan placeras i aktier. Ett vinstutdelande bolag är också bra för ägaren och för länsförsäkringsbolagen. Livförsäkringsbolaget blir mer konkurrenskraftigt och länsförsäkringsbolagen får fler incitament att utveckla affären. Det vinstutdelade kapitalet kommer alltid kunder i länsförsäkringsbolagen till del och inte extern part.

Mål och måluppfyllelse

Livförsäkringsverksamheten har en viktig roll i ambitionen att förverkliga länsförsäkringsgruppens vision och mål. Livförsäkringsverksamheten erbjuder ekonomisk trygghet genom att kombinera långsiktigt sparande med försäkringsskydd. Liv- och pensionsförsäkring ska vara en attraktiv del av Länsförsäkringars erbjudande och genom detta vara det naturliga valet för Länsförsäkringars kunder.

De strategiska målen

Svensk livförsäkringsmarknad präglas som så många andra branscher av ökad konkurrens och prispress. Detta ställer krav på ökade volymer och en ännu effektivare verksamhet. Sedan ett par år tillbaka arbetar Länsförsäkringars livförsäkringsverksamhet med strategiska mål som sträcker sig fram till 2011. Målsättningen är att bli marknadsledande på den svenska liv- och pensionsförsäkringsmarknaden. Målet innebär att Länsförsäkringar ska vara störst mätt i nyförsäljning. Nyckelmarknader för att nå dessa tillväxtframgångar är tjänstepensionsmarknaden och avtalsmarknaden. Nöjda kunder är en annan förutsättning för försäljningsframgångar och Länsförsäkringar strävar alltid efter att ha branschens mest nöjda kunder.

En god kapitalavkastning är en förutsättning för ett långsiktigt konkurrenskraftigt livförsäkringsbolag. Länsförsäkringars mål är inte bara att ha en god kapitalavkastning utan att ha den bästa kapitalavkastningen i branschen.

Ett framgångsrikt livförsäkringsbolag måste också ha konkurrenskraftiga avgifter och en bra balans mellan avgiftsuttag och kostnadsnivå. Länsförsäkringars målsättning är därför att ytterligare öka effektiviteten i verksamheten. Länsförsäkringar startade redan under 2005 ett arbete som ska minska antalet IT-system. Genom att minska antalet system minskar även IT-kostnaderna på sikt. Arbetet leder även till ett gemensamt systemstöd för alla produkter som nytecknas och ett verktyg som gör att administrationen underlättas. Genom färre antal IT-system kan även utvecklingseffektiviteten höjas, vilket på sikt gör att Länsförsäkringar har möjlighet att erbjuda kunderna lägre avgifter.

Livförsäkringsverksamhetens måluppfyllelse 2008

Länsförsäkringar har inom livförsäkringsverksamheten under 2008 arbetat med högt satta verksamhetsmål inom områdena kapitalavkastning, tillväxt, effektivitet, medarbetare och miljö.

Mål för kapitalavkastning

- Uppnå bäst kapitalavkastning inom traditionell förvaltning bland samtliga aktörer på marknaden samt ha ett fondutbud som är bättre än snittet i 8 av 12 fondkategorier.

Grunden för att nå en hög kapitalavkastning är en djup och bred kunskap om kapitalförvaltning i kombination med en gedigen och strukturerad inves-

teringsprocess. Trots att Stockholmsbörsen föll med cirka 40 procent har kunderna fått en genomsnittlig förräntning om 3,5 procent under året, före skatt och avgifter. Det är bäst bland jämförbara bolag och ett tydligt bevis på Länsförsäkringars framgångsrika förvaltningsmodell. För helåret 2008 uppgick totalavkastningen på placeringstillgångarna för traditionell förvaltning till -0,6 procent. Inom fondförvaltningen varierade kapitalavkastningen under året. Som bäst var 10 fondkategorier av 12 bättre än snittet. Som sämst var 5 fondkategorier sämre än snittet.

Tillväxtmål

- Premieinkomsten ska växa till 12 mdr och bolaget ska vara nummer två, mätt i nyförsäljning, på den svenska marknaden.

Länsförsäkringar Liv avslutar året med några av marknadens bästa nyckeltal. Trots det lyckas bolaget inte nå premieinkomstmålet på 12 mdr utan slutar på 11 247 Mkr¹⁾. Det förklaras bland annat av höstens finansiella läge och att avdragsrätten för privat pensionssparande sänkts till 12 000 kronor. Nyförsäljningen slutade på 16 553 Mkr¹⁾, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med föregående år.

¹⁾ Enligt Försäkringsförbundets definition, mätt i rullande tolv månaderstal.

Mål för effektivitet

- Målet är att över tid ha en balans mellan de avgifter som belastar kunderna och kostnader för att driva och administrera verksamheten. I riskaffären ska skadeprocenten maximalt uppgå till 80.

Under de senaste åren har Länsförsäkringar utvecklats till ett av Sveriges starkaste livförsäkringsbolag. Under tiden har kostnader kontinuerligt setts över

och målet är att ständigt ha balans mellan de avgifter som belastar kunderna och kostnaderna för att driva och administrera verksamheten. I augusti offentliggjordes åtgärder för att ytterligare öka konkurrenskraften. Service- och administrationsresurser delas från och med januari 2009 med andra dotterbolag och verksamheter inom Länsförsäkringar AB. Inom Länsförsäkringar Liv kommer driftskostnaderna för 2009 att sänkas.

Livförsäkringsverksamheten ska även effektiviseras genom att riskaffärens skadeprocent maximalt ska uppgå till 80. Det mäts som utbetalda försäkringsersättningar och reservförändringar i förhållande till riskpremien. Vid årets slut var skadeprocenten 33.

Marknad och omvärld

Höstens negativa finansiella utveckling i världsekonomin är det tydligaste avtrycket på marknaden under året.

Trots turbulensen har försäljningen av livförsäkringsprodukter ändå gått bra. Vid årets slut hade den svenska livförsäkringsmarknaden ett totalt försäljningsvärde på drygt 174 mdr, vilket är en ökning med 12 procent jämfört med 2007. Marknaden delas in i tre områden; tjänstepension, privat pension samt sparande. Tjänstepensionsmarknaden är den största och står för 68 procent av den totala marknaden. Försäljningsvärdet för året uppgick till närmare 120 mdr, vilket var en ökning med 8 procent jämfört med 2007. Även sparmarknaden ökade med 31 procent

medan privatmarknaden backade med 11 procent jämfört med 2007.

Pensionsvalen allt viktigare

En viktig del av livförsäkringsmarknaden är upphandlingarna kring de nya och förändrade kollektivavtalade pensionsavtalen. Detta eftersom förändringarna har inneburit att individens valbara del av den totala tjänstepensionspremien successivt ökat. Under 2008 ägde två större upphandlingar rum och Länsförsäkringar blev valbara i båda.

FTP-avtalet

Under 2007 omförhandlades FTP-avtalet, vilket innebar att cirka 15 000 personer i försäkringsbranschen gjorde sina

pensionsval under 2008. Länsförsäkringar hade stora framgångar i valet – nästan hälften av dem som gjorde ett aktivt val valde Länsförsäkringar som förvaltare inom traditionell försäkring och fondförsäkring.

PA-KFS

Under året gjordes en upphandling för pensionsavtalet PA-KFS 09. Avtalet berör 19 500 anställda inom kommunala bolag och Länsförsäkringar blev valbart för både traditionell försäkring och fondförsäkring.

SAF – LO

I maj 2007 enades Svenskt Näringsliv och LO om ett nytt pensionsavtal för

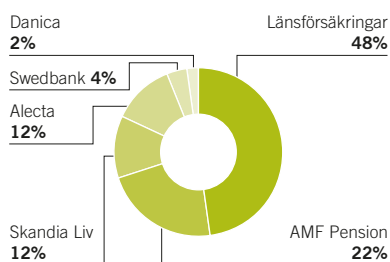
nästan 2,6 miljoner privatanställda arbetare. Men parterna kom inte överens om hur de inlämnade offerterna skulle bedömas, varför nämnden beslutade att avbryta upphandlingen. En ny upphandling skedde istället under 2008 där Länsförsäkringar blev ett av sex valbara livförsäkringsbolag inom traditionell försäkring. Premievolymen är cirka 9,5 mdr och avtalet gäller från och med 1 januari 2009.

Flyttstoppet togs bort

Den 1 maj 2008 tog regeringen bort det flyttstopp som infördes 2007 för pensionsförsäkringar. Samtidigt öppnades möjligheten att pensionsspara avdragsgillt hos försäkringsgivare inom hela EES-området. För att undvika skatteplanering stärktes skattekontrollen över pensionskapital. Det är främst fråga om utökad kontroll av pensionskapital som flyttas samt över köp av utländska pensionsförsäkringar.

Flytträtt innebär att en kund kan flytta sitt sparade pensionskapital från en försäkring till en annan. En flytt kan göras från en försäkringsgivare till en annan eller mellan två olika försäkringar hos ett försäkringsbolag.

FTP-VALET 2008
ANDEL AV TOTALA VAL

Länsförsäkringars erbjudande inom liv- och pensionsförsäkring

Länsförsäkringar erbjuder olika förvaltningsformer till kunder som sparar i pensions- eller kapitalförsäkring. Traditionell förvaltning, Nya Världen-förvaltning och Försäkrad Pension erbjuds inom Länsförsäkringar Liv och fondförsäkring erbjuds genom Länsförsäkringar Fondliv. Förvaltningsformerna har olika fördelar beroende på målet med sparandet och hur stora risker som kunden är beredd att ta.

Traditionell förvaltning

Traditionell förvaltning ger en garanterad årlig avkastning på det sparade kapitalet. Eftersom verksamheten i aktiebolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer, fördelas den avkastning som överstiger den garanterade avkastningen preliminärt till kunderna genom återbäringsränta. Vid lägre återbäringsränta än den garanterade avkastningen sker en återfördelning av tidigare preliminärt fördelad återbäringsränta.

Totalavkastning och återbäringsränta

Under ett år då världens börser backade mellan 30 och 50 procent uppgick totalavkastningen i den traditionella livförsäkringsverksamheten till -0,6 (6,7) procent den sista december. De senaste fem åren har den genomsnittliga totalavkastningen varit 7 procent, vilket är bäst i branschen. Kunderna fick en genomsnittlig återbärings-

ränta under 2008 på 3,5 procent, före skatt och avgifter, också det bäst bland jämförbara bolag. Återbäringsräntan sänktes successivt under året och var 0 procent 31 december. Sedan Länsförsäkringars livförsäkringsverksamhet startade 1985 har den genomsnittliga återbäringsräntan varit 9,2 procent per år.

Placeringsinriktning

Placeringarna i traditionell livförsäkring sker normalt främst i noterade aktier och räntebärande värdepapper samt i fastigheter och alternativa investeringar. Länsförsäkringars långsiktiga mål är att pensionsspararnas pengar ska vara placerade i 50 procent aktier, 35 procent räntebärande värdepapper, 10 procent fastigheter och 5 procent alternativa investeringar. Ett aktivt riskarbete har till följd av turbulensen på finansmarknaderna under hösten lett till att placeringarna avvikit från den långsiktiga portföljen och var den sista december 2008 placerade i 10,6 procent aktier, 76,3 procent räntebärande värdepapper, 8,8 procent fastigheter och 4,3 procent alternativa investeringar.

Avkastning i tillgångsslagen

Avkastningen i aktieportföljen var i slutet av året -38,7 (11,1) procent och avkastningen i ränteportföljen var 8,9 (3,3) procent. En viss valutaexponering i portföljen bidrog positivt till avkastningen då den svenska kronan försvagades kraftigt under året. Fastigheter

avkastade 2,7 (12,5) procent och alternativa investeringar avkastade –32,6 (18,8) procent.

Det senaste året har en ny förvaltningsmodell med ökat fokus på totalavkastning efter kostnader införts. Den nya förvaltningsmodellen går i korthet ut på att se till att implementeringen av olika marknader genomförs på ett så effektivt, flexibelt och billigt sätt som möjligt. Aktiva positioner tas bara där det bedöms att en aktiv förvaltning verkligen kan skapa ett mervärde. Framgången för denna nya förvaltningsmodell går att se i resultaten för 2007 och 2008, där avkastningen ligger i topp bland samtliga svenska pensionsbolag.

Solvens och konsolidering

Solvensen uppgick den 31 december 2008 till 114 (152) procent. Solvens är ett mått på ett livförsäkringsbolags ekonomiska ställning och styrka. Den visar värdet av bolagets tillgångar jämfört med de garanterade utfästelserna till kunderna. Måttet är teoretiskt då det speglar en situation där bolaget skulle betala ut hela det garanterade försäkringskapitalet under en och samma dag. Den kortaste utbetalningstiden i en traditionell livförsäkring är dock fem år och den genomsnittliga försäkringstiden är cirka 20 år.

Konsolideringen uppgick till 105 (114) procent den 31 december 2008, vilket var en av de bästa i branschen. Konsolidering är ett mått på ett traditionellt livförsäkringsbolags förmåga att lämna återbäring och beskriver marknadsvärdet på bolagets tillgångar i relation till de garanterade åtagandena och den preliminärt fördelade återbäringen.

Nya Världen-förvaltning

Nya Världen-förvaltning finns bara hos Länsförsäkringar och passar den som vill kombinera trygghet med möjlighet till god värdeutveckling i fonder. Nya Världen innehåller en garanti efter fem års sparande. Den dag som försäkringen ska börja betalas ut, garanteras minst de insatta pengarna med avdrag för beräknade kostnader och skatt.

Nya Världen fördelade per 31 december 2008 sina placeringar i 70 procent aktier och 30 procent räntebärande värdepapper. Av aktieportföljen placerades 20 procent i Nordamerika, 15 procent i Sverige, 15 procent i Europa, 10 procent i Japan samt 10 procent i Asien.

Flera av de aktiemarknader som Nya Världen har sina placeringar i, har haft en tung period under året. Avkastningen uppgick till –28,1 (4,2) procent den sista december. Tillgångarna i Nya Världen valutasäkras och därför påverkas inte avkastningen av kronans utveckling gentemot andra valutor. Den genomsnittliga årliga avkastningen sedan starten 1996 är 4,9 procent.

Försäkrad Pension

Länsförsäkringars privata pensionsprodukt Försäkrad Pension gör det möjligt att tjäna på börsuppgångar utan risk att förlora insatta pengar på grund av börsnedgångar. Sparandet består dels av en obligation som löper fram till spararens planerade pensionsår, dels av en fond som följer utvecklingen på börserna. Sparandet utvecklas därför olika beroende på ålder.

För den som sparar i Försäkrad Pension ända fram till sitt pensionsår, kan pensionen aldrig bli mindre än summan

av insättningarna, bara större. Under spartiden går det att läsa av hur stor pensionen minst kommer att vara på pensionsdagen. Det kallas för det försäkrade värdet och är alltså den pension som spararen garanterat kommer att få när denne fyller 65 år. Pensionen kan inte bli lägre än så – sannolikt blir den högre.

För genomsnittsspararen var det försäkrade värdet 7 procent högre den 31 december än vid årets början. Det försäkrade värdet har alltså vuxit trots börsnedgången. I stort sett hela ökningen skedde under andra kvartalet då räntorna steg. Obligationerna som då köptes för spararnas räkning blev billigare, samtidigt som de ger högre ränta fram till pensionsdagen. Mest positiv effekt fick detta för kunder som har lång tid kvar till pension.

Fondförvaltning

Pensionssparande med fondförvaltning innebär att kunden själv väljer placeringsinriktning och risknivå. Kundens val står mellan aktie- och räntefonder och det är kunden som själv står för risken i utvecklingen av fondernas värde. Fondförvaltning innebär möjlighet till högre avkastning men har även en högre risknivå än traditionell förvaltning.

Spets och bredd

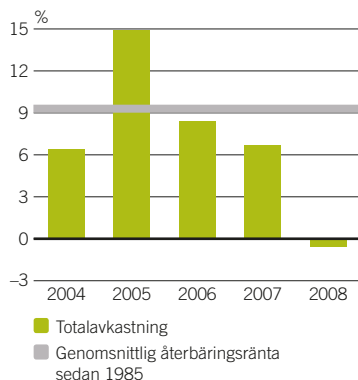
Länsförsäkringars fondförsäkringserbjudande består av fonder från ledande fondförvaltare både i Sverige och utomlands. Målet är att ha Sveriges vassaste fondutbud. Utbudet ska både vara överskådligt och ha hög kvalitet samtidigt som det ska tillfredsställa både aktiva kunder samt de som vill slippa fondbyten under spartiden.

TOTALAVKASTNING 2008 LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV TRADITIONELL FÖRVALTNING

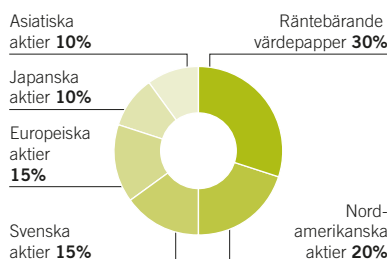
Placeringar	Marknadsvärde 2008-01-01, Mkr	%	Marknadsvärde 2008-12-31, Mkr	%	Totalavkastning, %
Räntebärande	40 769	39,2	74 933	76,3	8,9
Aktier	54 065	52,0	10 408	10,6	–38,7
Alternativa investeringar	2 687	2,6	4 266	4,3	–32,6
Fastigheter	6 479	6,2	8 688	8,8	2,7
Totalt	104 000	100	98 285	100	–0,6

Om det till ovanstående avkastning på placeringstillgångar läggs övriga tillgångar samt förvaltningskostnader, uppgår totalavkastningen för traditionell förvaltning till 7,3 (7,2) procent.

AVKASTNING OCH ÅTERBÄRING

TILLGÅNGSFÖRDELNING NYA VÄRLDEN 2008-12-31

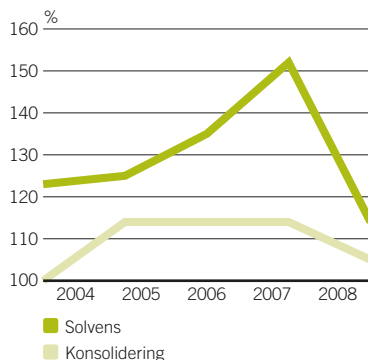

I fondutbudet ingår både Länsförsäkringars egna fonder och fonder från ett antal andra välkända aktörer såsom Alfred Berg, Blackrock, Carlson, Catella, Fidelity, FIM, Fortis, Lannebo, SEB och Skagen. Utbudet ska bestå av kvalitetsfonder där olika placeringsområden och förvaltningsstilar finns representerade. Länsförsäkringar ska ha ett bra basutbud som kompletteras med mer specialinriktade fonder som uppfyller önskemålen från mer krävande fondsparare. Under hösten öppnade Länsförsäkringar även för möjligheten till direktsparande i flera av fonderna.

Kontinuerlig uppföljning

Länsförsäkringar följer upp fondernas resultat kontinuerligt och de fonder som inte uppfyller de högt ställda kraven specialgranskas. Förvaltaren kontaktas i syfte att diskutera utvecklingen, föreslå förändringar eller för att avveckla samarbetet. Länsförsäkringar gör även

SOLVENS OCH KONSOLIDERING I TRADITIONELL LIVFÖRSÄKRING

AVKASTNING NYA VÄRLDEN

kompletteringar och övriga förändringar i sortimentet som kan vara nödvändiga för att leva upp till målsättningen. I utbudet ingår flera av de bästa fonderna på marknaden och genomsnittsratingen enligt Morningstar var i december 3,0. Totalt 6 fonder hade femmor och 10 fonder hade fyror.

Mörkt år för aktiefonder

Den kraftiga börsnedgången under hösten har påverkat de allra flesta av Länsförsäkringars fonder för försäkringsspa-

rande negativt. Osäkerheten på marknaderna är stor, vilket gjort att kunderna har valt korta räntebärande värdepapper framför aktier.

Räntefonderna har klarat sig bäst under året eftersom de har gynnats av sjunkande långräntor. Den bästa fonden i utbudet var Länsförsäkringars Euroobligationsfond som steg med 26,5 procent. Fonden gynnades, förutom av sjunkande räntor, även av att kronan försvagades.

Länsförsäkringars Japanfond (-14 procent) och Nordamerikafond (-21,6 procent) tillhörde de aktiefonder som klarat sig bäst jämfört med andra aktiefonder. Kronans försvagning mot bland annat valutor som dollar, euro och yen gynnade under året svenska sparare som gjorde placeringar i fonder som placerar utanför Sverige.

Bland de fonder som gick sämst under året fanns förra årets vinnarfonder, nämligen de som placerar på tillväxtmarknader även om skillnaden var stor mellan enskilda marknader. Mindre marknader drabbas extra hårt i oroliga tider. Oljeberoende marknader som Ryssland föll kraftigt under hösten till följd av sjunkande olje- och råvarupriser i takt med nedkylningen av den globala ekonomin.

Kapitalförvaltning livförsäkring: Modern förvaltningsmodell klarar svåra tider

Målet för förvaltningen är att skapa en stabil och långsiktigt hög avkastning på försäkringstagarnas pengar. Det åstadkoms genom en modern och konkurrenskraftig förvaltningsmodell som nyligen prisbelönades av den ledande branschtidningen Investment & Pensions Europe.

En modern och konkurrenskraftig förvaltningsmodell är en förutsättning för att skapa en stabil och långsiktigt hög avkastning på placeringstillgångarna. Länsförsäkringar arbetar därför kontinuerligt med utvecklingen av sin modell för att säkerställa att förvaltningen alltid ligger i framkant. Detta gäller såväl val av placeringstillgångar som metodik och arbetssätt. Under 2008 utsattes förvaltningsmodellen för svåra påfrestningar till följd av den värsta finansiella krisen på flera decennier. Det är med tillfredsställelse Länsförsäkringar kan konstatera att modellen även klarar dåliga tider med kraftigt fallande börser. Modellen som i korthet går ut på att se

till att implementeringen av olika risker genomförs på ett så effektivt, flexibelt och billigt sätt som möjligt.

Länsförsäkringars portföljkonstruktion avseende marknadsexponering fokuserar på att välja vilken tillgångsfördelning som önskas i portföljerna. Stor vikt läggs vid att hitta bästa sättet att nå den önskvärda marknadsexponeringen. Länsförsäkringar försöker även hitta andra effektiva lösningar för att få passiv marknadsexponering än via traditionella förvaltningsmandat.

Strategin går ut på att minska aktiva förvaltningsmandat på marknader som är breda, genomlysta och effektiva för att istället implementera enkla och bil-

liga passiva lösningar för att ta marknadsexponering. Detta kompletteras med att ta aktiv risk där det bedöms att förvaltare kan skapa mervärde. Det gäller både mindre effektiva noterade och icke noterade marknader.

Resultatet för 2008 uppgick till -0,6 procent. Länsförsäkringar Liv är det liv- och pensionsförsäkringsbolag i Sverige som klarat sig bäst av alla bolag under de senaste 5 åren. I november utnämndes Länsförsäkringar Liv till Sveriges bästa pensionsförvaltare av den ledande branschtidningen Investment & Pensions Europe, vilket är ytterligare ett bevis på förvaltningsmodellens konkurrenskraft.

Riskspridning

Det enskilt viktigaste inslaget i förvaltningen av livförsäkringsbolagets portfölj är tillgångsfördelningen. Breddas investeringarna till olika tillgångsslag sprids riskerna och portföljens totala risk minskar. Eftersom valet av tillgångar har så stor inverkan på avkastningen har Länsförsäkringar tilldelat betydande resurser till detta område. Syftet är att få fram den tillgångsportfölj, den så kallade marknadsexponeringen, som förväntas

ge högst avkastning över tiden, givet en bestämd risknivå. Det handlar om att göra bedömningar om framtiden i modeller där risker och osäkerheter identifieras samt konsekvenser av olika händelser testas. När tillgångarna väl är bestämda fördelas dessa på olika marknader runt om i världen för att sprida riskerna ytterligare. Under de senaste åren har spridningen ökat genom att investeringarna i Sverige minskats till förmån för utländska och alternativa investeringar.

Till detta kommer ett kontinuerligt och strukturerat riskarbete som resulterar i olika typer av skyddsstrategier.

En annan viktig komponent utöver god avkastning är kostnaderna. För att få en kostnadseffektiv marknadsexponering läggs därför stor vikt vid att hitta bästa sättet att nå den önskvärda exponeringen. Detta kan till exempel ske via investering i olika typer av derivatinstrument, istället för som traditionellt i enskilda värdepapper, vilket skapar mer värde både genom lägre förvaltningskostnader och genom förenklad administrativ hantering. En annan fördel med derivatlösningar är att marknadsexponeringen blir flexibel och mer lätttrölig än vid investeringar i enskilda värdepapper, vilket medför att förändringar i marknadsläget snabbt kan omsättas i förändrad tillgångsfördelning. Derivatlösningar utnyttjas också aktivt för att skydda portföljerna mot olika typer av

risker såsom aktierisk och risk för räntepågång.

Under 2008 har derivatstrategierna visat sig mycket värdefulla. Genom den lätttröliga tillgångsfördelningen har portföljerna snabbt anpassats efter marknadsförändringar och skyddsstrategierna har bidragit kraftfullt till att minimera förlusterna i placeringsportföljerna. Länsförsäkringar Liv kunde därmed redovisa en fortsatt stark konso- lidering och klartecken i Finansinspek- tionens trafikljustest, trots krisen på de finansiella marknaderna under året.

Långsiktig förvaltare

Långsiktigheten i livförsäkringsbolagets förvaltning skapar möjligheter till att höja avkastningen på längre sikt genom investeringar i tillgångar som inte är kortsiktigt omsättningsbara, så kallade alternativa investeringar. Länsförsä- keringar Liv har under de senaste åren haft ett stort fokus på tillgångsslaget och en växande andel är investerat i Pri- vate Equity, fastigheter och diversifie- rande strategier (mestadels skog och infrastruktur).

För att kunna skapa en hög avkast- ning är det viktigt att ha de bästa förval- tarna. Det gäller för de noterade port- följerna men är än viktigare för de ono- terade portföljerna där förvaltarens resultat visar en större variation. Det har visat sig att det är få aktiva förval-

tare som lyckas slå index i väl funge- rande och genomlysta marknader som USA och Europa. Därför väljer Läns- försäkringar istället att söka de bästa aktiva förvaltare på ineffektiva mark- nader, där överavkastning över index- avkastningen med större sannolikhet kan förväntas.

Optimerad organisation

Den moderna förvaltningsmetoden stöts av en väl anpassad organisation. Genom att all operativ förvaltning är utlagd på externa förvaltare kan resur- serna fokuseras på de viktiga områdena tillgångsfördelning, riskhantering, alter- nativa investeringar samt förvaltarut- söknings. Investeringsorganisationen kompletteras med en effektiv adminis- tration och naturligtvis en effektiv styr- ning, uppföljning och rapportering.

Resultatkommentar livförsäkring

Den sammanlagda premieinkomsten enligt Försäkringsförbundets definition uppgick till 11 247 (10 794) Mkr. Det är en ökning med 4,2 procent jämfört med föregående år. Premieinkomsten brutto enligt resultaträkningen uppgick till 6 236 (6 547) Mkr. Skillnaden från föregående år förklaras främst av att avgiftsintäkterna har minskat. Försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring uppgick i Länsförsäkringar Liv till 4 245 (3 698) Mkr. Förändringen från föregående år förklaras främst av att periodiska utbetalningar och återköp har ökat.

Kapitalavkastningen netto var –17 596 (8 066) Mkr. Värdeinsparning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken

uppgick till –13 213 (910) Mkr. Årets resultat i Länsförsäkringar Liv uppgick till –30 126 (11 361) Mkr. Resultatför-sämringen förklaras av ändrade redovisningsprinciper där räntans utveckling gav kraftigt negativ resultatpåverkan vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar samt den negativa utvecklingen på finansmarknaderna under året.

Placeringstillgångarna i Länsförsäkringar har minskat under året till 102 388 (114 600) Mkr. Det är framförallt värdet på aktier och andelar som har minskat under 2008. Värdet vid årets utgång uppgick till 22 664 (51 402) Mkr. Aktieexponeringen har under året minskat till förmån för räntebärande värdepapper. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placerings-

riskens har under året minskat till 31 676 (40 871) Mkr. Livförsäkringsavsättningarna uppgick till 94 942 (77 367) Mkr. Ökningen förklaras av ändrade redovisningsprinciper under året.

Eget kapital har under året påverkats av ändrade redovisningsprinciper. Per den 1 april 2008 ändrades Finansinspektionens föreskrifter för val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Beloppsjusteringen, 6 235 Mkr, som är hänförlig till tidigare år har förts direkt mot eget kapital på grund av den ändrade föreskriften.

Länsförsäkringar Livs solvens uppgick den 31 december 2008 till 114 (152) procent. Vid utgången av 2008 var den kollektiva konsolideringen 105 (114) procent.

LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV, KONCERNEN

NYCKELTAL

	2008	2007
Premieinkomst, Mkr ¹⁾	11 247	10 794
Balansomslutning, Mkr	150 216	162 793
Avkastning Nya Världen, %	–28,1	4,2
Totalavkastning traditionell livförsäkring, %	–0,6	6,7

¹⁾ Enligt Försäkringsförbundets definition, mätt i rullande tolv månaderstal.

RESULTATRÄKNING

Mkr	2008	2007
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	6 236	6 547
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	5 820	6 150
Kapitalavkastning netto	–17 596	8 066
Försäkringsersättningar	–4 245	–3 698
Övriga tekniska intäkter	252	594
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	–11 495	2 834
Driftskostnader	–1 641	–1 441
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	–28 905	12 505
Icke-tekniska kostnader	–196	–195
Resultat före skatt	–29 101	12 310
Skatt	–1 025	–949
ÅRETS RESULTAT	–30 126	11 361

BALANSRÄKNING

Mkr	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR		
Immateriella tillgångar	1 197	1 457
Placeringstillgångar	102 388	114 600
Placeringstillgångar för vilka försäkrings-tagaren bär placeringsrisken	31 708	40 900
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	792	796
Fordringar	3 088	261
Andra tillgångar	8 117	2 025
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 926	2 754
SUMMA TILLGÅNGAR	150 216	162 793

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Aktiekapital	8	8
Fonder samt periodens resultat	11 043	36 632
Försäkringstekniska avsättningar	97 992	80 720
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	31 709	40 905
Avsättningar för andra risker och kostnader	234	246
Depåer från återförsäkrare	853	860
Skulder	7 723	2 858
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	654	564
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	150 216	162 793

Från och med 1 januari 2007 har Länsförsäkringar Liv övergått till nya redovisningsregler, lagbegränsad IFRS. En effekt av de nya redovisningsprinciperna är att inbetalda premier för finansiella instrument inom fondförsäkringsrörelsen redovisas som en insättning via balansräkningen, istället för att redovisas som en intäkt över resultaträkningen. På motsvarande sätt redovisas utbetalningar av försäkringsersättningar som uttag ur försäkringsrörelsen över balansräkningen. Som premieinkomst redovisas istället de avgifter som kunden betalar och som kostnad redovisas kostnaden för försäkringsrisken.

Bank: Volymtillväxt med förbättrad lönsamhet

Kort om 2008

- Resultatet före kreditförluster exklusive omstrukturingskostnader ökade till 337 (290) Mkr och rörelseresultatet exklusive omstrukturingskostnader ökade till 272 (238) Mkr.
- Räntenettot ökade 19 procent till 1 211 (1 017) Mkr. Kreditförlusterna var fortsatt låga och uppgick till 65 (51) Mkr.
- Utlåning till allmänheten ökade 17 procent till 79 (67) mdr och inlåning från allmänheten ökade 18 procent till 35 (30) mdr. Bostadsutlåningen ökade 13 procent till 54 (48) mdr.
- Bankverksamheten har en låg riskprofil som inte nämnvärt har förändrats under den finansiella krisen.
- Länsförsäkringar har Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och de mest nöjda bolånekunderna i en jämförelse mellan alla svenska banker enligt Svenskt Kvalitetsindex.

Den starka tillväxten i Länsförsäkringars bankverksamhet fortsatte under 2008. Positionen på marknaden stärktes och den totala affärsvolymen ökade till 165 (162) mdr. Enligt Svenskt Kvalitetsindex har Länsförsäkringar Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och Sveriges mest nöjda bolånekunder – och avståndet till övriga aktörer ökar.

Marknadsposition, försäljning och marknadsandelar

Bankverksamheten fortsatte att ha en stark tillväxt och stärkte sin position på marknaden med ökande marknadsandelar. Länsförsäkringar har Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och Sveriges mest nöjda bolånekunder enligt kundundersökningen Svenskt Kvalitetsindex 2008. Avståndet till övriga svenska banker ökade i år, särskilt avseende kundlojalitet.

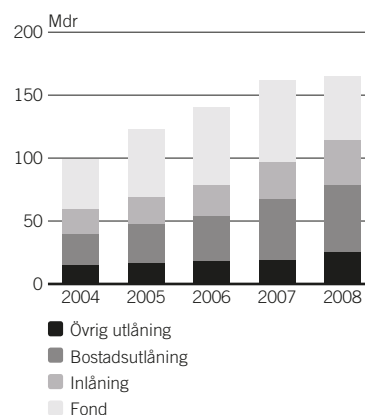
Den totala affärsvolymen ökade till 165 (162) mdr, där utlånings- och inlåningsvolymerna ökade medan fondvolymen minskade på grund av börsnedgången.

Den totala utlåningen uppgick till 79 (67) mdr, vilket är en ökning med 17 procent och bostadsutlåningen uppgick till 54 (48) mdr, en ökning med 13 procent. Länsförsäkringars marknadsandel

för hushålls- och bostadsutlåning stärktes till 3,5 procent. Andelen av marknadstillväxten under året uppgick till 6,4 procent.

Inlåningen ökade till (35) 30 mdr, vilket är en ökning med 18 procent. Marknadsandelen för inlåning ökade

AFFÄRSVOLYM

till 3,2 procent och andelen av marknadstillväxten uppgick till 6,3 procent. Länsförsäkringar är därmed femte största privatbank på inlåning.

Fondvolymen minskade till 51 (65) mdr på grund av årets kraftiga börsnedgång. Länsförsäkringar stärkte dock sin marknadsposition som Sveriges femte största fondaktör med en marknadsandel på 4,2 (3,9) procent.

Antalet bankkunder uppgick till 700 000 (665 000) den sista december 2008, en ökning med 5 procent eller 35 000 jämfört med tidigare år. Vardagsekonomikunderna ökade med 5 procent och åtta av tio är även kunder inom sak- och/eller livförsäkring. Bolånekunderna i bankverksamheten ökade till 118 000 (108 000) under året. Merparten av bolånekunderna har bottenlån i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek och dessa kunder uppgick till 115 000 (106 000) den sista december 2008.

Ekonomisk trygghet

Länsförsäkringar ska ge människor och företag möjlighet att leva i ekonomisk trygghet. Bankerbjudandet är en del i Länsförsäkringars erbjudande på privat- och lantbruksmarknaden och bankverksamheten kompletterar försäkringsrörelsen väl. Genom att utmana med attraktiva erbjudanden till kunderna och ha en låg risk i verksamheten byggs långsiktiga relationer och en stabil, trygg och kundägd bank.

Fortsatt tillväxt

Bankaffären blir en allt större intäktskälla för länsförsäkringsgruppen och under 2008 öppnades tio nya kontor och antalet bankrådgivare fortsatte att öka. Länsförsäkringars ägarstruktur och styrka i den finansiella strukturen gynnar bankaffären och tillväxten.

Prisvärda banktjänster

Bankverksamheten erbjuder privatpersoner och lantbrukare prisvärda banktjänster. Länsförsäkringar är utmanaren på marknaden med attraktiva produkter, service och prisvärdhet.

Marknadsmål – lönsam tillväxt och marknadens mest nöjda kunder

Bankverksamhetens mål är en del i länsförsäkringsgruppens marknadsmål som är:

- Tillväxt med lönsamhet inom alla delmarknader och kärnaffärer.
- De mest nöjda kunderna inom bank och försäkring.
- Ökad kundandel som har en nära relation till Länsförsäkringar.

Tillväxten i bankverksamheten har varit stadigt ökande sedan starten 1996. Affärsvolymen har ökat från 99 mdr 2004 till 165 mdr 2008.

Länsförsäkringar hade Sveriges mest nöjda bankkunder på privatmarknaden och Sveriges mest nöjda bolånekunder enligt Svenskt Kvalitetsindex 2008. För andra året i rad fick Länsförsäkringar utmärkelserna. Årets mätning visade även att Länsförsäkringar ökade avståndet till konkurrenterna när det gäller nöjda bankkunder på privatmarknaden.

Bankverksamheten har ett strategiskt fokus på att öka andelen kunder som har en tät kontakt med och nära relation till banken.

Strategi – starkt varumärke, stor kundbas, lokal marknadskännedom och personligt bemötande

På länsförsäkringsbolagen sker alla kundkontakter för bankens räkning.

De lokala, självständiga länsförsäkringsbolagen känner sina kunder och sin marknad bäst och bygger de starka kundrelationerna. Lokala erbjudanden, som leder till fler kunder, lanseras löpande och gemensamma erbjudanden förekommer. Länsförsäkringars övergripande kärnvärden – lokal förankring, uthållighet, tydlighet och prisvärdhet – är en del i strategin för att förtjäna kundernas förtroende.

Det finns 1 miljon villahemförsäkringskunder i länsförsäkringsgruppen med behov av banktjänster, inte minst bolån och vardagsekonomitjänster.

Marknad och omvärld

Lågkonjunktur

Den finansiella oro som började på kapitalmarknaden under 2007 kom under slutet av tredje kvartalet 2008 in i en mycket turbulent fas. En förtroendekris uppstod som ledde till att kapitalmarknadens funktionalitet försämrades kraftigt med likviditetsbrist som följd. Tack vare att regeringar och centralbanker genomförde massiva stödåtgärder avtog den finansiella turbulensen mot slutet av året.

Den svenska kapitalmarknaden har fungerat bättre än övriga marknader även om den påverkades av ett bristande förtroende mellan aktörerna i bank- och finanssektorn.

De svenska TED-spreadarna, skillnaden mellan interbankräntor och statspappersräntor, har under hela den finansiella turbulensen i princip varit lägre än i exempelvis USA, Storbritannien och övriga EU-länder, vilket visar på ett högre förtroende i den svenska marknaden.

Världsekonomi och konjunktur

Det fanns i slutet av året stora obalanser i världsekonomin och de realekonomiska effekterna började slå igenom i minskad tillväxt och försämrad arbetsmarknad. I USA föll BNP med 0,8 procent under 2008. De amerikanska hus-

hållen började i slutet av året spara för första gången på många år. På kort sikt är detta negativt för amerikanskt BNP som till 70 procent består av privat konsumtion. Även arbetslösheten har stigit i USA, vilket innebär lägre inkomster och en försämrad konsumtion. EU-länderna, vars BNP ökade med 0,7 procent, kom senare in i den ekonomiska krisen men förväntas få ungefär motsvarande utveckling som i USA.

Sveriges ekonomi

Sveriges BNP föll med 0,2 procent under året, vilket främst förklaras av en kraftig lagerneddragning i industrin och en inbromsning i hushållens konsumtion. Tillväxten sjönk kraftigt under det fjärde kvartalet och antalet varsel ökade rekordartat. Inte sedan början av 1990-talet har antalet varsel varit så högt. Mängden arbetade timmar sjönk som en följd av en minskad efterfrågan och arbetslösheten ökade.

Stockholmsbörsen sjönk under året med 42 procent, vilket var något sämre än världsindex som sjönk 41 procent. Mot slutet av året stabiliserades kurserna och december fick en positiv börsutveckling trots vinstvarningar, negativ konjunkturstatistik och flertalet varsel.

Sverige har ett nationellt budgetöverskott och en relativt liten statsskuld,

vilket är en styrka i lågkonjunkturen och de politiska åtgärder som kan bli en följd av den.

Husprisutveckling

Försäljningen av villor och bostadsrätter minskade något i Sverige under året och de svenska huspriserna föll med 2 procent. Minskningen var dock lägre jämfört med stora delar av västvärlden där huspriserna föll mer. Storbritanniens huspriser föll exempelvis med 9 procent och huspriserna i USA föll med 18 procent.

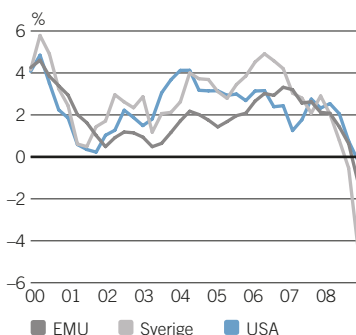
Försvagad krona

Kronan tappade stort både mot dollarn och euron. Jämfört med Sveriges största handelspartners, mätt med TCW-index, tappade kronan nästan 13 procent under året.

Ränteutveckling

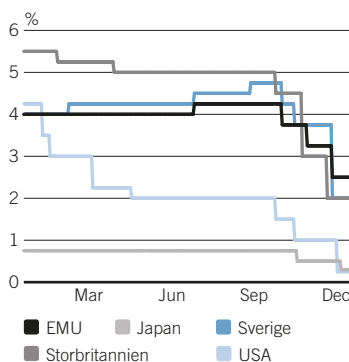
Världens centralbanker genomförde massiva insatser i slutet av året för att öka likviditeten i finanssystemet och få den finansiella turbulensen att avta. Styrräntor sänktes även som ett led i detta. I december sänkte den amerikanska centralbanken räntan till i praktiken noll. I Sverige sänkte Riksbanken räntan med 2,75 procentenheter under hö-

BNP-TILLVÄXT 2000–2008

Källa: Reuters EcoWin

STYRRÄNTA 2008

Källa: Reuters EcoWin

VALUTAKURSER 2008

Källa: Reuters EcoWin

ten från 4,75 procent och reporäntan låg därefter på 2 procent. Även Bank of England och ECB sänkte sina räntor till 2 respektive 2,5 procent.

De långa räntorna föll under hösten beroende på inledande konjunkturedgång, deflationsoro och centralbankernas kraftiga sänkning av styrräntorna, som förstärkte nedgången i de långa

räntorna. Under hösten föll den svenska 10-årsräntan från 4,5 procent vid halvårsskiftet till 2,4 procent i slutet av året. Den amerikanska 10-årsräntan föll från 4,0 till 2,2 och den tyska från 4,6 till 2,9 procent.

Även de korta räntorna föll kraftigt som en följd av sänkta styrräntor.

Länsförsäkringars bankerbjudande

Länsförsäkringar erbjuder produkter och tjänster som ger möjlighet till ekonomisk trygghet och målet är att kunderna har flera produkter hos Länsförsäkringar. Bankverksamheten erbjuder ett fullsortiment av banktjänster i första hand på privat- och lantbruksmarknaden. Det omfattar låne- och finansieringsprodukter, exempelvis bolån, samt leasing- och finansieringsprodukter genom dotterbolaget Wasa Kredit. Ett brett utbud av sparande- och placeringsprodukter erbjuds kunderna liksom liv-,

kapital- och pensionsförsäkringar genom Länsförsäkringar Liv. Betalningstjänsten erbjuds via exempelvis internet, bankkortet, privatgirot, på de lokala kontoren och via kontanthanteringstjänsten.

Ökad bostads- och hushållsutlåning

Utlåningen till de svenska hushållen ökade till 2 126 (1 949) mdr på den svenska marknaden under 2008. Konkurrenten var fortsatt stark bland de svenska bolåneaktörerna och bostadsutlåningen ökade till totalt 2 033 (1 823) mdr. Under det första halvåret var ökningen i nivå med 2007 men under senare delen av året märktes en tydlig

avmattning. 62 procent av nyutlåningen bestod av lån med rörlig ränta, vilket är den högsta andelen med rörlig ränta sedan 2000. Husprisutvecklingen mattades av mot slutet av året och vände till en prisminskning om 2 procent för hela 2008. Bland kunderna har god rådgivning blivit betydligt viktigare i valet av bolånegivare jämfört med tidigare år. Prisvärdhet och bra service är också betydelsefullt för kunderna.

Länsförsäkringars utlåning uppgick till 79 (67) mdr, vilket motsvarar 18 procents ökning. Bostadsutlåningen i Länsförsäkringar Hypotek ökade till 54 (48) mdr, en ökning med 13 procent. Marknadsandelen för hushålls- och bostadsutlåning ökade till 3,5 (3,2) procent och andelen av marknadstillväxten uppgick till 6,4 procent. Utlåningsökningen och marknadstillväxten förklaras av ett attraktivt erbjudande från Länsförsäkringar där bolån är en del. Kreditgivningen sker alltid utifrån målet att upprätthålla en god kreditkvalitet. Trots att bolånemarknaden präglades av en lägre

aktivitet under den andra hälften av året hade Länsförsäkringar en fortsatt god volymutveckling. Länshem Fastighetsförmedling är en mötesplats som vid årsskiftet hade 74 bobutiker runt om i landet. Wasa Kredits utlåningsvolym uppgick till 9 (9) mdr. Leasingtillgångarna ökade medan blacolänestocken minskade något under året. Bolånekunderna i bankkoncernen ökade till 118 000 (108 000) och antalet bolånekunder i Länsförsäkringar Hypotek var 115 000 (106 000).

Lantbrukspositionering

Länsförsäkringars erbjudande inom bank och försäkring till lantbrukare är ett av marknadens starkaste och baseras på en historiskt lång relation till lantbruksnäringen. Under året har fortsatt förstärkning hos länsförsäkringsbolagen skett inom bankrådgivning till lantbrukare.

Länsförsäkringar har tagit en position på marknaden för bottenlån till svenska lantbruksfastigheter sedan lanseringen av egna bottenlån i februari 2008. Även topplån och rörelsekrediter till lantbrukare ökade under året. Lantbrukskrediterna uppgick totalt till 6 506 (3 093) mdr och bottenlån för lantbruks- och skogsfastigheter uppgick till 3 226 (0) Mkr. Lantbrukskunderna i banken ökade till 53 000 (45 000). Förtroendet för svenskt lantbruk har ökat bland

konsumenterna både ur närhets- och miljösynpunkt. Fastighetsmarknaden för jord och skog har stabiliserats under andra hälften av 2008 efter en markant uppgång av priserna på mark under första halvåret 2008.

Femte största bank på inlåning

Mot slutet av året började de realekonomiska effekterna av finanskrisen och den inledande lågkonjunkturen slå igenom i de svenska hushållen. En trend blev att kunderna efterfrågade trygga placeringar med låg risk.

Länsförsäkringars inlåning ökade 18 procent till 35 (30) mdr. Marknadsandelen, mätt som inlåning från hushåll, ökade till 3,2 (2,9) procent och andelen av marknadstillväxten uppgick till 6,3 procent. Länsförsäkringar är därmed Sveriges femte största retailbank på inlåning. Ökningen inom inlåning förklaras av att kunderna gav Länsförsäkringar förtroendet att ta hand om mer av deras sparande tack vare ett starkt erbjudande. Länsförsäkringar stod även för trygghet på en turbulent bankmarknad under året.

De svenska hushållens inlåning ökade under 2008 till 900 (828) mdr på den svenska bankmarknaden. De svenska hushållens nettoförmögenhet minskade till 2 253 (2 954) mdr och det finansiella sparandet minskade till 72 (94) mdr.

Fonder och fondtorg

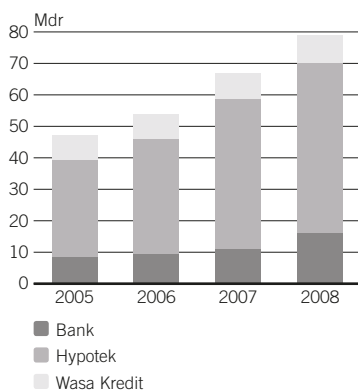
Länsförsäkringar är femte största fondaktör i Sverige med 4,2 (3,9) procents marknadsandel mätt i förvaltad kapital. 51 (65) mdr förvaltades i 29 (31) investeringsfonder med olika placeringsinriktning. Fondvolymens minskning förklaras av börsens värdenedgång under året. Den svenska fondförmögenheten minskade med 28 procent från 1 416 mdr till 1 017 mdr. Länsförsäkringar hade under året ett positivt nettoflöde på 2,4 mdr, till skillnad från den svenska fondmarknaden som under 2008 uppvisade ett negativt nettoflöde på -7,7 mdr. Under året placerade kunderna i första hand i räntefonder, men även till viss del i aktiefonder.

Länsförsäkringars förvaltarstrategi bygger på en omfattande utvärderingsprocess för att säkerställa att varje fond har bästa möjliga förvaltare. I november lanserades ett fondtorg för direktsparende där Länsförsäkringars egna fonder kompletteras med 25 externa fonder som ska ge kunderna en ökad valfrihet i placeringsalternativ. Fondtorgets fonder för direktsparende ska så långt det är möjligt samordnas med det befintliga fondsortiment som finns för fondförsäkringssparande.

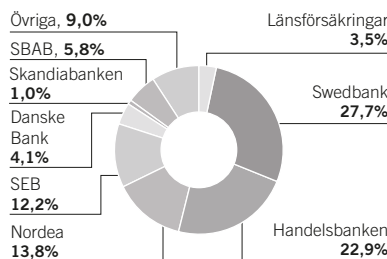
Kort- och betalningsaffären växer

Kort som betalningsmedel fortsätter att öka och korten används allt oftare till

UTLÅNINGSVOLYMER

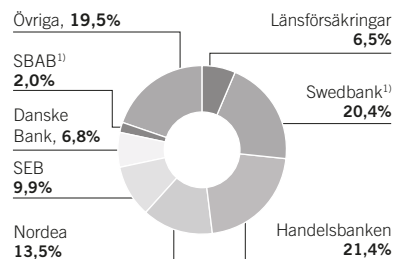

MARKNADSANDELAR HUSHÅLLS- OCH BOSTADSUTLÅNING

Källa: SCB

ANDEL AV MARKNADSTILLVÄXTEN, HUSHÅLLS- OCH BOSTADSUTLÅNING

¹⁾ Swedbanks andel har justerats för Svensk Jordbrukskredit och SBAB:s andel har justerats för Frispar Bolån.
Källa: SCB

mindre belopp. Bankkortet svarade för 36 procent av det totala antalet transaktioner under 2008. Kunderna med lönekonto och bank eller betalkort, är en prioriterad målgrupp. Betalningstransaktionerna ökade till 74 (57) miljoner, vilket är en ökning med 30 procent. Betalningsförmedlingens intäkter fortsatte att öka under året. Av betalningstjänsterna står korttransaktioner, bank- och privatgiro för de största volymerna. Internetbetalningarna ökade till 84 (81) procent av alla betalningar. Antalet kort ökade till 181 000 (151 000), en ökning med 20 procent, och antalet bankomater uppgick till 77 (67) vid årets slut.

Länsförsäkringar har en unik tjänst till kunderna i pinkod via internet, som ökar säkerheten vid kortanvändning. Fler än hälften av kortinnehavarna har hittills hämtat sin pin-kod via internet sedan tjänsten infördes.

Arbetet med Single European Payment Area (SEPA), som bygger på ett gemensamt regelverk för Europas länder fortsatte under 2008 och ska vara helt infört under 2010. SEPA innebär en standardisering av betalningsformatet som skapar en europeisk gränslös marknad för betalningar.

Kontanterhantering

Länsförsäkringar strävar efter att tillmötesgå alla privatkunders och lantbrukares behov av banktjänster, vilket

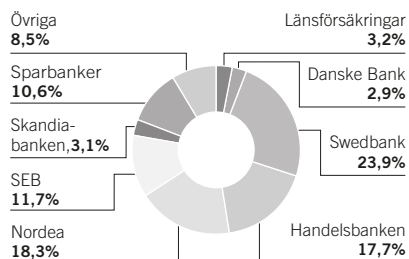
inkluderar kontanthantering. För att ersätta Svensk Kassaservices kontanthanteringstjänster har därför Länsförsäkringar Bank under året tecknat ett avtal med Forex Bank om kostnadsfria uttag och insättningar i Forex Banks cirka 100 butiker runt om i landet. På sikt kommer även insättningsautomater att vara en kontanthanteringstjänst till kunderna.

Länsförsäkringsbolagens egen bank

Bankverksamheten har ett särskilt erbjudande för att möta de 24 länsförsäkringsbolagens behov av sparande och betalningstjänster. Affären växer och under året ökade bolagens sparande liksom bolagens betalningsströmmar.

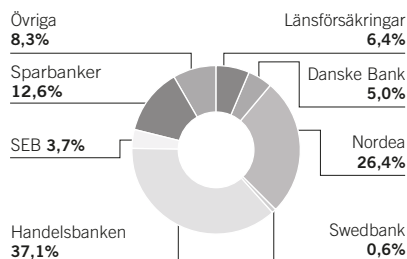

MARKNADSANDELAR INLÅNING

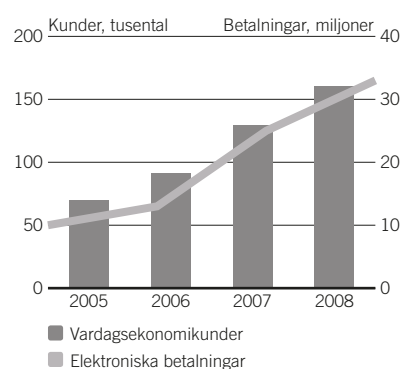
Källa: SCB

ANDEL AV MARKNADSTILLVÄXTEN, INLÅNING

Källa: SCB

VARDAKSEKONOMIKUNDER OCH ELEKTRONISKA BETALNINGAR

Kreditkvalitet

Mycket god kvalitet

Bankkoncernens kreditportfölj består till 87 procent av hushållskrediter. Utlåning till lantbruk uppgår till cirka 8 procent där en stor andel avser utlåning till det familjeägda jordbruket. Riskprofilen är låg och portföljen har en hög kvalitet som inte nämnvärt har påverkats av den realekonomiska försämringen.

Kreditportföljen

Bankkoncernens kreditportfölj på 79 (67) mdr håller en hög kvalitet och har inte nämnvärt påverkats av den realekonomiska försämringen.

Portföljen består till 87 (89) procent av hushållskrediter enligt produktdefinierad portfölj. Av den totala portföljen är 77 (78) procent bostadsutlåning som till 84 (85) procent utgörs av säkerheter i småhus och till 16 (15) procent av säkerheter i bostadsrätter. Geografiskt har kreditportföljen en god spridning i landet.

Lantbruksutlåning utgör cirka 8 (5) procent av kreditportföljen där cirka hälften är bottenlån till främst familjeägda lantbruk.

I princip all utlåning i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek kvalificerar sig för att ingå i den säkerställda verksamheten som regleras av lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer. Den så kallade säkerhetsmassan hade en volym om 52 (45) mdr den 31 december 2008. Den bestod endast av utlåning till privatpersoner med bostaden som säkerhet. Privatbostäderna fanns enbart i Sverige och hade en god geografisk spridning. 44 procent av de fastighetsfördelade engagemangen understeg 500 000

kronor och det genomsnittliga engagemanget uppgick till 733 000 kronor.

Inomläget eller viktat genomsnittligt LTV¹⁾ i säkerhetsmassan uppgick till 58 (59) procent den 31 december 2008.

Länsförsäkringar Hypoteks säkerhetsmassa har en målnivå för OC²⁾ om 5 procent. Faktisk OC uppgick till 24 (30) procent den 31 december 2008 och bestod utöver utlåning även av 9,7 (3,3) mdr inestående medel på det så kallade särskilda kontot för den säkerställda verksamheten, vilket motsvarar 15,7 (6,7) procent av hela säkerhetsmassan.

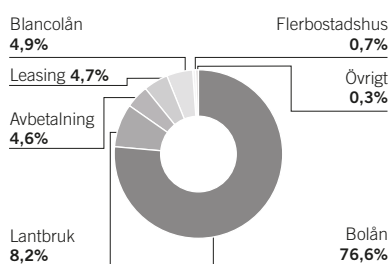
Vid ett stresstest på säkerhetsmassan med 20 procents prisfall på marknadsvärdet den 31 december 2008 steg viktat genomsnittligt LTV till 65 procent jämfört med faktiskt viktat genomsnittligt LTV om 58 procent den 31 december 2008.

Osäkra fordringar

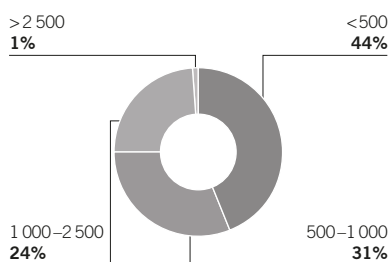
De osäkra fordringarna uppgick till 0,32 (0,26) procent av utlåningsportföljen före reserver. Osäkra fordringar utgör fortsatt en liten andel av den totala utlåningen.

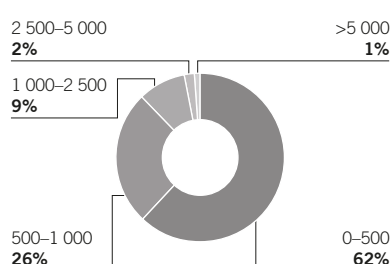
LÅNEPRODUKTER, VOLYMFÖRDELADE

FASTIGHETSFÖRDELADE ENGAGEMANG I SÄKERHETSMASSAN, Tkr

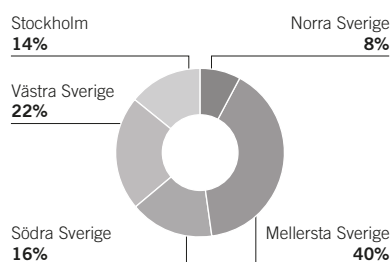

LÅNESTOCKENS FÖRDELNING PÅ STORLEK, Tkr¹⁾

¹⁾ Exklusive Wasa Kredit.

LÅNESTOCKENS GEOGRAFISKA FÖRDELNING¹⁾

¹⁾ Exklusive Wasa Kredit.

¹⁾ Loan-to-value eller belåningsgrad.

²⁾ OC visar förhållandet mellan tillgångarna (utlåningen) och skulderna (upplåningen) i relation till skulderna. En hög OC visar att verksamheten har ett stort tillgångsöverskott och en god marginal vid exempelvis ett prisfall på tillgångarnas värde.

Upplåning och likviditet

Finansiering med säkerställda obligationer

Länsförsäkringar Banks finansieringskällor är eget kapital, förlagslån, inlåning, interbankupplåning samt upplåning på kapitalmarknaden. I dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek sker den största delen av bankverksamhetens upplåning. Upplåningen i Länsförsäkringar Hypotek sker med säkerställda obligationer som har högsta kreditvärderingsbetyg, Aaa från Moody's och AAA från Standard & Poor's. De säkerställda obligationerna är pantsättningsbara i Riksbanken.

Mål och strategi

Verksamhetens mål är att säkerställa behovet av kapital på kort och lång sikt till ett pris som är i nivå med relevanta konkurrenters.

Länsförsäkringar Bank har en mycket stark likviditetssituation. Huvuddelen av utlåningen sker i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek, som finansieras genom utgivande av säkerställda obligationer samt till viss del genom användning av Länsförsäkringar Banks inlåningsöverskott. Länsförsäkringar Banks inlåning räcker till att finansiera den icke-säkerställda utlåningen i Länsförsäkringar Bank.

Den primära finansieringskällan är obligationsupplåning i Sverige med benchmarklån för den institutionella marknaden. Emissionerna koncentreras till stora volymer i ett antal obligationslån som ger förutsättningar för en hög likviditet. Benchmarkkurvan på den svenska marknaden inkluderar obligationer med löptider på 1–5 år som emitteras genom on-tap emissioner. Vidare emitteras FRN-lån löpande, även de normalt i stora volymer för ökad likviditet. Den internationella upplåningen under året har skett på den schweiziska marknaden. Dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek arbetar med att ha en så bred investerarbas som möjligt inom de

marknader som utvalts som centrala för att fullfölja finansieringsstrategin.

Försäljningen och handeln med säkerställda obligationer sker via fem market makers: Danske Bank Consensus, Swedbank, SEB, Nordea och Svenska Handelsbanken. Därutöver är Länsförsäkringar Bank dealer på dotterbolaget Länsförsäkringar Hypoteks domestika nyuppsatta MTN-program för säkerställda obligationer.

Upplåningsverksamheten under året

Trots ökad turbulens på kapitalmarknaden och minskad marknadslikviditet under framförallt den andra hälften av året har Länsförsäkringars bankverksamhet under varje skede av krisen haft en god tillgång till finansiering.

Upplåningen ökade till 49 (46) mdr, varav säkerställda obligationer uppgick till 42 (37) mdr. Resten avser certifikat. Ökningen har skett för att finansiera ökande utlåningsvolymer.

Den genomsnittliga återstående löptiden uppgår till 2 år. Försäljningen i utländsk valuta uppgick till 8,0 (9,3) mdr, vilket motsvarar 16 procent av den totala upplåningen. Under året emitterades säkerställda obligationer för 17,5 mdr. Återköp genomfördes för 5,7 mdr i samband med att durationen förlängdes och förfallna värdepapper uppgick till 7,4 mdr.

Dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek hade fyra benchmarklån utestående den 31 december 2008, vilka förfaller 2009–2013. Under året emitterades benchmarkobligationer för 9,3 mdr. En femårig benchmarkobligation 505 emitterades under året och fick benchmarkstatus direkt vid emissionen. Utestående volym benchmarkobligationer vid årets slut uppgick till totalt 29,3 (24,6) mdr.

Emitterade obligationer i Länsförsäkringar Hypoteks MTCN-program uppgick till 6,8 mdr och utestående volym var 7,1 (5,3) mdr den 31 december 2008. Emitterade obligationer i Länsför-

säkringar Hypoteks EMTCN-program uppgick till 1,4 mdr och utestående volym var 6,0 (7,1) mdr den 31 december 2008.

Länsförsäkringar Bank emitterade under året 23,5 (11,8) mdr i DCP-programmet.

Finansieringen med långfristig upplåning löptidsanpassas genom swapavtal för att uppnå en med utlåningen matchande räntebindningstid.

Stark rating

Länsförsäkringar Bank har under året bibehållit samtliga sina kreditbetyg. Kreditbetygen är A (stable) från Standard & Poor's och A 2 (stable) från Moody's. Det kortfristiga kreditbetyget är A-1 från Standard & Poor's och P-1 från Moody's. Financial Strength Rating är C.

Den stabila kreditvärdigheten är en styrka i årets turbulens på kapital- och kreditmarknaden. Förklaringen är en fortsatt positiv utveckling med god tillväxt, en god kreditkvalitet och låga kreditförluster, en god likviditet tillsammans med bankverksamhetens strategiska betydelse i länsförsäkringsgruppen.

Dotterbolaget Länsförsäkringar Hypoteks säkerställda obligationer har bibehållna högsta kreditbetyg, Aaa från Moody's och AAA från Standard &

Poor's. Länsförsäkringar Hypotek är en av fyra aktörer på den svenska marknaden för säkerställda obligationer med högsta betyg från båda ratinginstituten.

Likviditetsportfölj

Länsförsäkringar Banks likviditetsportfölj består av placeringar med mycket hög kreditkvalitet i svenska kronor. Andelen statspapper eller av svenska staten garanterade placeringar uppgick till 72 procent den sista december 2008. Den resterande delen av portföljen bestod huvudsakligen av placeringar i säkerställda obligationer. Likviditeten i placeringarna är hög eftersom samtliga placeringar kan användas som säkerhet för lån i Riksbanken.

Riksbankens agerande under året

Under andra hälften av 2008 tvingades Riksbanken att agera kraftfullt för att tillföra likviditet till kapitalmarknaden. Riksbanken vidtog en rad åtgärder. En åtgärd var att öka andelen säkerställda obligationer som får användas som säkerheter i betalningssystemet RIX från närstående institut. Vidare inrättade Riksbanken ett program för upplåning på tre och sex månader i svenska kronor som ger banker möjlighet att låna direkt i Riksbanken. Riksbanken har även inrättat en lånefacilitet i dollar som fungerar på motsvarande sätt. Dessa åtgärder sammantaget har underlättat likviditetsbehovet för svenska banker.

Den oro som accelererade under hösten 2008 resulterade i att regeringarna runt om i världen beslutade om garantiprogram för banker. Det svenska garantiprogrammet ger banker, bostadsinstitut och vissa kreditmarknadsbolag möjlighet att emittera med en statlig garanti som kan användas av investerare om låntagaren ej kan fullfölja sina förpliktelser. Det svenska garantiprogrammet gäller till 30 april 2009 och uppgår till 1 500 mdr.

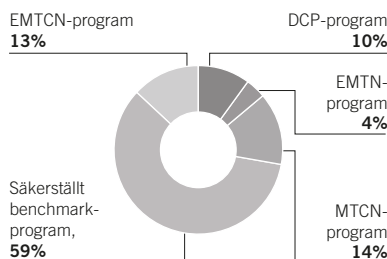
UPPLÅNINGSPROGRAM

	Program	Valuta	Ram Nom, Mkr	Återstående löptid, år	Utestående Nom, Mkr
Hypotek	MTCN	SEK	20 000	1,4	7 132
	Benchmark	SEK	Obegränsad	2,1	29 268
	Private Placement International	CHF	–	4	240 ¹⁾
	EMTCN	EUR	2 000	1,2	390 ²⁾
Bank	MTN	SEK	20 000	1,5	18
	DCP	SEK	15 000	0,3	5 146
	ECP	EUR	1 500	–	–
	EMTN	EUR	2 000	1,1	185 ²⁾

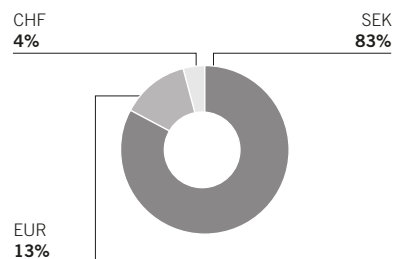
¹⁾ Belopp i MCHF

²⁾ Belopp i MEUR

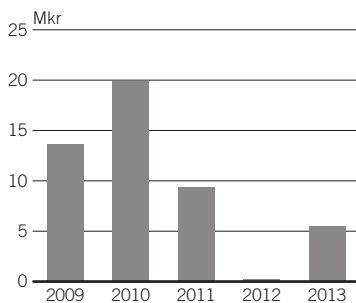
PROGRAMFÖRDELAD UPPLÅNING, KONCERN

VALUTAFÖRDELAD UPPLÅNING, KONCERN

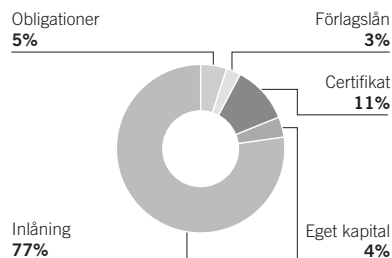

FÖRFALLOFÖRDELAD UPPLÅNING, KONCERN

2012 förfaller 0,2 mdr.
Utöver detta förfaller 0,4 mdr 2018.
Alla volymer är nominellt värde.

FINANSIERINGSKÄLLOR, KONCERN EXKLUSIVE DOTTERBOLAGET LÄNSFÖRSÄKRINGAR HYPOTEK

Resultatkommentar bank

Resultatet före kreditförluster exklusive omstruktureringsskostnader ökade till 337 (290) Mkr och rörelseresultatet exklusive omstruktureringsskostnader ökade till 272 (238) Mkr. Detta motsvarar en räntabilitet på genomsnittligt eget kapital på 4,9 (5,0) procent. Resultatet före kreditförluster inklusive omstruktureringsskostnader ökade till 310 (290) Mkr och rörelseresultatet inklusive omstruktureringsskostnader uppgick till 245 (238) Mkr. Detta motsvarar en räntabilitet på genomsnittligt eget kapital på 4,4 (5,0) procent.

Räntenettot ökade 19 procent till 1 211 (1 017) Mkr och förklaras av ökade utlånings- och inlåningsvolymerna till allmänheten, en ökad förräntning på eget kapital och flöden samt relativt förbättrad upplåningskostnad för bolån. Räntenettot har belastats med 11 (12) Mkr för den obligatoriska insättningsgarantin. Placeringsmarginalen uppgick till 1,30 (1,43) procent. Den lägre placeringsmarginalen förklaras av en förändrad produktmix i utlåningsportföljen samt av den större likviditetsportföljen under året. Placeringsmarginalen stärktes jämfört med föregående kvartal. Provisionsnettot minskade till -138 (-45) Mkr. Minskningen förklaras av lägre fondförvaltningsvolymerna som är hänförliga till årets börsnedgång, samt ökade ersättningar till länsförsäkringsbolagen. Betalningsförmedlingen ökade provisionsnettot. Totalt ökade intäkterna 11 procent till 1 225 (1 106) Mkr. Sammantaget ökade intäkterna i samtliga verksamhetsgrenar under året förutom fondverksamhetens intäkter som påverkades negativt av börskursutvecklingen.

Rörelsens kostnader exklusive omstruktureringsskostnader ökade 9 procent till 888 (816) Mkr. Rörelsens kostnader inklusive omstruktureringsskostnader ökade 12 procent till 915 (816) Mkr, varav 27 Mkr avser omstruktureringsskostnader. Resterande ökning är hänförlig till omflyttningar inom Länsförsäkringar AB-koncernen och till viss del nyanställningar, ökade förvaltningskostnader och en ökad avskrivning på aktiverade

utvecklingskostnader. Omstruktureringsskostnader om 27 Mkr avser avgångsvederlag och pensionsavsättningar i bankkoncernen i samband med omorganisationen i Länsförsäkringar AB-koncernen. K/I-talet före kreditförluster och exklusive omstruktureringsskostnader uppgick till 0,72 (0,74). K/I-talet före kreditförluster och inklusive omstruktureringsskostnader uppgick till 0,75 (0,74).

Kreditförlusterna är fortsatt låga och kreditportföljen har en mycket god kvalitet. Kreditförlusterna uppgick netto till 65 (51) Mkr där större delen av förlusterna avser dotterbolaget Wasa Kredit. Avsättningar har, beroende på produkt, till största delen skett efter

gruppvis värdering och endast till en mindre del efter individuell prövning. Osäkra fordringar ökade till 255 (176) Mkr, vilket motsvarar en andel osäkra fordringar på 0,29 (0,24) procent brutto och 0 (0) procent netto. Säkerheternas värde har ej beaktats i redovisningen av osäkra fordringar.

LÄNSFÖRSÄKRINGAR BANK, KONCERNEN

Nyckeltal	2008	2007
Inlåning från allmänheten, Mkr	35 090	29 735
Utlåning till allmänheten, Mkr	78 564	67 040
Rörelseresultat ¹⁾ , Mkr	272	238
Räntabilitet på eget kapital ¹⁾ , %	4,9	5,0
K/I-tal före kreditförluster ¹⁾	0,72	0,74

¹⁾ Exklusive omstruktureringsskostnader.

RESULTATRÄKNING

Mkr	2008	2007
Räntenetto	1 211	1 017
Provisionsnetto	-138	-45
Övriga rörelseintäkter	152	134
Summa rörelseintäkter	1 225	1 106
Personalkostnader	-331 ¹⁾	-276
Allmänna administrationskostnader	-531	-468
Övriga rörelsekostnader	-53	-72
Summa rörelsekostnader	-915	-816
Resultat före kreditförluster	310	290
Kreditförluster, netto	-65	-51
RÖRELSERESULTAT	245	238
Skatt	-68	-63
ÅRETS RESULTAT	177	176

¹⁾ Varav omstruktureringsskostnader på 27 Mkr.

BALANSRÄKNING

Mkr	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR		
Belåningsbara statsskuldväxlar	-	7 964
Utlåning till kreditinstitut	9 831	5 234
Utlåning till allmänheten	78 564	67 040
Obligationer och andra värdepapper	10 446	3 105
Immateriella tillgångar	327	247
Materiella tillgångar	21	21
Övriga tillgångar	4 947	1 483
SUMMA TILLGÅNGAR	104 136	85 094

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Skulder till kreditinstitut	9 113	707
In- och upplåning från allmänheten	35 090	29 735
Emitterade värdepapper	48 985	45 981
Övriga skulder	6 657	4 847
Eget kapital	4 291	3 824
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	104 136	85 094

Samhällsansvar: Stort engagemang i det lokala samhället

Samhällsansvar innebär för Länsförsäkringar att efter förmåga bidra till en ekonomisk, social och ekologiskt hållbar utveckling av samhället. Länsförsäkringar vill förknippas med trygghet och omsorg, både genom de produkter och tjänster som länsförsäkringsbolagen erbjuder och genom ett långsiktigt arbete med att minska olyckor och skador.

Länsförsäkringars arbete med samhällsansvar är förankrat i organisationen sedan lång tid tillbaka och nära knutet till värdegrunden – det kundägda och den lokala närvaron. Samspelet mellan länsförsäkringsbolaget och det lokala samhället är omfattande. Det finns ett starkt engagemang i det lokala samhällets utveckling och tillväxt. Många länsförsäkringsbolag stödjer och arbetar aktivt med organisationer, föreningsliv, idrottsrörelser och näringsliv.

Trygghet är själva grunden för Länsförsäkringars verksamhet. Under lång tid har syftet varit att skapa individuell trygghet genom att erbjuda försäkringar. Men parallellt med det har en viktig del av arbetet också handlat om att minska risker och att skapa trygghet i den omgivning där människor lever och verkar. Insatser som gynnar inte bara de egna kunderna, som också är våra ägare, utan hela samhället. Det tar form av till exempel trafiksäkerhetsarbete, hälsoförebyggande arbete och aktivt miljö- och klimatarbete i närmiljön och i hela landet. Länsförsäkringar har en stor trovärdighet inom miljöområdet. Sedan flera år genomförs klimat-

seminarier. Länsförsäkringar bedriver ett aktivt skadeförebyggande arbete, som både minskar skadekostnader och utsläppen av koldioxid. Det förstnämnda kommer dagens kunder till glädje genom fortsatt konkurrenskraftiga premier. De minskade utsläppen kommer framtida generationer till glädje.

Det pågår också ett långsiktigt arbete med bidrag till forskning inom områden som syftar till ökad individuell trygghet och minskade risker i samhället. Under 2008 avsattes 10 Mkr till forskning som kan hjälpa till att skapa

en bättre hälsa, minska livsstilssjukdomar, lindra psykisk ohälsa och motverka relationsstörningar. Även forskning om anlagda bränder, återvinning av vindkraftverk och djurens roll i rehabilitering har finansierats av länsförsäkringsgruppen.

Goda exempel

Det finns inom länsförsäkringsgruppen en stor mängd exempel på aktiviteter som syftar till att gynna det lokala samhället och medborgarna som bor där. Några exempel från 2008:

I *Blekinge* besökte Länsförsäkringar för fjärde året gymnasieskolor för att informera om vad som händer vid bilkörning med alkohol i kroppen. Bolaget har också delat ut gratis reflexvästar till dagisbarn och till MC-förare samt sponsrat föreningar som satsar på barn och ungdom, både inom idrott och kultur.

Länsförsäkringar Värmland vill bidra till att fler av de goda idéer som föds i länet får möjlighet att bli verklighet. Varje år delas ett "uppfinningspris" på 100 000 kronor ut till den som anses kommit på den idé som kan göra mest nytta. Ett bra exempel är ett skärverktyg som idag används av ambulanspersonal för att skära upp kläder på olycksoffer.

Under de senaste åren har *Länsförsäkringar Gotland*, i samband med att bolaget delat ut återbäring till sina kunder, också delat ut inte mindre än 15 500 brandsläckare och brandvarnare till sina kunder inom villahem, fritidshus och lantbruk. När brandsläckarna är förbrukade byter Länsförsäkringar ut dem utan kostnad. Exempelen är flera där bränder både kunnat förhindras och begränsas tack vare detta initiativ.

Under en vårvecka och en höstvecka bidrar *Länsförsäkringar Södermanland* till att utbilda samtliga 6-åringar respektive 7-klassare i kommunerna Nyköping, Oxelösund, Trosa och Gnesta tillsammans med bland annat räddningstjänsten, ambulans och polis. Bolaget bidrar också till Rörelsebarometern – en aktivitet i skolorna som försöker få eleverna att röra sig mer och delar ut reflexvästar till förskolor.

Länsförsäkringar Halland arbetar aktivt med sin vision "Ett tryggt Halland att leva och bo i". Fokus är att bidra till eller stödja verksamheter och föreningar som når alla hallänningar utifrån tanken att alla har att vinna på att minska risken att drabbas av brott, skador och olyckor. En marknadsundersökning har visat att 45 procent av 5 000 tillfrågade kände till detta samhällsengagemang. Mest känt är Grannsamverkan mot brott och de 120 sandlådorna mot halkolyckor som finns runt om i länet.

Miljö: Miljöhänsyn viktig del av verksamheten

Länsförsäkringsgruppen strävar efter att miljöhänsyn ska finnas med i alla delar av verksamheten. I affärsutvecklingen, i försäljningen, när kunden drabbas av en skada och i kontorsarbetet.

Ett fokusområde i miljöarbetet är att minska kundernas skador. Varje skada innebär miljöpåverkan i form av energiförbrukning, sanering, transporter, materialanvändning och avfall. Länsförsäkringar har beräknat att en vatten-skada innebär utsläpp av 300 kilo koldioxid. Cirka 80 kilo kommer från transporter, 10 kilo från avfuktning och 210 kilo från tillverkning och omhändertagande av material. Därför är en viktig miljöåtgärd att hjälpa kunderna att undvika skador.

Miljögodkända entreprenörer

Skulle kunden ändå drabbas av en skada försöker Länsförsäkringar minska miljöbelastningen av framförallt byggnadsskadorna. Årligen upphandlar länsförsäkringsgruppen entreprenörer motsvarande en verksamhet med 1 000 byggnadssnickare. Dessa har också kvalitets- och miljögodkänt av Länsförsäkringar och genom kontinuerlig utbildning och information delges de nya rön och bättre metoder. För de kunder som ska underhålla och reparera finns råd om vad de bör tänka på.

Minska den direkta miljöpåverkan

För att minska den direkta miljöpåverkan styrs tjänsteresorna i allt större

utsträckning till tåg. Under året har användningen av miljöbilar som tjänstebilar ökat. Allt fler möten sker i form av telefon-, video- eller webbmöten för att minska det totala resandet. En stor andel av den el som köps in är miljömärkt, uppvärmningen sker med fjärrvärme och många energibesparande åtgärder har vidtagits i länsförsäkringsgruppens fastigheter. I den utveckling som bedrivs inom länsförsäkringsgruppen är en av målsättningarna att minska pappersflödet både inom bolaget och ut till kund. För att minska pappersförbrukningen utvecklas digitala lösningar och effektiva utskrifts- och kopieringslösningar. Utvecklingen av internetkanalen ger stora möjligheter att minska pappersutskicken till kund. Idag skickas inte längre alla försäkringsvillkor ut utan de kan istället hämtas på länsförsäkringsbolagets hemsidor. Kunderna erbjuds också att välja bort att få kontoutdrag och låneavier hemskickade och så många kundutskick som möjligt sampaketeras för att minska pappersflödet.

Miljöklassade fastigheter

Regeringen har under miljödepartementets ledning samlat aktörer inom bygg- och fastighetssektorn för att de aktivt och genom olika åtaganden ska verka

för en hållbar utveckling. Länsförsäkringar deltar i ett projekt för ett branschgemensamt frivilligt klassningssystem för byggnaders miljökvalitet. Målet är att alla nybyggda hus och 30 procent av befintliga hus ska vara klassificerade vad gäller byggnadsrelaterad hälso- och miljöpåverkan senast år 2009. Det primära syftet är att säkerställa en god funktion och ett hälsosamt inneklimat på ett resurseffektivt sätt och med minsta möjliga miljöpåverkan. Under 2008 var några av Länsförsäkringars fastigheter piloter för miljöklassningen.

Vindkraft

Under 2008 har ett koncept lanserats för större vindkraftparker där kunden erbjuds finansiering, egendoms-, avbrotts- och brandförsäkring samt givetvis återvinningsförsäkring som garanterar att vindkraftparken forslas bort och återvinns.

Miljöaspekterna med i placeringsbesluten

Under 2008 investerade Länsförsäkringar Liv 1 mdr i Världsbankens miljöobligation. Obligationen har AAA rating och garanteras av Världsbanken. Obligationen ger något högre avkastning än en svensk statsobligation. Pengarna som tas in vid denna emission ska användas för att investera i teknik som minskar utsläppen av koldioxid i utvecklingsländer. För Länsförsäkringar är investeringen ett sätt att få extra avkastning och samtidigt stödja miljön.

Unik återvinningsförsäkring

Länsförsäkringsgruppen kan som enda försäkringsgrupp erbjuda återvinningsförsäkring för lantbruk i stora delar av landet. Med återvinningsförsäkringen får lantbrukare och boende på lant-

bruksfastigheter kostnadsfritt miljöfarligt avfall och lantbruksskrot miljöriktigt borttransporterat och omhändertaget från sina gårdar en gång per år. Under 2008 insamlades cirka 10 000 ton skrot, 1 200 ton spillolja, 145 ton flytande bekämpningsmedel och 90 ton fast bekämpningsmedel.

För att få ytterligare kunskap bidrar Länsförsäkringar till miljörelaterad forskning. Några av de projekt som nu finansieras handlar om att analysera förebyggande åtgärder mot skred och ras och att se hur konsekvenserna av översvämningar i städernas vattensystem kan minskas.

Systematiskt miljöarbete

Samtliga bolag inom länsförsäkringsgruppen är miljöcertifierade enligt ISO 14001. Det innebär att det i beslut och handling ska tas miljöhänsyn för att ständigt minska miljöpåverkan och bidra till en hållbar samhällsutveckling. Varje bolag har ett eget certifikat. Gemensamt vidareutvecklar länsförsäkringsgruppen miljöarbetet, har fortbildning och lär av varandra. Certifikaten upprätthålls genom intern revision och extern granskning av ackrediterat certifieringsorgan.

Medarbetare: Attraktiv arbetsgivare med långsiktighet i fokus

Den personliga närheten till kunden, en federativ bolagsform med lokal beslutskraft och stark utveckling av både produkter, medarbetare och ledare kännetecknar det unika och särskiljande för Länsförsäkringar som arbetsgivare.

Medarbetarfrågor hanteras dels lokalt inom de 24 länsförsäkringsbolagen, dels genom gemensam utveckling och samordning mellan de lokala bolagen och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Det här skapar genomslagskraft i Länsförsäkringars attraktivitet som arbetsgivare i konkurrensen om affärs-kritisk kompetens. Att förmedla bilden av en bolagsgrupp med ärlig omtanke om både kunden och medarbetaren, som ser den enskilde medarbetarens personliga betydelse för framgången i kundmötet, har under 2008 varit ett gemensamt nyckelområde. Utgångspunkten har varit att Länsförsäkringar är en framgångsrik bolagsgrupp som kan erbjuda stora utvecklings- och karriärmöjligheter.

Bilden av Länsförsäkringar som arbetsgivare kommer i än större utsträckning att kommuniceras med ett gemensamt manér. Med värderingsstyrda rekryteringsannonser förmedlas trygghet och det Länsförsäkringar står för. Den nya hemsidan visar på utveck-

lings- och karriärmöjligheter samt den mångfald av yrken som finns för potentiella medarbetare. Länsförsäkringar som arbetsgivare ska också tydligare kommuniceras till studenter via en mer aktiv studentprofilering och deltagande på till exempel arbetsmarknadsdagar.

Högt uppsatt mål behåller fokus

Arbetet med att ytterligare flytta fram positionerna i konkurrensen om affärs-kritisk kompetens gav resultat under året som gick. För sjätte året i rad utsågs Länsförsäkringar till försäkringsbranschens mest attraktiva arbetsgivare i Universums Företagsbarometer. Totalt sett förbättras 2006 års placering på 52:a till nu senast plats 36. Målet är att senast år 2010 vara en av de tio mest attraktiva arbetsgivarna bland landets ekonomi-studenter inom alla branscher.

Som ett kvalitetsbevis i arbetet mot målgruppen unga akademiker mottog Länsförsäkringar från Universum en utmärkelse för sitt HR-arbete. Det var

första året som Universum delade ut ett pris med fokus mot unga akademiker.

Lokalt värderingsarbete

Bilden av Länsförsäkringar som arbets-givare förstärks genom de värderingsar-beten som sker i de lokala länsförsäk-ringsbolagen. Medarbetarna har i ett antal bolag aktivt deltagit i framtagan-det av bolagets värderingar som för-utom att förstärka arbetsgivarvarumär-ket syftar till ett gemensamt förhåll-ningssätt till kunder och kollegor. För ett systematiskt arbete för en god hälsa, god kommunikation mellan ledning och personal, god coachning samt jäm-ställdhetsarbete fick Länsförsäkringar Skaraborg två utmärkelser under 2008. "Skövdes attraktivaste arbetsplats" av Näringslivsforum i Skövde och "Den goda arbetsplatsen Skaraborg" av Västra Götalandsregionen och Skaraborgs Kommunalförbund. Ett resultat av bola-gets arbete visar sig bland annat i en så låg sjukfrånvaro som 1,6 procent.

Utveckling och karriär

Ledarförsörjning

Länsförsäkringsgruppen är unik med 24 självständiga länsförsäkringsbolag som gemensamt äger Länsförsäkringar AB i Stockholm. Detta innebär en stor intern arbetsmarknad då det finns drygt 30 vd-poster och lika många ledningsgrupper att på sikt kunna avancera till.

Årliga kartläggningar görs för att kunna identifiera och behålla medarbetare med goda ledaregenskaper i syfte att ge dem rätt förutsättningar för en bra utveckling. Kartläggningen används även som ett underlag vid efterträdarplanering. År 2008 har totalt 10 vd-byten skett och vid 8 av dessa har rekryteringen gjorts internt.

För att ytterligare säkerställa framtida ledarskap genomgick ett 30-tal yngre medarbetare från olika länsförsäkringsbolag Assessment Center år 2007. 15 av dessa gick därefter ett specialanpassat Yngre Talangprogram under 2008. Programmet innehöll bland annat personlig utveckling, ledarstil, att driva förändringar och personlig effektivitet. Från Östgöta Brandstodsbolag nominerades en kvinnlig ledare till Ruter Dams ettåriga chefsutvecklingsprogram för kvinnor. Detta har varit en satsning under flera år i syfte att få fler kvinnor till ledande befattningar.

Länsförsäkringar deltar i internationella samarbeten genom bolaget EurAPCo (European Alliance Partners Company). Eurekans och Ashridge är två utvecklingsprogram för ledare och specialister som genomförs via Eureko Academy inom ramen för EurAPCo.

Från Länsförsäkringar AB deltog tre medarbetare på Eurekans och på Ashridge deltog medarbetare från Länsförsäkringar Bergslagen och Länsförsäkringar Skåne samt Länsförsäkringar AB och Mäklarservice.

Traineeprogram

Traineeprogram är en självklar del i att utveckla Länsförsäkringar som arbetsgivare och är strategiskt viktiga för möjligheten att attrahera ny arbetskraft. Programmet har bidragit till Länsförsäkringars position som den mest attraktiva arbetsgivaren i försäkringsbranschen. År 2008 startade fjärde omgången av traineeprogrammet och sju traineer rekryterades till Östgöta Brandstodsbolag, Länsförsäkringar Värmland, Länsförsäkringar Halland, Länsförsäkringar Stockholm och Länsförsäkringar AB. Traineeerna har bakgrund som jurister med affärsinriktning, ekonomer med både marknads-, revisions- och redovisningsinriktning samt IT och kommunikationsvetenskap, varav flera med dubbelexamen.

Traineeprogram genomfördes första gången år 2001. Länsförsäkringars traineeprogram är certifierat och uppfyller Civilingenjörsförbundets och Trainee-guidens krav på ett professionellt traineeprogram.

Program inför generationsskifte

Samtliga länsförsäkringsbolag har inventerat sina behov inför kommande generationsväxling. Framförallt har kompetens inom sakförsäkring identifierats som ett kommande behov – till exempel är riskingenjörer en viktig specialistbefattning som ställer krav på unik kompetens. Inom yrkesgruppen finns också stora pensionsavgångar inom 10 år. Medarbetare med en teknisk högskoleutbildning och minst tre års yrkeserfarenhet rekryterades till 16 länsförsäkringsbolag och genomgår nu ett

gemensamt generationsväxlingsprogram som syftar till att den gedigna kompetens som finns inom bolagen ska överföras till dessa nya riskingenjörer. Programmet pågår under cirka 2,5 år och innehåller diplomutbildning, praktik och mentorskap.

Affärsutbildning

Ett flertal effektivare och mer flexibla utbildningsmetoder har tagits fram under 2008. Klassiska affärsutbildningar blandas numera med e-utbildning, webbaserade föreläsningar och interaktiva tester som deltagarna gör på distans. Detta skapar möjlighet till ett mer individuellt lärande för medarbetaren som får ett större ansvar för sin egen utbildning.

Nya lagar och föreskrifter styr innehållet i affärsutbildningarna men de anpassas också enligt Länsförsäkringars marknadsstrategi. Ny affärsutbildning som sträcker sig över segmentet Privat (bank, liv- och sakförsäkring) har tagits fram samt nya diplomutbildningar för företagssäljare och skadereglerare.

Den gemensamma utbildningsverksamheten drivs inom Länsförsäkringar AB. Under 2008 genomfördes cirka 10 000 utbildningsdagar, 200 kurser startades och cirka 1 500 tester genomfördes.

Aktiviteter

Ökad flexibilitet vid val av förmåner

Att fortsätta utveckla individuella och flexibla lösningar vad gäller ersättningsformer och förmåner för medarbetarna är också en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare. I syfte att synliggöra de förmåner som erbjuds implementerades ett webbaserat systemstöd år 2007 av Länsförsäkringar Stockholm, Länsförsäkringar Bergslagen och Länsförsäkringar AB. Detta systemstöd kommer under 2009 att införas i Länsförsäkringar Västerbotten, Länsförsäkringar Skaraborg, Länsförsäkringar Värmland och Länsförsäkringar Mäklarservice. Systemet medför en ökad flexibilitet vid val av förmåner.

JämOs granskning

I JämOs så kallade miljongranskning, om osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män för lika arbete, blev Länsförsäkringar Älvsborg, Länsförsäkringar Skåne, Dalarnas Försäkringsbolag, Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän, Östgöta Brandstodsbolag och Länsförsäkringar AB granskade. Lönekartläggning, analys och handlingsplan blev godkända.

Hälsa

Ett mångårigt och proaktivt hälsoarbete visar på sjunkande sjuktal. På Länsförsäkringar Gotland har till exempel friskantalet sedan år 2005 varit över 98 procent.

Idag erbjuder 20 länsförsäkringsbolag sina medarbetare en sjukvårdsförsäkring. På ett professionellt sätt arbetar bolagen med rehabilitering via rehabiliteringsförsäkringen eller i egen regi. En av årets utmärkelser inom området delades ut av Korpen till Länsförsäkringar Södermanland som hälsodiplomerad arbetsplats.

Mångfald

Länsförsäkringar Jämtland har i flera år haft ett långsiktigt mål i sin affärsplan ”Balans och mångfald i personalstrukturen”. På fem år har bolaget ökat personalstrukturens första och andra generationens invandrare med 2,5 procent. Bolaget ligger på 6,5 procent, vilket motsvarar länet som helhet.

Kompetens

Länsförsäkringars marknadsstrategi har som yttersta mål att allt fler kunder ska samla sitt totala bank- och försäkringsengagemang i sitt lokala länsförsäkringsbolag. Det ger medarbetarna ökade karriärmöjligheter och en chans att bredda sin kompetens inom både bank och försäkring. Under 2008 har till exempel nedanstående investeringar gjorts inom kompetensutveckling:

- Länsförsäkringar Skaraborg har fortsatt sitt kundorienteringsprogram. Bland annat ingår ett chefsutbildningsprogram i vardagsnära

coachning som ska leda till ökat marknadsfokus.

- Länsförsäkringar Gotland har arbetat med en säljcoach där samtliga affärsområden medverkat.
- Länsförsäkringar Skåne har satsat vidare på ledarutveckling och kompetensbreddning av medarbetare för att möta kundens samtliga behov av både försäkrings- och banktjänster.
- Länsförsäkringar Stockholms medarbetare ska i mötet med privatkunder kunna prata om hela erbjudandet när det gäller ekonomisk trygghet. Medarbetarna får en bred utbildning och träning, både i erbjudande och kundbemötande. Bolaget har också utvecklat möjligheten för flera duktiga företagssäljare att kliva vidare i sin karriär genom att teckna kontrakt med dem som franchisetagare.

Flera länsförsäkringsbolag har effektiviserat sina arbetssätt och minskat sina handläggningstider genom att tillämpa ett Lean-arbetsätt¹⁾. Det förväntade resultatet är:

- Större delaktighet från medarbetarna i verksamhetens förbättringsarbete och utveckling.
- Högre kapacitet genom förändrat arbetssätt och förbättrad effektivitet.
- En struktur och systematik för ständig förbättring.

¹⁾ Ett Lean-arbetsätt innebär konkreta och praktiska metoder för att åstadkomma värdeskapande flöden utifrån ett kundorienterat synsätt.

Förändringsarbete inom Länsförsäkringar AB

I syfte att stärka konkurrenskraften och sänka kostnaderna har ett omfattande förändringsarbete skett under hösten 2008 i det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Åtgärderna ska stärka erbjudandet till kund för att snabbare realisera Länsförsäkringars tillväxtstrategier. Som ett led i arbetet med att sänka kostnaderna har personalreduceringar skett med cirka 20 procent. Företagets behov av rätt kompetens har varit helt avgörande i all tillsättning till den nya organisationen som trädde i kraft 1 januari 2009.

För övertaliga medarbetare har Länsförsäkringar ABs utgångspunkt varit, precis som vid tidigare personalminskningar, att ta

ansvar för och hjälpa medarbetarna till en ny lösning. Denna har bestått av tre delar:

1. Ett utvecklingsprogram i en resursorganisation i syfte att ge stöd, utveckling och möjlighet till framtida lösningar. Inriktningen är att finna olika vägar och alternativ för att utifrån den egna kompetensen finna ett nytt arbete.
2. Ekonomiskt stöd i form av ett frivillighetserbjudande baserat på uppnådd anställningstid samt ålder per 31 december 2008.
3. Ett pensionserbjudande för medarbetare som per den 31 december 2008 var 60 år eller äldre.

Medarbetarstatistik

	Tillsvidareanställda per den 31 december 2008			
	2008		2007	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
24 länsförsäkringsbolag	2 275	1 967	2 073	1 884
Länsförsäkringar AB	939	760	912	745
Mäklarservice	71	51	67	45
Totalt antal tillsvidareanställda	6 063		5 726	

	Tillsvidareanställda som rekryterats under året		Tillsvidareanställda som slutat under året	
	2008	2007	2008	2007
24 länsförsäkringsbolag inkl Mäklarservice	502	452	350	450
Länsförsäkringar AB	119	109	135	109

Åldersintervall alla medarbetare	24 länsförsäkringsbolag inkl Mäklarservice		Länsförsäkringar AB	
	2008	2007	2008	2007
0–30 år	516	574	149	150
31–40 år	1 164	1 615	512	522
41–50 år	1 302	1 670	524	488
51–60 år	1 147	1 548	424	421
61–	238	330	90	73
Medelålder, kvinnor	44	44	44	44
Medelålder, män	45	46	45	44

Åldersintervall chefer	24 länsförsäkringsbolag inkl Mäklarservice			
	2008		2007	
	Kvinnliga chefer	Manliga chefer	Kvinnliga chefer	Manliga chefer
0–30 år	3	6	3	5
31–40 år	48	50	48	51
41–50 år	79	111	69	114
51–60 år	30	117	26	116
61–	1	9	1	6
Totalt	161	293	147	292
Totalt	454		439	

Åldersintervall chefer	Länsförsäkringar AB			
	2008		2007	
	Kvinnliga chefer	Manliga chefer	Kvinnliga chefer	Manliga chefer
0–30 år	2	1	1	1
31–40 år	36	39	31	36
41–50 år	38	52	40	47
51–60 år	22	39	23	41
61–	5	5	3	3
Totalt	103	136	98	128
Totalt	239		226	

Medelålder chefer	24 länsförsäkringsbolag inkl Mäklarservice		Länsförsäkringar AB	
	2008	2007	2008	2007
Kvinnor	46	44	45	45
Män	48	47	46	46

Könsfördelning ledning och styrelse	24 länsförsäkringsbolag inkl Mäklarservice			
	2008		2007	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Vd	3	24	3	24
Ledningsgrupper ¹⁾	67	142	63	147
Styrelseledamöter ²⁾	95	150	96	163
Fullmäktigeförsamling ³⁾	350	992	330	1 021

Könsfördelning ledning och styrelse	Länsförsäkringar AB			
	2008		2007	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
	5	8	6	6
Ledningsgrupper ¹⁾	29	50	42	57
Styrelseledamöter ²⁾	15	69	30	78

¹⁾ Inklusive fackliga representanter

²⁾ Ordinarie ledamöter inklusive fackliga representanter

³⁾ Ordinarie ledamöter

Sjukfrånvaro i procent	24 länsförsäkringsbolag inkl Mäklarservice		Länsförsäkringar AB	
	2008	2007	2008	2007
Total sjukfrånvaro som en andel av ordinarie arbetstid	3,3	3,6	3,4	3,8
Andel av den totala sjukfrånvaron som avser sammanhängande sjukfrånvaro på 60 dagar eller mer	38,0	52,9	51,1	61,2

Sjukfrånvaro fördelad efter kön i procent				
Män	2,4	2,3	2,0	2,3
Kvinnor	4,2	4,5	4,5	5,1

Sjukfrånvaron fördelad efter ålderskategori i procent				
29 år eller yngre	2,7	2,2	2,8	2,7
30–49 år	3,0	3,0	3,1	3,4
50 år eller äldre	4,0	4,5	4,2	5,0

Länsförsäkrings- gruppen i siffror

På följande sidor presenteras först länsförsäkrings-
gruppens samlade resultat inom sakförsäkring.
Därefter redovisas nyckeltal för vart och ett av
de 24 länsförsäkringsbolagen.

Innehåll

Länsförsäkringsgruppen, sakförsäkring 2008	54
Länsförsäkringar Norrbotten	56
Länsförsäkringar Västerbotten	56
Länsförsäkringar Jämtland	56
Länsförsäkringar Västernorrland	57
Länsförsäkringar Gävleborg	57
Dalarnas Försäkringsbolag	57
Länsförsäkringar Värmland	58
Länsförsäkringar Uppsala	58
Länsförsäkringar Bergslagen	58
Länsförsäkringar Stockholm	59
Länsförsäkringar Södermanland	59
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän	59
Länsförsäkringar Skaraborg	60
Östgöta Brandstodsbolag	60
Länsförsäkringar Älvsborg	60
Länsförsäkringar Gotland	61
Länsförsäkringar Jönköping	61
Länsförsäkringar Halland	61
Länsförsäkring Kronoberg	62
Länsförsäkringar Kalmar län	62
Länsförsäkringar Blekinge	62
Länsförsäkringar Göinge	63
Länsförsäkringar Kristianstad	63
Länsförsäkringar Skåne	63

Länsförsäkringsgruppen 2008

	Norrbotten	Västerbotten	Jämtland	Västernorrland	Gävleborg	Dalarna	Värmland	Uppsala	Bergslagen	Stockholm	Södermanland
SAKFÖRSÄKRING, Mkr											
Resultat efter avgiven återförsäkring											
Premieintäkt	243	523	376	377	394	948	438	570	757	1 572	440
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	14	28	21	32	21	46	27	38	43	92	24
Försäkringsersättningar	-184	-369	-287	-324	-255	-702	-294	-465	-505	-1 094	-322
Driftskostnader	-67	-99	-80	-76	-103	-166	-86	-129	-145	-383	-88
Övriga intäkter/kostnader							-15				
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat före återbäring och rabatter	6	83	30	8	57	126	70	15	149	187	54
Återbäring och rabatter		-44			-40	-73		-2		-5	1
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	6	39	30	8	17	53	70	13	149	182	55
Total kapitalavkastning	-70	-117	-140	-82	-125	-754	-66	-351	-460	-602	-264
Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen	-14	-28	-21	-32	-21	-46	-28	-38	-43	-92	-24
Övriga intäkter/kostnader	-7	-15	2	-4	-9	5	-5	-9	-6	-112	-7
Rörelseresultat	-85	-121	-129	-110	-140	-741	-30	-385	-360	-624	-240
Balansräkning 2008-12-31											
TILLGÅNGAR											
Placeringstillgångar											
Aktier i Länsförsäkringar AB	127	264	184	234	264	491	167	354	390	682	271
Övriga aktier och andelar	34	493	312	223	21	1 567	136	391	959	978	618
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	146	826	520	512	602	903	728	778	624	1 863	503
Övriga placeringstillgångar	81	228	186	5	37	156	219	98	532	5	75
Summa placeringstillgångar	388	1 812	1 203	974	923	3 117	1 250	1 621	2 504	3 529	1 467
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	124	163	159	139	58	574	137	168	105	236	146
Fordringar och andra tillgångar	116	198	168	140	171	541	131	250	236	443	140
Kassa och bank	264	247	30	108	217	346	111	103	57	45	48
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	37	32	20	13	16	13	20	25	47	9
Summa tillgångar	899	2 457	1 592	1 381	1 382	4 594	1 642	2 162	2 927	4 299	1 810
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER											
Eget kapital	292	825	679	554	270	1 877	564	738	1 176	189	707
Obeskattade reserver		503			358					1 311	
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)	478	945	677	665	636	2 102	703	1 059	1 147	2 426	823
Andra avsättningar och skulder	95	126	188	146	110	498	310	291	306	159	265
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	34	58	48	15	8	117	65	76	298	213	15
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	899	2 457	1 592	1 381	1 382	4 594	1 642	2 162	2 927	4 299	1 810
Konsolideringskapital	352	1 342	820	632	657	2 224	734	914	1 439	1 536	866
Konsolideringsgrad	145	257	212	170	167	232	173	160	190	99	199

Länsförsäkringsgruppen är varken i juridisk eller praktisk mening en koncern, utan en samverkan mellan 24 självständiga länsförsäkringsbolag som tillsammans äger Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringsgruppens resultat inom sakförsäkring är summan av resultaten i de 24 länsförsäkringsbolagen och den gemensamt ägda Länsförsäkringar AB-koncernen, exklusive liv- och bankkoncernerna. För att uppnå korrekta vär-

den för Länsförsäkringar totalt har mellanhavanden mellan Länsförsäkringar AB-koncernen och länsförsäkringsbolagen eliminerats. Värde och värdeförändringar av Länsförsäkringar AB-aktien och förlagslån samt Länsförsäkringar AB-koncernens skulder till och fordringar på länsförsäkringsbolagen har eliminerats.

Göteborg och Bohuslän	Skaraborg	Östergöt	Älvsborg	Gotland	Jönköping	Halland	Kronoberg	Kalmar	Blekinge	Göinge	Kristianstad	Skåne	Länsförsäkringar AB-koncernen exklusive Bankkoncernen	Länsförsäkringsgruppen
1 099	511	978	829	153	775	521	353	562	238	192	197	1 566	2 793	17 406
60	21	56	43	9	32	31	15	27	14	7	8	79	526	1 315
-723	-390	-696	-559	-104	-571	-351	-212	-360	-167	-128	-139	-1 178	-2 092	-12 472
-254	-92	-220	-195	-35	-124	-104	-70	-105	-57	-39	-38	-246	-791	-3 794
						8							6	-2
182	49	118	118	23	113	104	86	124	28	33	28	221	442	2 453
8	1		-48		-20	-15		-56		2	3			-290
190	50	117	70	23	93	89	86	68	28	35	31	221	442	2 163
-729	-587	-513	-405	-37	-307	-370	-156	-334	-111	-99	-107	-881	-2 628	-7 410
-60	-21	-56	-43	-9	-32	-31	-15	-27	-14	-7	-8	-79	-526	-1 315
-42	-10	4	-34	1	-19	-7	-5	2	-5	-4	-4	-4	-537	-948
-640	-568	-447	-412	-21	-266	-319	-89	-291	-101	-76	-88	-743	-3 249	-7 511
490	335	494	488	64	398	256	172	251	103	129	138	742		
1 325	113	1 167	1 295	173	703	712	242	572	161	172	197	987	1 305	14 855
622	625	992	829	123	370	462	394	357	393	243	235	2 024	10 625	24 484
412	157	739	152	60	490	333	209	322	108	166	83	268	7 255	12 378
2 849	1 230	3 391	2 764	420	1 960	1 764	1 017	1 502	765	709	652	4 021	19 185	51 717
193	199	247	189	47	175	181	83	130	60	63	105	435	5 889	512
329	177	424	447	64	223	142	119	184	89	75	84	536	5 845	11 272
252	107	63	311	311	571	31	47	423	32	64	62	130	1 630	5 608
40	19	36	6	17	14	33	8	6	5	15	9	56	340	845
3 663	1 732	4 161	3 718	860	2 942	2 152	1 273	2 246	950	926	913	5 178	32 890	69 954
1 284	379	1 768	1 744	411	1 132	920	516	981	404	412	373	1 565	7 116	19 392
														2 172
1 804	941	1 709	1 468	350	1 258	938	545	870	398	349	385	2 668	20 104	35 954
515	334	644	394	95	486	223	205	384	121	160	148	900	5 066	10 356
59	78	39	113	4	66	70	8	10	26	5	7	45	604	2 080
3 663	1 732	4 161	3 718	860	2 942	2 152	1 273	2 246	950	926	913	5 178	32 890	69 954
1 589	478	2 185	1 999	477	1 283	1 123	646	1 203	491	510	473	2 028	7 512	25 916
144	94	222	241	300	167	221	185	214	205	267	243	129	239	146

De 24 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB-koncernen tillämpar godkända internationella redovisningsstandarder (IFRS). För länsförsäkringsbolagen gäller tillämpningen med vissa begränsningar på grund av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, samt sambandet mellan redovisning och beskattning, så kallad lagbegränsad IFRS.

Länsförsäkringar Norrbotten

Vd Kjell Lindfors
STYRELSEORDFÖRANDE Lars Karbin

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-85	38
Balansomslutning, Mkr	899	921
Konsolideringsgrad, %	145	182
Antal anställda	67	57
Bank		
Inlåning, Mkr	284	217
Utlåning, Mkr	152	117
Bostadsutlåning, Mkr	589	536
Förvaltd fondvolym, Mkr	22	32
Antal kunder	5 700	5 400

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	120	114
Totalt försäkringskapital, Mkr	1 689	1 812
Antal kunder	18 200	16 500
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	243	234
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	6	34
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	103	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-11	3
Antal kunder	52 400	51 600

Länsförsäkringar Västerbotten

Vd Göran Spetz
STYRELSEORDFÖRANDE Conny Sandström

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-77	242
Balansomslutning, Mkr	2 457	2 537
Konsolideringsgrad, %	257	319
Antal anställda	149	144
Bank		
Inlåning, Mkr	1 300	1 044
Utlåning, Mkr	483	374
Bostadsutlåning, Mkr	1 835	1 602
Förvaltd fondvolym, Mkr	92	136
Antal kunder	17 600	16 600

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	243	244
Totalt försäkringskapital, Mkr	3 189	3 481
Antal kunder	33 000	29 200
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	523	521
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	83	128
Återbäring och rabatter, Mkr	-44	-85
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	90	80
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-7	9
Antal kunder	99 100	98 800

Länsförsäkringar Jämtland

Vd Anna-Karin Kask
STYRELSEORDFÖRANDE Jan Holmberg

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-129	267
Balansomslutning, Mkr	1 592	1 758
Konsolideringsgrad, %	212	257
Antal anställda	105	93
Bank		
Inlåning, Mkr	631	507
Utlåning, Mkr	442	302
Bostadsutlåning, Mkr	1 166	1 084
Förvaltd fondvolym, Mkr	29	49
Antal kunder	10 000	9 200

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	136	120
Totalt försäkringskapital, Mkr	1 676	1 793
Antal kunder	18 100	16 000
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	376	359
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	30	13
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-30
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	98	102
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-10	4
Antal kunder	53 300	53 000

Länsförsäkringar Västernorrland

Vd Leif Johanson
STYRELSEORDFÖRANDE Anders Källström

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-110	253
Balansomslutning, Mkr	1 381	1 458
Konsolideringsgrad, %	170	200
Antal anställda	102	100
Bank		
Inlåning, Mkr	652	545
Utlåning, Mkr	263	196
Bostadsutlåning, Mkr	827	676
Förvaltat fondvolym, Mkr	45	70
Antal kunder	18 000	20 600

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	183	181
Totalt försäkringskapital, Mkr	2 963	3 157
Antal kunder	26 700	24 300
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	377	382
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	8	23
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	106	101
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-7	22
Antal kunder	68 400	69 500

Länsförsäkringar Gävleborg

Vd Birger Lövgren
STYRELSEORDFÖRANDE Kjell Stafström

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-100	181
Balansomslutning, Mkr	1 382	1 504
Konsolideringsgrad, %	167	203
Antal anställda	153	133
Bank		
Inlåning, Mkr	903	729
Utlåning, Mkr	499	354
Bostadsutlåning, Mkr	1 763	1 424
Förvaltat fondvolym, Mkr	46	65
Antal kunder	14 100	12 300

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	196	186
Totalt försäkringskapital, Mkr	2 652	2 861
Antal kunder	30 000	26 400
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	394	382
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	57	56
Återbäring och rabatter, Mkr	-40	-40
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	91	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-11	13
Antal kunder	81 400	80 600

Dalarnas Försäkringsbolag

Vd Anders Stigers
STYRELSEORDFÖRANDE Thomas Gustafsson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-669	427
Balansomslutning, Mkr	4 594	5 689
Konsolideringsgrad, %	232	318
Antal anställda	224	208
Bank		
Inlåning, Mkr	1 533	1 254
Utlåning, Mkr	795	639
Bostadsutlåning, Mkr	2 869	2 643
Förvaltat fondvolym, Mkr	92	133
Antal kunder	25 400	23 600

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	445	396
Totalt försäkringskapital, Mkr	4 624	4 969
Antal kunder	46 400	40 600
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	948	924
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	126	174
Återbäring och rabatter, Mkr	-73	-205
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	92	85
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-19	7
Antal kunder	139 600	138 800

Länsförsäkringar Värmland

Vd Ulf W Eriksson
STYRELSEORDFÖRANDE Patrik Sandin

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-30	98
Balansomslutning, Mkr	1 642	1 634
Konsolideringsgrad, %	173	185
Antal anställda	100	97
Bank		
Inlåning, Mkr	526	449
Utlåning, Mkr	220	174
Bostadsutlåning, Mkr	682	563
Förvaltd fondvolym, Mkr	28	40
Antal kunder	7 900	7 500

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	160	167
Totalt försäkringskapital, Mkr	2 389	2 573
Antal kunder	25 900	24 000
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	438	421
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	70	70
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	87	88
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-5	4
Antal kunder	78 200	78 900

Länsförsäkringar Uppsala

Vd Ann-Christin Norrström
STYRELSEORDFÖRANDE Björn Sundell

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-383	111
Balansomslutning, Mkr	2 162	2 453
Konsolideringsgrad, %	160	233
Antal anställda	179	167
Bank		
Inlåning, Mkr	1 305	1 132
Utlåning, Mkr	740	439
Bostadsutlåning, Mkr	2 777	2 489
Förvaltd fondvolym, Mkr	105	150
Antal kunder	19 900	18 300

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	375	407
Totalt försäkringskapital, Mkr	4 978	5 362
Antal kunder	46 700	42 200
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	570	550
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	15	18
Återbäring och rabatter, Mkr	-2	-17
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	104	102
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-17	7
Antal kunder	102 500	101 700

Länsförsäkringar Bergslagen

Vd Mikael Sundquist
STYRELSEORDFÖRANDE Tommy Persson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-360	178
Balansomslutning, Mkr	2 927	3 321
Konsolideringsgrad, %	190	242
Antal anställda	206	210
Bank		
Inlåning, Mkr	1 470	1 203
Utlåning, Mkr	1 172	628
Bostadsutlåning, Mkr	2 728	2 311
Förvaltd fondvolym, Mkr	100	136
Antal kunder	22 100	20 100

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	492	511
Totalt försäkringskapital, Mkr	6 103	6 602
Antal kunder	55 600	50 200
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	757	731
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	149	27
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	86	101
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-16	7
Antal kunder	148 800	146 600

Länsförsäkringar Stockholm

Vd Hans Benndorf
STYRELSEORDFÖRANDE Christer Villard

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-619	197
Balansomslutning, Mkr	4 299	5 040
Konsolideringsgrad, %	99	142
Antal anställda	521	486
Bank		
Inlåning, Mkr	4 380	4 170
Utlåning, Mkr	1 145	1 028
Bostadsutlåning, Mkr	8 377	7 047
Förvaltat fondvolym, Mkr	400	596
Antal kunder	67 900	65 000

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	2 755	2 573
Totalt försäkringskapital, Mkr	35 572	38 045
Antal kunder	216 800	199 400
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	1 572	1 510
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	187	184
Återbäring och rabatter, Mkr	-5	-19
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	94	93
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-14	5
Antal kunder	312 100	309 300

Länsförsäkringar Södermanland

Vd Anna-Greta Lundh
STYRELSEORDFÖRANDE Axel von Stockenström

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-241	138
Balansomslutning, Mkr	1 810	2 014
Konsolideringsgrad, %	199	249
Antal anställda	116	112
Bank		
Inlåning, Mkr	786	648
Utlåning, Mkr	308	244
Bostadsutlåning, Mkr	1 815	1 618
Förvaltat fondvolym, Mkr	51	75
Antal kunder	13 000	12 100

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	210	223
Totalt försäkringskapital, Mkr	2 879	3 142
Antal kunder	30 200	27 000
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	440	440
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	54	81
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-18
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	93	86
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-16	5
Antal kunder	82 900	82 000

Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän

Vd Ingemar Larsson
STYRELSEORDFÖRANDE Sune Nilsson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-649	351
Balansomslutning, Mkr	3 663	4 292
Konsolideringsgrad, %	144	206
Antal anställda	277	265
Bank		
Inlåning, Mkr	1 737	1 456
Utlåning, Mkr	775	415
Bostadsutlåning, Mkr	3 336	2 985
Förvaltat fondvolym, Mkr	132	185
Antal kunder	30 600	28 900

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	1 179	1 257
Totalt försäkringskapital, Mkr	12 718	13 749
Antal kunder	86 900	78 900
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	1 099	1 073
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	182	154
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-64
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	89	92
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-19	8
Antal kunder	205 600	205 000

Länsförsäkringar Skaraborg

Vd Carl Henrik Ohlsson
STYRELSEORDFÖRANDE Hans Jonsson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-568	87
Balansomslutning, Mkr	1 732	2 327
Konsolideringsgrad, %	94	206
Antal anställda	144	133
Bank		
Inlåning, Mkr	1 091	838
Utlåning, Mkr	653	440
Bostadsutlåning, Mkr	1 360	1 162
Förvaltd fondvolym, Mkr	114	156
Antal kunder	24 200	23 700

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	209	216
Totalt försäkringskapital, Mkr	3 594	3 835
Antal kunder	32 400	29 500
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	511	491
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	50	76
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-37
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	94	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-34	2
Antal kunder	87 200	87 000

Östgöta Brandstodsbolag

Vd Anders Östryd
STYRELSEORDFÖRANDE Lars-Eric Åström

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-447	207
Balansomslutning, Mkr	4 161	4 734
Konsolideringsgrad, %	222	271
Antal anställda	290	283
Bank		
Inlåning, Mkr	3 171	2 702
Utlåning, Mkr	1 653	1 056
Bostadsutlåning, Mkr	3 358	2 919
Förvaltd fondvolym, Mkr	127	173
Antal kunder	39 500	37 200

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	703	655
Totalt försäkringskapital, Mkr	6 048	6 566
Antal kunder	64 500	56 800
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	978	954
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	118	99
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-120
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	94	95
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-13	5
Antal kunder	173 100	172 500

Länsförsäkringar Älvsborg

Vd Sten Lundqvist
STYRELSEORDFÖRANDE Fredrik Waern

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-364	230
Balansomslutning, Mkr	3 718	4 099
Konsolideringsgrad, %	241	294
Antal anställda	252	216
Bank		
Inlåning, Mkr	1 819	1 447
Utlåning, Mkr	758	599
Bostadsutlåning, Mkr	3 309	2 885
Förvaltd fondvolym, Mkr	144	197
Antal kunder	54 100	56 100

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	425	430
Totalt försäkringskapital, Mkr	5 657	6 032
Antal kunder	58 400	52 100
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	829	811
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	118	113
Återbäring och rabatter, Mkr	-48	-40
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	91	92
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-11	6
Antal kunder	152 200	152 000

Länsförsäkringar Gotland

Vd Peter Lindvall
STYRELSEORDFÖRANDE Gösta af Petersens

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-21	46
Balansomslutning, Mkr	860	867
Konsolideringsgrad, %	300	352
Antal anställda	49	44
Bank		
Inlåning, Mkr	507	402
Utlåning, Mkr	613	334
Bostadsutlåning, Mkr	1 039	861
Förvaltat fondvolym, Mkr	29	48
Antal kunder	7 300	6 500

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	60	66
Totalt försäkringskapital, Mkr	624	652
Antal kunder	9 400	7 800
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	153	154
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	23	24
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-30
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	91	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-4	4
Antal kunder	26 300	25 900

Länsförsäkringar Jönköping

Vd Örian Söderberg
STYRELSEORDFÖRANDE Evert Svensson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-246	243
Balansomslutning, Mkr	2 942	3 151
Konsolideringsgrad, %	167	208
Antal anställda	178	169
Bank		
Inlåning, Mkr	1 541	1 256
Utlåning, Mkr	829	653
Bostadsutlåning, Mkr	1 867	1 660
Förvaltat fondvolym, Mkr	78	113
Antal kunder	19 700	18 600

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	390	339
Totalt försäkringskapital, Mkr	4 994	5 344
Antal kunder	42 300	38 500
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	775	759
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	113	155
Återbäring och rabatter, Mkr	-20	-40
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	90	84
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-11	5
Antal kunder	117 600	118 400

Länsförsäkringar Halland

Vd, tf Gunnar Jämbring
STYRELSEORDFÖRANDE Karin Starrin

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-304	148
Balansomslutning, Mkr	2 152	2 532
Konsolideringsgrad, %	221	272
Antal anställda	143	143
Bank		
Inlåning, Mkr	1 812	1 618
Utlåning, Mkr	1 912	1 154
Bostadsutlåning, Mkr	3 406	2 886
Förvaltat fondvolym, Mkr	89	137
Antal kunder	30 000	32 500

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	308	302
Totalt försäkringskapital, Mkr	4 425	4 704
Antal kunder	41 200	37 200
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	521	515
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	104	82
Återbäring och rabatter, Mkr	-15	-13
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	87	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-19	5
Antal kunder	85 700	86 100

Länsförsäkring Kronoberg

Vd Fredrik Daveby
STYRELSEORDFÖRANDE Per-Åke Holgersson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-89	83
Balansomslutning, Mkr	1 273	1 414
Konsolideringsgrad, %	185	217
Antal anställda	89	88
Bank		
Inlåning, Mkr	1 032	808
Utlåning, Mkr	390	224
Bostadsutlåning, Mkr	913	774
Förvaltat fondvolym, Mkr	38	55
Antal kunder	24 700	23 300

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	160	174
Totalt försäkringskapital, Mkr	2 953	3 144
Antal kunder	21 900	20 100
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	353	333
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	86	46
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-32
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	80	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-13	5
Antal kunder	58 500	57 700

Länsförsäkringar Kalmar län

Vd Lars B Danielsson
STYRELSEORDFÖRANDE Christer Olander

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-235	181
Balansomslutning, Mkr	2 246	2 443
Konsolideringsgrad, %	214	273
Antal anställda	143	142
Bank		
Inlåning, Mkr	919	657
Utlåning, Mkr	283	201
Bostadsutlåning, Mkr	963	825
Förvaltat fondvolym, Mkr	50	80
Antal kunder	11 700	10 400

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	206	212
Totalt försäkringskapital, Mkr	3 421	3 734
Antal kunder	29 400	26 700
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	562	527
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	124	110
Återbäring och rabatter, Mkr	-56	-63
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	83	84
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-15	5
Antal kunder	97 400	96 600

Länsförsäkringar Blekinge

Vd Leif Naurin
STYRELSEORDFÖRANDE Anders Åkesson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-101	51
Balansomslutning, Mkr	950	1 042
Konsolideringsgrad, %	205	245
Antal anställda	71	68
Bank		
Inlåning, Mkr	633	464
Utlåning, Mkr	450	292
Bostadsutlåning, Mkr	1 023	862
Förvaltat fondvolym, Mkr	33	48
Antal kunder	8 500	7 800

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	160	160
Totalt försäkringskapital, Mkr	1 859	1 954
Antal kunder	16 900	15 000
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	238	241
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	29	33
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-19
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	94	89
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-12	4
Antal kunder	49 300	49 200

Länsförsäkringar Göinge

Vd Klas von Celsing

STYRELSEORDFÖRANDE Ingmar Kristiansson

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-78	70
Balansomslutning, Mkr	926	1 016
Konsolideringsgrad, %	267	300
Antal anställda	53	53
Bank		
Inlåning, Mkr	413	305
Utlåning, Mkr	95	77
Bostadsutlåning, Mkr	386	359
Förvaltat fondvolym, Mkr	21	32
Antal kunder	5 400	4 900

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	98	102
Totalt försäkringskapital, Mkr	1 493	1 587
Antal kunder	12 400	11 200
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	192	193
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	33	45
Återbäring och rabatter, Mkr	-	-21
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	87	80
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-11	4
Antal kunder	33 200	33 400

Länsförsäkringar Kristianstad

Vd Conny Famm

STYRELSEORDFÖRANDE Göran Trobro

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-91	53
Balansomslutning, Mkr	913	988
Konsolideringsgrad, %	243	282
Antal anställda	52	50
Bank		
Inlåning, Mkr	523	441
Utlåning, Mkr	275	185
Bostadsutlåning, Mkr	753	664
Förvaltat fondvolym, Mkr	29	43
Antal kunder	6 600	6 100

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	81	89
Totalt försäkringskapital, Mkr	1 264	1 371
Antal kunder	12 600	11 200
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	197	199
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	28	27
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	90	90
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-13	5
Antal kunder	36 800	36 700

Länsförsäkringar Skåne

Vd Jan Fock

STYRELSEORDFÖRANDE Otto Ramel

Nyckeltal	2008	2007
Rörelseresultat före återbäring och rabatter, Mkr	-743	269
Balansomslutning, Mkr	5 178	5 833
Konsolideringsgrad, %	129	178
Antal anställda	397	427
Bank		
Inlåning, Mkr	1857	1 519
Utlåning, Mkr	1 468	847
Bostadsutlåning, Mkr	6 313	5 295
Förvaltat fondvolym, Mkr	194	274
Antal kunder	38 800	35 600

	2008	2007
Livförsäkring		
Premieinkomst, Mkr	1 033	936
Totalt försäkringskapital, Mkr	14 649	15 428
Antal kunder	114 500	102 700
Sakförsäkring		
Premieintäkt, Mkr	1 566	1 524
Tekniskt resultat i försäkringsrörelsen, Mkr	221	182
Totalkostnadsprocent efter avgiven återförsäkring, %	91	93
Totalavkastning kapitalförvaltning, %	-18	4
Antal kunder	298 600	294 300

Länsförsäkringar AB: Det finansiella navet

Länsförsäkringar AB med dotterbolag har under 2008 renodlat sina tre uppdrag för ägarna, de 24 länsförsäkringsbolagen, i syfte att ytterligare öka konkurrenskraften och samtidigt sänka kostnaderna. Uppdragen består i att bedriva gemensamma affärer inom bank och försäkring, bedriva utvecklingsarbete och sköta service på områden som ger skalfördelar och effektivitet, allt för att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader. Kundkontakterna sker alltid på de lokala länsförsäkringsbolagen.

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 24 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med 14 socken- och häradsbolag. Aktieinnehavet räknas in i länsförsäkringsbolagens konsolideringskapital och bolagen ställer samma marknadsmässiga krav på avkastning på dessa aktier som på noterade aktier och andra placeringstillgångar. Substansvärdet på aktien har ökat med 6 procent sedan år 2004. Utöver detta har utdelning för 2006 och 2007 lämnats, motsvarande en värdeökning på 7 procent. Under 2008 gick värdet på aktien ner med 28 procent, inklusive en utdelning på 3 procent.

Förutom moderbolaget Länsförsäkringar AB omfattar koncernen Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, och Länsförsäkringar Liv samt dotterbolag till dessa. Länsförsäkringar Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom resultatet i sin helhet tillfaller försäkringstagarna. Under 2008 har ägandet i Försäkringsaktiebolaget Agria med dotterbolag överförs från Länsförsäkringar AB till dotterbolaget Länsförsäkringar Sak. Länsförsäkringar Sak förvärvade den 1 juli de två bolagen Länsförsäkringar EFEL Skadeförsäkring AB och Läns-

försäkringar EFEL Livförsäkring AB, från Lantbrukarnas Riksförbund.

Renodlat uppdrag

För att ytterligare stärka konkurrenskraften och sänka kostnaderna har Länsförsäkringar ABs operativa organisation renodlats kring de tre affärsenheterna Sakförsäkring, Livförsäkring och Bank, samt de tre stödenheterna Utveckling, IT och Service. Affärsverksamheten bedrivs fokuserat i syfte att ge avkastning på ägarnas, de 24 länsförsäkringsbolagens, investering. Utvecklingsenheten prioriterar tydligt mellan länsförsäkringsgruppens utvecklingsbehov ur ett helhetsperspektiv. Bland annat finns all produktutveckling, oavsett verksamhetsområde, samlad på ett ställe. Utvecklingsarbetet inom Länsförsäkringar AB har ett övergripande mål – att förse länsförsäkringsbolagen med rätt verktyg för att lokalt få fler helkunder. Serviceenheten har två huvuduppgifter: Att ansvara för all service som länsförsäkringsbolagen efterfrågar och att ansvara för gemensamma serviceresurser inom Länsförsäkringar AB. Genom renodling av verksamheten och genom att service- och administrationsresurser från 1 januari 2009 delas mellan dotterbolag och

verksamheter inom Länsförsäkringar AB har driftskostnaderna sänkts med cirka 20 procent.

Tydlighet i värdekedjan

Verksamheten inom Länsförsäkringar AB är av stor betydelse för alla de 24 länsförsäkringsbolagen. Inom exempelvis IT, produktutveckling, varumärkeskommunikation och metoder för att utveckla och stärka sina kundrelationer kan länsförsäkringsbolagen dela på kostnaderna istället för att bygga upp dessa resurser lokalt. Samverkan mellan de tre kärnaffärerna skapar också skalfördelar genom att kostnaderna delas för bland annat betalningshantering och utdataplattform. Arbetsfördelningen mellan de 24 länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB skapar ett tydligt fokus för var och en – ett fokus som ytterligare tydliggjorts under hösten 2008. Länsförsäkringar AB ska skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att vara mer effektiva i sina roller – att bearbeta sina lokala marknader och skapa och vidareutveckla kundrelationer. En grundläggande förutsättning för att detta ska fungera är ekonomisk effektivitet. Det är orsaken till att livförsäk-

rings- och bankverksamheterna bedrivs gemensamt. Det är orsaken till att viss sakförsäkringsverksamhet har bedömts lämpa sig bäst för gemensam koncession. Dessa gränssnitt påverkar inte kundrelationerna – de sköts av respektive länsförsäkringsbolag som om de vore lokala banker eller lokala livförsäkringsbolag. Detta gränssnitt är själva grunden i länsförsäkringsidén. Affärsverksamheten inom Länsförsäkringar AB ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna avkastning till ägarna länsförsäkringsbolagen. Utvecklings- och serviceverksamheterna bedrivs till självkostnadspris.

Resultat

Koncernen

Koncernens balansomslutning ökade under året till 130 554 (116 241) Mkr. Den negativa kapitalavkastningen påverkade resultatet kraftigt, men de underliggande rörelserna är lönsamma. Rörelseresultatet exklusive kapitalavkastning och omstruktureringskostnader uppgick till 152 Mkr.

Koncernens rörelseresultat uppgick till –3 395 (1 270) Mkr och årets resultat efter skatt uppgick till –2 480 (922) Mkr. Koncernens premieintäkt efter avgiven återförsäkring uppgick till 3 024 (2 634) Mkr och räntenettot var 1 340 (1 069) Mkr. Konsolideringskapitalet uppgick till 7 907 (11 652) Mkr och konsolideringsgraden till 252 (429) procent.

Moderbolaget

Moderbolagets resultat efter finansiella poster uppgick till –136 (118) Mkr och resultat efter skatt till –8 (169) Mkr. I resultatet ingår 354 (330) Mkr som avser utdelningar från dotterbolag. Balansomslutningen uppgick till 10 879 (11 965) Mkr.

Utdelningspolicy

Ägarna, de 24 länsförsäkringsbolagen, har givit i uppdrag åt Länsförsäkringar AB att bedriva utvecklingsverksamhet, serviceverksamhet och affärsverksamhet. Affärsverksamheten ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna en konkurrenskraftig avkastning genom

värdetillväxt och utdelning till ägarna. Avkastningen på Länsförsäkringar ABs eget kapital ska vara på en marknadsmässig nivå och inkludera en riskpremie.

Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska över tiden lämnas tillbaka till länsförsäkringsbolagen som utdelning. Normalt ska årligen 30 procent av årets resultat (efter skatt) i koncernen delas ut under förutsättning att kreditbetyget A kan försvaras för koncernens kreditvärderade enheter. Länsförsäkringar AB strävar efter en balans mellan kapitalstyrka och risktagande på så sätt att minst kreditbetyget A kan försvaras.

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNEN¹⁾

	2008	2007
Resultat före skatt, Mkr	–3 395	1 270
Konsolideringskapital, Mkr	7 907	11 652
Konsolideringsgrad, %	252	429
Balansomslutning, Mkr	130 554	116 241
Avkastning på eget kapital, %	–29	10

¹⁾ Exklusive livförsäkringsverksamhet, som bedrivs med vinstutdelningsförbud.

AKTIEÄGARE

Bolag	Antal aktier			Andel av kapital, %
	A	B	C	
Länsförsäkringar Skåne	141 849	468 566	–	9,7
Länsförsäkringar Stockholm	129 212	451 139	–	9,2
Östgöta Brandstodsbolag	114 155	304 919	–	6,7
Dalarnas Försäkringsbolag	104 708	312 423	–	6,6
Länsförsäkringar Älvsborg	100 176	311 550	–	6,5
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän	87 010	294 047	600	6,1
Länsförsäkringar Jönköping	82 812	253 733	–	5,3
Länsförsäkringar Bergslagen	86 351	244 870	–	5,3
Länsförsäkringar Uppsala	73 298	227 613	–	4,8
Länsförsäkringar Skaraborg	64 058	218 295	–	4,5
Länsförsäkringar Södermanland	58 117	172 547	–	3,7
Länsförsäkringar Västerbotten	57 195	167 635	–	3,6
Länsförsäkringar Gävleborg	60 058	162 169	–	3,5
Länsförsäkringar Halland	56 785	160 886	–	3,5
Länsförsäkringar Kalmar län	56 717	157 102	–	3,4
Länsförsäkringar Västernorrland	50 186	147 216	–	3,1
Länsförsäkringar Jämtland	35 795	121 012	–	2,5
Länsförsäkring Kronoberg	36 701	108 423	–	2,3
Länsförsäkringar Värmland	31 160	109 294	–	2,2
Länsförsäkringar Kristianstad	27 258	88 755	–	1,8
Länsförsäkringar Göinge	22 724	85 397	–	1,7
Länsförsäkringar Norrbotten	16 960	91 365	–	1,7
Länsförsäkringar Blekinge	23 088	63 984	–	1,4
Länsförsäkringar Gotland	16 305	38 515	–	0,9
14 socken- och häradsbolag	–	–	2 850	0,04
Totalt antal aktier	1 532 678	4 761 455	3 450	100,0

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-AKTIENS UTVECKLING

Kronor	2004	2005	2006	2007	2008
Eget kapital per aktie	1 114	1 410	1 523	1 648	1 186

Länsförsäkringsbolagen äger aktier i det gemensamma bolaget Länsförsäkringar AB. Det är en av grundbultarna i federationen. Samtidigt ställer länsförsäkringsbolagen samma krav på avkastningen som de gör på noterade aktier och andra placeringstillgångar.

KREDITBETYG

Bolag	Institut	Kortfristig rating	Långfristig rating
Länsförsäkringar Bank	Standard & Poor's	A/Stable	A–1(K–1)
Länsförsäkringar Bank	Moody's	A2/Stable	P–1
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Standard & Poor's	AAA	–
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Moody's	Aaa	–
Länsförsäkringar AB	Standard & Poor's	A–/Stable	–
Länsförsäkringar AB	Moody's	A3/Stable	–
Länsförsäkringar Sak	Standard & Poor's	A/Stable	–
Länsförsäkringar Sak	Moody's	A2/Stable	–
Agria Djurförsäkring	Standard & Poor's	A–/pi ²⁾	–

¹⁾ Avser bolagets säkerställda obligationer.

²⁾ pi innebär att ratingen, som saknar prognos, baseras på publik information som till exempel årsredovisningar.

Ägarstyrning

Inom länsförsäkringsgruppen är den interna ägarstyrningen en del av ett mångfacetterat samspel mellan länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringsbolagen är på en och samma gång medlemmar i federationen, beställare och nyttjare av Länsförsäkringar ABs tjänster, distributörer av Länsförsäkringar ABs produkter och ägare av Länsförsäkringar AB.

I samspelet mellan länsförsäkringsbolagen handlar ägarstyrningen inte bara om styrningen av den gemensamma verksamheten, utan också om att säkerställa att samtliga länsförsäkringsbolag tar sin del av ansvaret för utvecklingen av den verksamhet som man gemensamt valt att investera i. Utvecklingen av de gemensamma affärerna och de senaste årens tillväxtplaner har gjort att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning visavi Länsförsäkringar AB alltmer kommit att hamna i fokus. Den interna ägarstyrningen har kommit att bli en allt viktigare del av samspelet mellan länsförsäkringsbolagen.

Ägarstyrningens grunder

Länsförsäkringar AB är ett aktiebolag, och tillika moderbolag i en finansiell koncern, med aktier som ägs individuellt i olika omfattning av de 24 länsförsäkringsbolagen. Vart och ett av länsförsäkringsbolagen ansvarar som ägare för att man har en fungerande ägarstyrning visavi Länsförsäkringar AB. I formell mening är varje länsförsäkringsbolags styrelse ansvarig för ägarstyrningen.

Mot bakgrund av den federativa organisationen och avsikten med ägandet av Länsförsäkringar AB, har länsförsäkringsbolagen tillsammans skapat gemensamma former för ägarstyrning. Former som svarar upp både mot de krav som normalt ställs på ägarstyrning

och som samtidigt beaktar de federativa förutsättningarna för samarbetet.

Länsförsäkringsbolagen som institutionella ägare av Länsförsäkringar AB, har vid en jämförelse ett antal komparativa fördelar. De är rimligt många, kan verksamheten väl, har ambitionen att vara aktiva ägare, har ett tydligt syfte med ägandet och har tillsammans tillräckligt stor finansiell kapacitet för att trygga långsiktigheten i ägandet. Institutionella ägare har inte sällan både olika syfte med sitt ägande och olika förutsättningar för att kunna agera aktivt. Därmed har de ibland olika incitament för att agera som ägare. Till exempel kan institutionella ägare ha olika ambitioner avseende långsiktigheten i sitt ägande.

Ägarstyrningens utveckling

I takt med att Länsförsäkringar ABs affärsverksamhet utvecklats har ägarstyrningen också kommit att bli allt viktigare. Förutsättningarna för länsförsäkringsbolagens ägarstyrning har kraftigt förändrats över tiden, och särskilt mycket under den senaste tio-femton-årsperioden. Sedan början av 1990-talet har det skett en avsevärd ökning av länsförsäkringsbolagens kapitalbindning i Länsförsäkringar AB. Värdetillväxten har tillsammans med ett antal emissioner ökat det sammanlagda substansvärdet från nära noll till cirka 7,5 mdr. Länsförsäkringar AB-aktien utgör idag en betydande andel av länsförsäkringsbolagens placeringstillgångar, för några bolag i storleksordningen 30–35 procent. Länsförsäkringar AB-aktien måste för det enskilda länsförsäkringsbolaget över tiden ge en marknadsmässig avkastning i paritet med andra alternativa placeringar.

Från mitten av 1960-talet fram till

1994 var Länsförsäkringar AB ägt via Länsförsäkringsbolagens Förening. Länsförsäkringsbolagens ägarinflytande och -ansvar utövades då genom medlemskap i föreningen. Den gemensamma affär som fanns inom Länsförsäkringar AB under denna period var framförallt motorfordonsförsäkring.

Under senare delen av 1980-talet och början av 1990-talet kom länsförsäkringsgruppens gemensamma affär att genomgå stora förändringar. Två av de större förändringarna var bildandet av ett gemensamt livförsäkringsbolag och överföringen av kaskoaffären till lokal koncession. Livförsäkringsbolaget bildades som ett bolag ägt av länsförsäkringsbolagen och dåvarande Länsförsäkringar AB tillsammans. Under början av 1990-talet beslutade länsförsäkringsbolagen att organisera om ägandet och styrningen av den gemensamma verksamheten. All gemensam verksamhet samlades i ett första steg 1992 i en gemensam koncern. I ett nästa steg 1994 skiftades Länsförsäkringar AB-aktien ut till länsförsäkringsbolagen, som därigenom blev direktägare av aktierna. Fördelningen av ägandet av aktien utgick från andelarna i föreningen, som i princip var proportionella mot den affär som länsförsäkringsbolagen levererade in i Länsförsäkringar AB.

Genom att samla all gemensam verksamhet i en sammanhållen koncern möjliggjordes en mer samlad styrning av verksamheten. Arrangemanget med föreningen som mellanled mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB ansågs ha lett till otydlighet och dubbelkommando, och genom att göra aktien direktägd eliminerades detta. Genom att göra Länsförsäkringar AB-aktien direktägd förstärktes också länsförsäkringsbolagens incitament att

investera i den gemensamma verksamheten. Aktien blev på så sätt en del av länsförsäkringsbolagens placeringstillgångar och avkastningen kom länsförsäkringsbolagen tillgodo.

För att säkerställa att federationen hölls samman begränsades rösträtten, så att ingen part ägde rätt att rösta för mer än 99/1 000 av de på stämman företrädade aktierna. Detta är fortfarande en förutsättning i Länsförsäkringar ABs bolagsordning. Genom att införa A- och B-aktier med olika röstetal möjliggjordes viss handel i aktien. Detta bedömdes vara en förutsättning för att länsförsäkringsbolagen skulle kunna klassa Länsförsäkringar AB-aktien som placerings-tillgång, vilket bedömdes önskvärt.

Ambitionen var från början att viss handel skulle ske i Länsförsäkringar AB-aktien, så att ägarandelen över tiden kunde anpassas till andelen av den affär som levereras in till Länsförsäkringar AB. De strukturaffärer som genomförts sedan slutet av 1990-talet, framförallt förvärvet av WASA, har inneburit att sambandet mellan ägarandel och andelen av den gemensamma affären kommit att begränsas. Under senare år har ingen handel skett i Länsförsäkringar AB-aktien.

Ägaravtal

För att reglera länsförsäkringsbolagens ägande av Länsförsäkringar AB-aktier efter utskiftningen 1994 utarbetades och undertecknades ett konsortialavtal mellan länsförsäkringsbolagen. Det vill säga ett ägaravtal. Formellt etablerades också det så kallade konsortiet för att vara det forum som har i uppdrag att förvalta avtalet och att som komplement till bolagsstämman hantera ägarfrågor.

I konsortialavtalet beskrivs bland annat villkoren för Länsförsäkringar ABs aktier, regler för aktiefördelning, övergång av aktier, avtalstid och uppsägning, lösenrätt till aktier vid avtalets upphörande, regler för ändringar i avtalet samt för hantering av tvister. Konsortialavtalet innehåller alltså ett gemensamt överenskommet regelverk för länsförsäkringsbolagens ägande av Länsförsäkringar AB-aktier.

Ägarstyrningens logik

Den interna ägarstyrningens logik handlar idag i huvudsak om relationen mellan länsförsäkringsbolagens styrelser, Länsförsäkringar ABs bolagsstämma, länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium och Länsförsäkringar ABs styrelse.

Länsförsäkringar ABs bolagsstämma och Länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium utgör gemensamma forum för länsförsäkringsbolagens ägarstyrning av Länsförsäkringar AB. Formellt regleras bolagsstämmans uppgifter i lag och i bolagsordning. Konsortiets uppgifter regleras i länsförsäkringsbolagens konsortialavtal.

I strikt mening går visserligen den naturliga rågången mellan å ena sidan ägarstyrning och å andra sidan skötseln av bolaget mellan bolagsstämman/konsortiet och styrelsen. Men den federativa struktur som länsförsäkringsgruppen utgör, och det uppdrag som Länsförsäkringar AB har i länsförsäkringsgruppen, ger särskilda förutsättningar och möjligheter för ägarstyrningen. Till detta kommer också Länsförsäkringar ABs koncernorganisation som innebär att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning av dotterbolagen i Länsförsäkringar AB de facto hanteras genom Länsförsäkringar ABs styrelse. Det innebär att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning inte bara sker genom bolagsstämman och konsortiet, utan även genom länsförsäkringsbolagens representation i styrelsen för Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringar ABs styrelse tillsätts av bolagsstämman som utgörs av företrädare för samtliga ägare av Länsförsäkringar AB-aktier. Tillsättningen bereds genom en process som är styrd av ägarna och som stöd för processen finns en valberedning. Ledamöter till valberedningen väljs av bolagsstämman enligt regler som anges i Länsförsäkringar ABs bolagsordning. Konsortiets ordförande ansvarar för processen när det gäller förnyelse av valberedningen.

Valberedningens huvuduppgift är att föreslå val av ledamöter till Länsförsäkringar ABs styrelse. I valberedningen

läggs därmed grunden för ägarnas styrning av verksamheten inom Länsförsäkringar AB. Valberedningen har i sin roll att företräda ägarna och ägarnas intentioner med Länsförsäkringar AB, och att säkerställa att bästa kompetens inom gruppen nyttjas för bemanningen av Länsförsäkringar ABs styrelse.

Ägarnas uppdrag till valberedningen framgår av en särskilt dokumenterad instruktion som fastställs av bolagsstämman. Det är viktigt att det finns en tydlig rågång mellan valberedningen och styrelsen. Valberedningen arbetar självständigt från styrelsen på uppdrag av ägarna. Samtidigt är det viktigt att det sker ett samspel mellan valberedningen och styrelsens ordförande. Både för upprätthållande av kvaliteten i processen och för undvikande av polarisering. Ett exempel är den årliga utvärdering som styrelsen gör av sitt eget arbete. Utvärderingen dokumenteras och tillhandahålls valberedningen och utgör därmed också grunden för valberedningens utvärdering av styrelsen.

Länsförsäkringar ABs styrelse agerar som ägarnas företrädare inom den ram som ges av ägarnas avsikt med verksamheten. Länsförsäkringar ABs styrelse driver alltså de strategier och mål som ägarna från tid till annan kommer överens om och att verkställa länsförsäkringsbolagens uppdrag. Länsförsäkringar ABs styrelse har samtidigt ett mycket stort ansvar för att vårda det kapital som länsförsäkringsbolagen har placerat i Länsförsäkringar AB.

Länsförsäkringsbolagens uppdrag till Länsförsäkringar ABs styrelse beslutas i konsortiet och finns dokumenterat bland länsförsäkringsgruppens styrdokument. Länsförsäkringar ABs styrelse beslutar, med utgångspunkt från uppdraget från ägarna, om verksamhetens inriktning och omfattning.

Definitioner och uttryck

Administrationsresultat, Liv

Av kunderna erlagda avgifter minus driftskostnader.

Affärsvolym, Bank

Summan av in- och utlåning.

Avvecklingsresultat

Vinst eller förlust som vid bokslutstillfället uppkommer på i närmast föregående bokslut gjord avsättning för oreglerade skador. Resultatet uppkommer genom att vissa i avsättningen ingående skador under räkenskapsåret antingen slutreglerats med annat belopp än det avsatta eller har omvärderats i avvaktan på slutlig reglering.

Direktavkastningsprocent

Saldot av räntintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar, driftskostnader i kapitalförvaltningen samt driftsöverskott (underskott) på egna fastigheter i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Direkt försäkring

Försäkringsavtal som utgör avtal direkt mellan försäkringsgivare och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är här, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagaren.

Driftskostnader

Omfattar kostnader för marknadsföring, försäljning och administration.

Driftskostnadsprocent

Driftskostnader i förhållande till premieintäkt efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Efter avgiven återförsäkring

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som inte återförsäkras hos andra bolag. Ibland används även begreppet för egen räkning.

Försäkringsersättningar

Kostnaden för inträffade skador under räkenskapsåret, inklusive kostnaden för skador som ännu inte anmälts till försäkringsbolaget. I kostnaden ingår också avvecklingsresultat.

Försäkringsrörelsens tekniska resultat

Premieintäkter minskat med försäkringsersättningar och driftskostnader plus resultatet av avgiven återförsäkring och kapitalavkastning överförd från finansrörelsen.

Försäkringstekniska avsättningar

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, livförsäkringsavsättningar samt avsättning för oreglerade skador och motsvarande förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. För livförsäkring ska avsättningen motsvara värdet av bolagets garanterade försäkringsåtaganden.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premie betalas i förskott medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte har betalats ut placerar bolaget under tiden så det ger en avkastning. Den beräknade räntan (kalkylränta) på dessa placeringar förs över från kapitalavkastningen till försäkringsrörelsen.

Kapitalbas

Den gruppbaseade kapitalbasen beräknas som summan av eget kapital minus aktier i dotter- och intresseföretag i de försäkringsbolag och deras moderbolag som ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen. Till detta värde läggs erforderlig solvensmarginal för Länsförsäkringar Liv-koncernen.

Kapitalavkastning

Nettot av följande intäkter och kostnader: räntintäkter, räntekostnader, utdelning på aktier och andelar, överskott (underskott) på egna fastigheter, förändring av verkligt värde på fastigheter, aktier, räntebärande värdepapper och derivat, vinst (förlust) vid försäljning av placeringstillgångar, kursvinster (kursförluster) på valutor samt avdrag för driftskostnader i kapitalförvaltningen.

Kapitaltäckningsgrad, Bank

Kapitalbasen i förhållande till riskvägt belopp. I kapitalbasen räknas eget kapital plus förlagslån minus goodwill och immateriella anläggningstillgångar. Riskvägt belopp definieras som summa tillgångar i balansräkningen och åtaganden utanför balansräkningen värderade enligt lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag. Kapitaltäckningsgraden ska enligt lagen uppgå till minst 8 procent.

Konsolideringskapital

Summan av eget kapital, uppskjuten skatteskuld/fordran, förlagslån, obeskattade reserver och över/undervärden i tillgångar.

Konsolideringsgrad, Sak

Konsolideringskapital i förhållande till premieinkomst efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Konsolideringsnivå, Liv

Värdet på bolagets tillgångar jämfört med de garanterade utfästelserna till kunderna och den preliminärt fördelade återbäringen till kunderna.

Kreditförluster, Bank

Befarade kreditförluster är skillnaden mellan kreditbeloppet och vad som beräknas betalas in, med hänsyn tagen till kredittagarens betalningsförmåga och värdet på säkerheten. Konstaterade kreditförluster är fastställda, till exempel i en konkurs eller ett ackord.

Placeringsmarginal

Räntenettot i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Placeringstillgångar

Kortfristiga eller långfristiga tillgångar, som har karaktär av kapitalplacering. Hit räknas i försäkringsföretag fastigheter och värdepapper.

Premieinkomst

Premier som betalats in under året eller är upptagna som fordran vid årets slut eftersom de förfallit till betalning. Premieinkomst är ett vanligt mått på försäkringsrörelsens volym.

Premieintäkt

Den del av premieinkomsten som avser räkenskapsåret.

Private Equity-fond

Fond som köper, utvecklar och säljer onoterade bolag. Huvuddelen av investeringarna görs i mogna, lönsamma bolag.

Räntabilitet

Periodens resultat efter skatt i relation till genomsnittligt eget kapital, justerat för nyemission och utdelning.

Räntebärande

Ett lån emitterat i marknaden av en låntagare (till exempel staten). Långsiktiga lån kallas vanligen för obligationer medan en vanlig benämning för de kortsiktiga är växlar.

Räntemarginal, Bank

Skillnaden mellan medelräntan på samtliga tillgångar och medelräntan på samtliga skulder.

Räntenetto, Bank

Ränteintäkter för utlåning till allmänhet, kreditinstitut och intäkter för räntebärande värdepapper minskat med kostnader för in- och upplåning från allmänhet, kreditinstitut och kostnader för räntebärande värdepapper.

Rörelseresultat

Resultat före bokslutsdispositioner och skatt.

Skadeprocent

Förhållandet mellan försäkringsersättningar och premieintäkter, uttryckt i procent.

Solvensgrad, Liv

Tillgångarnas marknadsvärde i förhållande till garanterade åtaganden till försäkringstagarna.

Solvensmarginal

Den lägsta tillåtna nivån på kapitalbasen för försäkringsbolag. Den erforderliga solvensmarginalen beräknas enligt reglerna i Försäkringsrörelselagens 7 Kap 22–25 §§.

Substansvärde

Beskattat eget kapital.

Tillgångsfördelning

Valet av fördelningen mellan olika tillgångsslag i en portfölj, exempelvis vilken andel aktier och räntebärande placeringar man vill ha.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar i förhållande till genomsnittligt värde på placeringstillgångar, enligt Försäkringsförbundets rekommendation.

Totalkostnadsprocent

Summan av driftskostnader och försäkringsersättningar i förhållande till premieintäkter, uttryckt i procent.

Resultat per aktie

Årets resultat efter skatt i förhållande till genomsnittligt antal aktier under året.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan, eller vill, bära hela ansvaret mot försäkringstagarna, återförsäkrar bolaget delvis de tecknade försäkringarna hos andra bolag. I det förstnämnda talas om avgiven återförsäkring och hos de sistnämnda bolagen om mottagen återförsäkring.

Rapportdagar 2009

Delårsrapport för kvartal 1:

Länsförsäkringar Bank	22 april
Länsförsäkringar Hypotek	22 april

Delårsrapport för kvartal 2:

Länsförsäkringar Bank	25 augusti
Länsförsäkringar Hypotek	25 augusti
Länsförsäkringsgruppen	26 augusti
Länsförsäkringar AB	26 augusti

Delårsrapport för kvartal 3:

Länsförsäkringar Bank	23 oktober
Länsförsäkringar Hypotek	23 oktober
Länsförsäkringsgruppen	28 oktober
Länsförsäkringar AB	28 oktober

Adresser

Länsförsäkringar Blekinge

Box 24
374 21 Karlshamn
Besök: Kyrkogatan 21
Tfn: 0454-30 23 00
Fax: 0454-105 60
E-post: info@lfblekinge.se

Dalarnas Försäkringsbolag

Box 3
791 21 Falun
Besök: Slaggatan 9
Tfn: 023-930 00
Fax: 023-284 87
E-post: info@dalarnas.se

Länsförsäkringar Älvsborg

Box 1107
462 28 Vänersborg
Besök: Vallgatan 21
Tfn: 0521-27 30 00
Fax: 0521-27 32 27
E-post: info@alvsborg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Gävleborg

Box 206
801 03 Gävle
Besök: Slottstorget 3
Tfn: 026-14 75 00
Fax: 026-61 43 90
E-post: info@lfgavleborg.se

Länsförsäkringar Gäinge

Box 54
281 21 Hässleholm
Besök: Andra Avenyen 14
Tfn: 0451-489 00
Fax: 0451-156 93
E-post: info@goinge.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän

404 84 Göteborg
Besök: Lilla Bommen 8
Tfn: 031-63 80 00
Fax: 031-63 80 05
E-post: info@gbg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Halland

Box 518
301 80 Halmstad
Besök: Strandgatan 10
Tfn: 035-15 10 00
Fax: 035-10 36 10
E-post: info@halland.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Jämtland

Box 367
831 25 Östersund
Besök: Prästgatan 18
Tfn: 063-19 33 00
Fax: 063-10 24 70
E-post: info@lfz.se

Länsförsäkringar Jönköping

Box 623
511 18 Jönköping
Besök: Barnarpsgatan 22
Tfn: 036-19 90 00
Fax: 036-19 92 40
E-post: info@jonkoping.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Kalmar län

Box 748
391 27 Kalmar
Besök: Smålandsgatan 1
Tfn: 020-66 11 00
Fax: 0480-286 50
E-post: info@LFkalmar.se

Länsförsäkring Kronoberg

Box 1503
351 15 Växjö
Besök: Kronobergsgatan 10
Tfn: 0470-72 00 00
Fax: 0470-72 00 01
E-post: info@lfkronoberg.se

Länsförsäkringar Norrbotten

Box 937
971 28 Luleå
Besök: Kungsgatan 13
Tfn: 0920-24 25 00
Fax: 0920-22 01 66
E-post: info@lfn.nu

Länsförsäkringar Skaraborg

Box 600
541 29 Skövde
Besök: Rådhusgatan 8
Tfn: 0500-77 70 00
Fax: 0500-77 70 30
E-post: info@skaraborg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Stockholm

173 82 Stockholm
Besök: Hemvärnsgatan 9, Solna
Tfn: 08-562 830 00
Fax: 08-562 833 36
E-post: info@sth.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Södermanland

Box 147
611 24 Nyköping
Besök: V Storgatan 4
Tfn: 0155-48 40 00
Fax: 0155-48 41 03
E-post: info@lfs.se

Länsförsäkringar Uppsala

Box 2147
750 02 Uppsala
Besök: Svartbäcksgatan 44
Tfn: 018-68 55 00
Fax: 018-68 55 80
E-post: info@uppsala.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Värmland

Box 367
651 09 Karlstad
Besök: Köpmannagatan 2 A
Tfn: 054-775 15 00
Fax: 054-775 16 50
E-post: info@LFvarmland.se

Länsförsäkringar Kristianstad

Box 133
591 22 Kristianstad
Besök: V Storgatan 49
Tfn: 044-19 62 00
Fax: 044-12 06 35
E-post: info@krstad.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Västerbotten

Box 153
901 04 Umeå
Besök: Nygatan 19
Tfn: 090-10 90 00
Fax: 090-10 92 29
E-post: info@LFvasterbotten.se

Länsförsäkringar Västernorrland

Box 164
871 24 Härnösand
Besök: Stora Torget 3
Tfn: 0611-253 00
Fax: 0611-22518
E-post: info@vn.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bergslagen

Box 1046
721 26 Västerås
Besök: Stora Gatan 41
Tfn: 021-19 01 00
Fax: 021-19 01 37
E-post: info@lfborgslagen.se

Östgöta Brandstodsbolag

Box 400
581 04 Linköping
Besök: Platensgatan 11
Tfn: 013-29 00 00
Fax: 013-29 06 25
E-post: info@lfbostgota.se

Länsförsäkringar Gotland

Box 1224
621 23 Visby
Besök: Österväg 17
Tfn: 0498-28 18 50
Fax: 0498-24 76 48
E-post: info@lfgotland.se

Länsförsäkringar Skåne

Box 742
251 07 Helsingborg
Besök: Södergatan 15
Tfn: 042-633 80 00
Fax: 042-633 86 60
E-post: info@lfskane.se

GEMENSAMMA BOLAG

Länsförsäkringar AB

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-670 48 23
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Liv

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-588 408 51
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Sak

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-588 418 10
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bank

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 416 00
Fax: 08-670 48 37
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fondförvaltning AB

106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
Fax: 08-670 40 07
E-post: info@lansforsakringar.se

Wasa Kredit AB

Box 6740
113 85 Stockholm
Besök: S:t Eriksgatan 115
Tfn: 08-635 38 00
Fax: 08-676 02 75
E-post: info@wasakredit.se

Agria Djurförsäkring

Box 70306
107 23 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 421 00
Fax: 08-588 421 80
E-post: info@agria.se

Humlegården Fastigheter AB

Box 5182
102 44 Stockholm
Besök: Birger Jarlsgatan 25
Tfn: 08-678 92 00
Fax: 08-678 92 99
E-post: info@humlegarden.se

Länsförsäkringar Mäklarservice

Box 65
171 74 Solna
Besök: Hemvärnsgatan 9
Tfn: 08-588 490 00
Fax: 08-588 491 90
E-post: info.maklarservice@lansforsakringar.se

Länshem Fastighetsförmedling

Box 742
251 07 Helsingborg
Besök: Södergatan 15
Tfn: 042-633 98 10
Fax: 042-633 98 11
E-post: helsingborg@lanshem.se

